

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 5

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW.”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

produkują i polecają
pierwszorzędnej jakości
nawozy azotowe:

AZOTNIAK SALETRE WAPNIOWĄ SALETRE ZAK SIARCZAN AMONU

i wysokowartościowy nawóz fosforowy

SUPERTOMASYNE
zawierającą 30% kwasu fosforowego

oraz produkty chemiczne: amonjak skroplony, azotyn sodowy, karbid, kwas azotowy i techniczny, kwas azotowy chemicznie czysty 40° Bé, saletre amonową, saletre sodową techn. i rafinowaną, saletre potasową, salmiak, węglan amonu, wodę amonjalkalną chem. czystą, chlor ciekły, chlorobenzol (monochlorobenzol), paradwuchlorobenzol, sodę kaustyczną, wapno chlorowe (bielące), azot, tlen, wodór.

WSZELKĄ KORESPONDENCJĘ UPRASZA SIĘ KIEROWAĆ POD ADRESEM
FABRYKI W CHORZOWIE (NA GÓRNYM ŚLĄSKU)

„GODULLA”

SPÓŁKA AKCYJNA

Chebzie G. Śl.

WĘGIEL GAZOWY
I PŁOMIENNY, KOKS,
SIARCZAN AMONU,
SMOŁA, BENZOL,
CEGLY, GWOŹDZIE

SPRZEDAŻ
WĘGLA I KOKSU:
„ROBUR”
KATOWICE, UL. POW-
STAŃCÓW NR. 49 :z: :z:

Sprzedaż produktów ubocznych:
„CARBOCHEMIA”, Sp. z o. p.
Katowice, ul. Powstańców Nr. 5

Sprzedaż gwoździ i cegły:
„GODULLA”, Sp. Akc., CHEBZIE G. Śl.

Komunalna Kasa Oszczędności m. st. Warszawy

Bilans surowy w dn. 28 lutego 1935 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 964 723·63; Lokaty w bankach zł 18 595 618·32; Waluty obce zł 90 056·74; Papiery wartościowe własne zł 20 983 541·43; Pożyczki, zabezpieczone hipotecznie zł 23 930 530·76; Pożyczki na zastaw papierów wartościowych zł 12 702 968·58; Pożyczki na zastaw towarów zł 98 462·28; Pożyczki wekslowe i na skrypty dłużne zł 5 141 469·54; Pożyczki komunalne zł 10 898 387·49; Weksle protestowane zł 187 070·78 Ruchomości zł 127 994·87; Nieruchomości zł 3 072 300·82; Koszty handlowe 1934 r. zł 1 206 420·34; Koszty handlowe 1935 r. zł 202 654·95; Różne rachunki zł 422 062·78; Razem zł 98 624 263·31; Dokumenty do inkasa zł 678 697·77; Udzielone gwarancje zł 232 700·00; Ogółem zł 99 535 661·08.

STAN BIERNY. — Kapitał Kasy zł 2 253 396·91; Rezerwa wartości papierów wart. własnych zł 240 615·21; Inne rezerwy zł 148 641·71; Wkłady oszczędnościowe (77 137 książ.) zł 48 938 547·67, Wkłady oszczędnościowe terminowe (2 601 książ.) zł 25 810 932·82, Wkłady oszczędnościowe w obc. wal. (347 książ.) zł 347 453·35, Razem zł 75 096 933·84; Rachunki bieżące zł 17 217 635·25; Rachunek bieżący w Banku Polskim na zastaw papierów wartościowych własnych zł 11 960·00; Procenty i prowizje 1934 r. zł 1 960 456·48; Procenty i prowizje 1935 r. zł 728 359·00; Różne rachunki zł 966 264·91; Razem zł 98 624 263·31; Różni za inkaso zł 678 697·77; Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancyj zł 232 700·00; Ogółem zł 99 535 661·08.

Centrala: Traugutta Nr. 5 (dom własny), Oddział I: Bielańska Nr. 8, Oddział II: Praga, Targowa 65.

LIGNOZA

SPÓŁKA AKCYJNA

GENERALNA DYREKCJA:

KATOWICE, ul. Dworcowa 13, telefon 339-81

FABRYKI: KRYWAŁD, POW. RYBNICKI
BIERUN STARY, POW. PSZCZYŃSKI
PNIOWIEC, POW. TARNOGÓRSKI

WSZELKIE MATERJAŁY WYBUCHOWE I ŚRODKI ZAPALCZE
MATERJAŁY PLASTYCZNE SZTUCZNE NA PODSTAWIE FENOLI
I FORMALINY

KWAS AZOTOWY, SIARCZAN MIEDZI, CHLOREK MIEDZIAWY
PAPIERY BEZDRZEWNE I DRZEWNE RÓŻNYCH GATUNKÓW
MASA DRZEWNA BIELONA I NIEBIELONA

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
ZŁE STRONY CLEARINGU TOWAROWEGO — <i>ZYGMUNT RAWITA GAWROŃSKI</i>	355	ZEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	374
ŚWIADCZENIA W NATURZE NA CELE PUBLICZNE — <i>W. Ś.</i>	359	PRACA I SPRAWY SOCJALNE	375
KRONIKA GOSPODARCZA:		KRONIKA TYGODNIOWA:	
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWO- DAWCZYCH	361	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEN	376
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	376
PRZEMYSŁ NAFTOWY	363	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
HUTNICSTWO	365	PODATKI, OPLATY I MONOPOLE	376
PRZEMYSŁ LUDOWY	365	<i>Zryczałtowany podatek od obrotu — J. Olszowski</i>	
<i>Handel wytworami przemysłu ludowego — J. Orzyżyna</i>		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	378
HANDEL:		Z BANKU POLSKIEGO	379
TRAKTATY I KONWENCJE	367	<i>Działalność Banku Polskiego w roku 1934</i>	
<i>Traktat handlowy polsko-angielski</i>		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	368	ZAPOWIEDŹ ZWROTU W TECHNICIE PŁATNICZEJ NIEMIECKIEGO HANDLU ZAGRANICZNEGO —	
HANDEL WEWNĘTRZNY	369	<i>W. H. H.</i>	383
<i>Niżej: ceny i większe obroty w 1934 r. — Fr. Czernichowski</i>		TRAKTAT BELGIJSKO-AMERYKAŃSKI — <i>DR. T. Ł.</i>	386
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	370	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	372	WŁOCHY	388
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA	372	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	388
<i>Sprawy celne w umowie handlowej z Wielką Brytanią — S. K.</i>			

ZŁE STRONY CLEARINGU TOWAROWEGO

OKRES, w którym stosuje się clearing pieniężny dla regulowania obrotów towarowych między krajami (dla krótkości zwany clearingiem towarowym), przyniósł już pewne interesujące nauki. Zdaje się, przeważnie nauki z rodzaju tych, których się nie słucha, póki się ich nie odczuje na własnej skórze. Ale trudno, bo jeżeli większość nauk, których udziela nam życie gospodarcze, należy do tego rodzaju, to jeszcze nie racja, żeby ich nie ustalać. Poczęści ad usum posteritatis, a poczęści dla zadośćuczynienia własnemu sumieniu.

Otóż, przedewszystkiem ten clearing, o którym od jakich 3 lat słyszymy, nie różni się swą istotą od tych metod rozplaty, do jakich przyzwyczailiśmy się w systemie gospodarki kredytowej. Waluta, jako środek płatniczy, odgrywa dzisiaj już tylko bardzo małą rolę, wszelkie rozplaty dokonywane są bądźto weksłami handlowymi, bądźto pieniądzem książko-

wym. Każdy wielki bank posiada swoje konta zagranicą i przeprowadza rozplaty w drodze rozrachunku z innymi bankami, przyczem bardzo pomocną rolę odgrywa kredyt. Banki wypłacają zatem wierzycieli zagranicznych w terminie i same rozrachowują się między sobą. Inaczej jest, gdy cały rozrachunek biorą na siebie banki emisyjne, przy równoczesnym zniesieniu wolnego obrotu dewizowego. Te banki nie udzielają kredytów, potrzebnych do terminowego wypłacenia wierzycieli, ale każą im tak długo czekać, póki nie otrzymają pokrycia, co jest utrudnione dzięki temu, że rozrachunek pozostaje z reguły dwustronny, a nie można wciągnąć do rozrachunku pretensyj i zobowiązań w stosunku do krajów trzecich, jak to mogą robić banki prywatne przy wolnym obrocie dewiz. A zatem nie sam clearing, t. j. rozrachunek, jest źródłem trudności, ale jego dwustronne związanie i brak kredytów, co znowu

pochodzi z konieczności reglamentacji dewiz, gdy waluta nie jest w stanie utrzymać się własnymi siłami. Przy walucie wolnej doniosłej pomocy opisanemu wyżej clearingowi banków prywatnych używa rezerwa walutowa banku biletowego. Wyrównywa ona szczyty w wahaniach bilansu płatniczego, a przez to zabezpiecza zaopatrzenie kraju w towar zagraniczny w momentach, gdy bilans płatniczy jest ujemny. Jeśli tej rezerwy brakuje — jak się rzecz ma np. w Niemczech — to ubywa handlowi zagranicznemu tej elastyczności, jaką posiadał. Zamiast żeby ceny towarów i kursy dewiz wystarczały do uregulowania dopływu i odpływu towarów, muszą się władze państwowe troszczyć o to, by wyrównać import z eksportem. Co więcej, chcąc sobie zapewnić możliwość płacenia za import, musi państwo wiązać się wymianą z każdym poszczególnym krajem na zasadzie ścisłej wzajemności. Rola eksportu służenia na zapłatę za import staje się jaskrawo widoczną, gorsze jest jednak, że ten eksport nie może sobie szukać najdogodniejszych dróg, ale wtłoczony jest w sztywną ramę układów clearingowych¹⁾.

Z tego widoczna jest już zasadnicza wada tego typu clearingów, a z nią wiążą się najrozmaitsze inne. Wszystkie one — pomijawszy pewne niedomagania techniczne, ostatecznie pomniejszego znaczenia — wynikają z niedziałania waluty złotej w niektórych krajach i przerwania na eksport funkcji rezerwy walutowej. Razem ze złamaniem wzgl. zawieszeniem waluty złotej przestał działać mechanizm cen światowych, dotychczas krępowany, a raczej „falszowany” tylko cłami oraz cenami kartelowymi. Dzisiaj można powiedzieć, że ceny światowe przestały istnieć. Dzisiaj bowiem ceny są w ogromnym rozmiarze przedmiotem i wynikiem układów międzypaństwowych, są funkcją nie podaży i popytu, ale sły politycznej państw-kontrahentów, funkcją technicznych trudności rozpląt i Bóg wie czego jeszcze. Dziś nie możemy uznawać warunków klimatycznych i kosztów produkcji za miarodajne dla międzynarodowego podziału pracy, bo często bardzo o wyborze kraju kupna decyduje możliwość ulokowania u niego własnego towaru, jako zapłaty. „Żałujemy bardzo — oświadczył Prezydent Banku Rzeszy Dr. Schacht przed paru dniami — że australijski producent wełny nie będzie mógł jej sprzedać w Niemczech, ale jego organizacja importowa nie jest nastawiona na kupno towaru wprost w Niemczech, żałujemy bardzo, że nie możemy nadal kupować bawełny u największego producenta świata, t. j. Stanów Zjednoczonych...” Jednym słowem, dzięki rozprężeniu walutowemu dotychczasowa rola rynku światowego zatarła się, a na pierwszy plan występuje czynnik uzupełniania się gospodarstw narodowych, postępujący się w polityce handlowej formą ścisłej wzajemności. Jest to, niezawodnie, objaw chorobowy, przejściowy — tak, jak za przejściową uważać musimy niestałość walut większości krajów świata, a reglamentację dewizową u wie'u. Jest to objaw wtórny, który próbuje się zalecać, jak się choremu daje zastrzyk na zmniejszenie gorączki, bo chociaż w interesie przebiegu choroby jest wytrwanie się gorączki samej przez się, to przecie i na

chorego trzeba mieć trochę względu!). Dlatego zawiera się układy clearingowe, fałszujące ceny, bo nie jest jeszcze czas na stabilizację walut i wyrzucenie za okno tych wszystkich pomocniczych instrumentów. Inna jest kwestja, że ich działanie nie pozostanie bez wpływu, oczywiście ujemnego.

Stwierdziliśmy zatem, że clearing jest zły wówczas, gdy odbywa się tylko między dwoma bankami, zazwyczaj biletowymi, kiedy ogranicza się wyłącznie do obrotów między dwoma krajami i nie daje stronom ułatwień kredytowych. W kwestję jego konieczności nie wdajemy się zupełnie, zadowalając się obserwacją tego zjawiska i jego wpływu na gospodarstwo. Zaznaczyliśmy już wyżej, że wzmiankowana szkodliwa forma clearingów jest wnikiem zwichniętego albo zagrożonego stanu waluty, niemogącej się utrzymać bez sztucznych środków w postaci reglamentacji dewiz. Wiemy jednak z doświadczenia aż nadto dobrze, że sama reglamentacja dewiz jest tylko środkiem połowicznym i zazwyczaj przejściowym, bo aby być skuteczną, musi oprzeć się o reglamentację handlu zagranicznego. Czasami, gdy stan waluty nie wymaga albo póki jeszcze nie wymaga reglamentacji, wystarcza kontrola handlu zagranicznego. Clearing, związany ze ścisłą kontrolą dewiz i obrotów towarowych z zagranicą, jest niejako formą szczytową w tej dziedzinie. Jego szkodliwy wpływ na gospodarstwo jest przede wszystkim rezultatem związanej z nim kontroli handlu zagranicznego, w formie kontyngentów. Wszelkie bowiem kontyngenty, zarówno zwykłe przywozowe, jak i t. zw. celne utrudniają i uchylają działanie mechanizmu cen. Tem różnią się one od ceł, które nawet wówczas gdy są prohibicyjne, zmieniają tylko elementy kalkulacji, ale nie usuwają działania podaży i popytu. Stawka celna działa w ten sam sposób, co koszty przewozu — zaczem im wyższa jest ona, tem bardziej towar oddala się od kraju. Przez to w każdym danym momencie odbywa się selekcja dostawców i odbiorców, i tylko ci, którzy pracują z relatywnie najmniejszymi kosztami mogą się dostać na rynek. Inaczej z kontyngentami. Są one wogóle tylko wtedy skuteczne, gdy są mniejsze niż zapotrzebowanie kraju, a więc gdy hamują import. Wówczas jednak powstaje rozdźwięk między popytem i podażą. O imporcie nie decyduje to, kto produkuje towar najtańszy i najlepszy, mogący zwyciężyć w wolnej konkurencji, ale czyj towar otrzyma pozwolenie przywozu, udzielenie importerowi również nie jako uznanie jego najlepszej sprawności gospodarczej. Zatem decydującymi są czynniki poza-rynkowe, a często bardzo poza-gospodarcze. Rezultat tego systemu jest inny aniżeli wpływ ceł. Różnica między ceną krajową i zagraniczną przy ochronnem równa się wysokości stawki celnej plus koszty transportu. O ile ta różnica jest większa, napływa import tak długo, póki ona nie spadnie, jeżeli zaś jest mniejsza, import tak długo się wstrzymuje, póki ograniczenie podaży nie wywoła wzrostu ceny krajowej, lub ograniczenie zbytu — spadku ceny zagranicznej. W systemie kontyngentów natomiast brak możliwości wzmożenia importu, a więc działania na ceny w dół. Importer jest monopolistą, korzysta z tego sztucznego usztywnienia ceny i ani myśli obniżyć.

¹⁾ Układy clearingowe z t. zw. klauzulą szwedzką, przy równoczesnym przydziale dewiz poza importem, objętym clearingiem, były mniej szkodliwe, bo pozostawiały pewną możliwość wyrównania obrotów w górę.

¹⁾ Nie znaczy to, żebyśmy byli zwolennikami bezwzględnego automatyzmu lub uznawali wogóle możliwość istnienia teoretycznego dna kryzysu.

Na tem jeszcze nie koniec. System kontyngentowy prowadzić musi do usztywnienia całego mechanizmu handlu zagranicznego. Równowaga bilansu płatniczego jest rezultatem krzyżujących się z sobą wpływów obiegu pieniężnego, cen, importu i eksportu. Utrzymanie jej jest tem łatwiejsze, im bardziej elastycznie może każdy z tych elementów oddziaływać na zmianę układu pozostałych. Jeżeli import jest w wysokim stopniu skontyngentowany, to ciężar dostosowania się do danej zmiany układu przesuwa się na nieskontyngentowany odcinek handlu z granicznego, wzgl. na tamte inne elementy. Jest to proces podobny jak reakcja cen na konjunkturę przy związaniu kartelowym pewnego odłamu cen. Od rozmiarów skontyngentowania importu zależy zatem stopień utrudnienia i opóźnienia powrotu bilansu płatniczego do równowagi. Ta polityka prowadzi do pewnego rodzaju autarkji cen, do emancypowania się do cen światowych, czego złe strony zaznaczyliśmy już wyżej. Ścisłe kontyngentowanie importu, zakreślając nieprzekraczalną górną granicę tegoż, zmusza handel zagraniczny do szukania wyrównania wódł, gdzie żadnej granicy niema.

Obok tej zasadniczej wady clearingu, działającego w związku z kontrolą handlu zagranicznego, są jeszcze inne wady, wynikające z techniki tego systemu, a w praktyce bodaj że znacznie bardziej jaskrawe i przykre. W krajach, posiadających reglamentację dewiz, t. j. ograniczających ich przydział, clearing hamuje eksport, a zachęca do importu. Kupiec zagraniczny, mający wybór między importem z kraju clearingowego i nieclearingowego, często bardzo wybierze ten ostatni. Bo przeprowadzenie towaru przez clearing połączone jest z mnóstwem uciążliwych formalności, wiąże się z obawą odkrycia źródła pochodzenia towaru (moment nie bez znaczenia np. dla wywozu niemieckiego), a wreszcie dawać może władzom podatkowym więcej sposobności do, niezawsze miłych i dogodnych, dociekań. Natomiast importer kraju, reglamentującego obrót dewiz, czuje się raczej zachęcony do przeciągania importu przez clearing, bo uzyskanie odnośnego pozwolenia jest zawsze dużo łatwiejsze niż uzyskanie przydziału dewiz. Dlatego też Rząd Rzeszy zdecydował się ostatnio importy, idące na clearing, „wziąć ostrzej pod lupę”, a wogóle, w miarę możliwości, wycofywać się z umów clearingowych.

Dalej clearing wiąże się ze zwłoką w wypłacie eksportera, pochodzącą stąd, że uzgodnienie i wyrównanie czasowe obrotów między dwoma krajami nigdy nie jest możliwe, gdyż sezony eksportowe wzgl. importowe z reguły nie pokrywają się z sobą. Najjaskrawsze różnice zachodzą w stosunku między krajem agrarnym i przemysłowym, i tu wahania czasowych zamrożeń na niekorzyść naprzemian jednej i drugiej strony bywają bardzo znaczne (na przykład Niemcy i Turcja). Ale także i między dwoma krajami przemysłowymi dochodzi czasem do znaczniejszych odchyień. W tym samym kierunku działa różnica w terminach płatności towaru, udzielanych przez jeden i drugi kraj, oraz trudności biurokratyczne w likwidacji należności. Te wszystkie czynniki grają na niekorzyść eksportera tego kraju, którego konto za wywóz wzrasta silniej niż konto jego kontrahenta za przywóz, tego kraju, który otrzymuje dalsze terminy płatności, niż sam udziela, i którego biurokracja nie jest dość szybka w wypłacaniu.

Stąd to pochodzi, że np. niektóre prywatne banki francuskie dyskontują za 18% (!) t. zw. *récépissés*, wystawiane przez Office Franco-Allemand, poświadczające pretensję eksportera z tytułu wywozu do Niemiec.

Te i tym podobne trudności, wylaniające się przy stosowaniu clearingu, skłaniają nieraz do uciekania się na pokrewną drogę, t. j. na drogę kompensaty, która zgóry określa jaki towar, przez kogo, na jakich warunkach, w jakim terminie i komu ma być dostarczony. W ten sposób eksporter ma oparcie w formie konkretnego zobowiązania zagranicznego eksportera wzgl. krajowego importera i nie wisi w powietrzu z nadzieją na pieniądze, jak to ma miejsce przy clearingu, będącego tylko ramą otwartą. Owszem, nawet i dla ułatwienia rozwikłania niektórych układów clearingowych faworyzuje się umowy kompensacyjne, jak to czyni np. polsko-niemieckie porozumienie z dn. 11/1 1934 r., udzielające pierwszeństwa w rozplatach kontrahentom takich umów. Zdarza się jednak i tak, że kompensaty sprzeciwiają się interesom państw, posiadających układ clearingowy. Tak np. w układach niemieckich z krajami europejskimi, gwarantujących Niemcom nadwyżkę w efektywnych dewizach, każda umowa kompensacyjna działa w kierunku zmniejszenia tej nadwyżki. Jeśli każdy £ 1 miljn. eksportu niemieckiego do Anglii ma dać Niemcom £ 450 000 wolnych dewiz, to każde £ 100 000, idących przez kompensatę, zmniejsza sumę tych nowych dewiz o £ 45 000. Z tego ani Niemcy nie są zadowolone, otrzymując o £ 35 000 mniej dewiz, potrzebnych na zapłacenie surowców z innych krajów, ani Anglija nie jest zachwycona, dostając o £ 10 000 mniej na zapłatę kuponów od pożyczek Dawesa i Younga. Nic też dziwnego, że Niemcy w takich układach zastrzegają sobie, że umowy kompensacyjne dopuszczalne są tylko za zezwoleniem banków biletowych obu krajów, a w stosunku do Anglii nawet ostatnio zakazały zupełnie takich umów.

O ile jednak rozwikłanie umów kompensacyjnych, już raz zawartych, daje pewne ułatwienia stronom, to najpierw trudności doprowadzenia ich do skutku są ogromne, a powtórne szkody, jakie one w pewnych warunkach wywierają, są bardzo znaczne.

Niema zdaje się pola, w dziedzinie handlu zagranicznego, na którym można było w ostatnich czasach obserwować tyle złudzeń i tyle decepcyj, jak kompensacja towarowa. Zwłaszcza dotyczy to stosunków z Niemcami, które wysyłają duże ilości towaru wielkiej wartości do krajów europejskich o wysokim standardzie życiowym, a z drugiej strony importują surowce z krajów zamorskich. Z pierwszą grupą handel ich jest aktywny, z drugą pasywny. Ani krajom zamorskim nie można sprzedać wysokogatunkowego fabrykatu, wytwarzanego na potrzeby krajów europejskich, ani też w tych ostatnich krajów nie można, pominiawszy pewne wyjątki, z reguły podrażające produkcję, dostać zamorskich surowców. Gdyby nie ta zasadnicza rozbieżność kierunków wywozu i przywozu, to możnaby handel kompensacyjny zaprowadzić jako regułę. Obok tego dużą trudność powodują różnice sezonowe. Przywóz surowców skupia się czasowo i ilościowo, wywóz fabrykatów rozprasza się na cały rok. W sezonie importowym wzrasta zainteresowanie kompensatą u importerów, podczas gdy eksporterów chętnych do niej jest niewielu. I odwrotnie: poza sezonem importowym zapotrzebowanie

na kompensaty może być większe po stronie eksporterów, którym trudno znaleźć importera. Szukanie partnera do kompensaty jest z reguły trudne i połączone z olbrzymią stratą czasu. Trudności te są tem większe, jeżeli np. towaru niemieckiego do kompensaty poszukuje eksporter takiego kraju, gdzie nie wszystkie im. porty z Niemiec podlegają reglamentacji. Niemiecki producent towaru, wolnego do przywozu, nie ma bowiem najmniejszej racji angażować się w interes kompensacyjny, łączący się z trudnościami formalnymi i zwłoką, jeżeli może swobodnie swój towar wywieźć i zainkasować zań dewizy.

Techniczne trudności bowiem, łączące się z kompensatą, są wcale poważne. Uzyskanie odnośnych zezwoleń trwa w każdym kraju minimum 3 ÷ 4 tygodni, a ni raz i parę miesięcy. Czy po takiej zwłoce zagraniczny partner zechce jeszcze pozostać w sło- wie, to zależy od tego, czy zdoła się za tę zwłokę odpowiednio odszkodować, oczywiście na rachunek drugiej strony, a więc kraju, robiącego trudności (wyjątki mogą być, jeśli chodzi o towar o charakterze monopolowym, ale ten nie musi szukać kompensaty). Technika handlu zagranicznego, wymagającego szybkiej decyzji, nie znosi takiej zwłoki, a każąc importerowi czekać tygodniami na zezwolenie kompensaty, odbiera mu się możliwość korzystania z okazji, połączających import.

Dalszą trudność stanowi uzgodnienie terminów płatności Import surowca, płatnego z reguły gotówką, w kompensacie za maszyny, sprzedawane na 6, 12 i więcej miesięcy kredytu, stwarza problem czasem nie do rozwiązania. Z tem wiąże się kwestja ryzyka kursowego, a nieraz i kwestja ryzyka dewaluacyjnego, piętująca niesłychane trudności nawet wówczas, gdy uda się znaleźć bank, skłaniający się do udzielenia kredytu.

Praktyka umów kompensacyjnych wykazała jeszcze jedną właściwość obrotów tego rodzaju, zasługującą na specjalną uwagę. Są to premje, otrzymywane przez eksporterów tego kraju, którego towar jest przedmiotem słabszej podaży, a zatem bardziej poszukiwany. Z faktu istnienia różnic sezonowych w imporcie wzgl. eksporcie można już wyciągnąć słuszny wniosek, że te premje mogą grać na korzyść to jednego, to drugiego kraju, zależnie od nasilenia popytu i podaży towaru kompensacyjnego. Obok momentu czasu mogą tu działać także inne czynniki. Zjawisko to wyjaśnimy na przykładzie niemieckim, bardzo jaskrawym, zastrzegając się jednak, że premje te, grające dzisiaj na korzyść niemieckiego eksportera, mogą w pewnych wypadkach obrócić się przeciw niemieckiemu importerowi, a na rzecz zagranicznego eksportera. Temu obrotowi rzeczy przeszkadzać ma ścisła kontrola cen importu, prowadzona przez czynniki rządowe, oraz inne zarządzenia.

Już powyżej wspomnieliśmy o różnicach sezonowych w imporcie i eksporcie, zaznaczających się najsilniej, gdy chodzi o państwo wysoce uprzemysłowione, przywożące surowce, a wywożące produkty uszlachetnione. Ma to w pełni zastosowanie do Niemiec. Jeszcze inny element działa tu ze szczególną siłą, a mianowicie różnica wewnętrznej i zewnętrznej siły kupna waluty. Prowadząc politykę sztucznego ożywiania konjunktury wewnętrznej i trzymania poziomu cen rolniczych na wysokim poziomie, a zawieszający działanie instrumentu, wyrównującego ceny z granicą, jakim jest waluta złota, Niemcy muszą

mieć za wysokie koszty produkcji, towar ich musi być za drogi — zarówno w stosunku do krajów złotych, idących głównie po linii deflacji, jak i do krajów dewaluacyjnych. Mając do wyboru pozostawienie waluty własnemu losowi, a przez to wyrównanie cen kosztem spadku waluty, wołały Niemcy utrzymać walutę kosztem za wysokich cen. Wzmocnienie produkcji i obrotów rynku wewnętrznego osłabiło presję w kierunku eksportu, czyli wywołało t. zw. zmęczenie eksportem, wymagającym dziś dużo wysiłku, a dającym ceny gorsze niż rynek krajowy. Szczególną przeszkodą jest jeszcze to, że większość krajów europejskich prowadzi politykę deflacyjną, niesprzyjającą importom. Skutkiem tego podaż towaru eksportowego w tamtych krajach jest większa niż w Niemczech, a więc niemiecki towar eksportowy jest bardziej poszukiwany dla kompensaty, aniżeli towar zagraniczny celem importu do Niemiec. Jeżeli w dodatku cały import do Niemiec jest od dn. 24/IX r. ub. ściśle reglamentowany, a większość eksportu niemieckiego, np. do Polski, idzie wolno, to ze strony polskiej cały eksport może się kwalifikować do kompensaty, podczas gdy ze strony niemieckiej poszukuje kompensaty tylko ta mniejszość eksportu, która nie może przyjąć do Polski swobodnie (dla uproszczenia pomijam odcinek obrotów, objęty umową z dn. 11/X 1934 r.). Następuje więc zwichnięcie równowagi między podażą i popytem towaru, zdatnego wzgl. chętnego do kompensaty, a to musi się odbić na cenie. Różnicę w cenie, a więc szkodę, ponosi ten kraj, którego podaż towaru na kompensatę jest większa, i który jest kredytowo słabszy. Osobną rolę grają tu cła, o czem niżej.

Sprawa tych premij ma już w Niemczech swoją historję bardzo pouczającą, ze względu na wdzieranie się tego zjawiska w mechanizm cen. Trudność importu surowców, wywołana coraz to silniejszym ograniczaniem przydziału dewiz w 1934 r., skłoniła importerów do płacenia premij eksporterom niemieckim, byle tylko włączyć ich towar w kompensatę i w ten sposób obejść trudności dewizowe. Eksporter otrzymywał zatem w tej formie pewne odszkodowanie za poddanie się formalnościom i zwłokom postępowania kompensacyjnego, a ponadto doznawał zachęty do eksportu. Wprawdzie mógł on korzystać z wywozu scripsowego, ale tutaj procedura jest równie biurokratyczna, a w dodatku władze podatkowe mają możliwość niezbyt pożądanego przez eksporterów wglądu w interesy. Było to jednak oczywiste, że te premje podrażają import, a więc działają w kierunku wyżki kosztów produkcji, tak bardzo niebezpiecznej dla kraju i tak już za drogiego. Krótko mówiąc, marka kompensacyjna, jako nadająca się do użycia tylko w pewnej formie, t. j. w formie eksportu z Niemiec, doznała disagii w stosunku do marki wolnej. Nie chcąc sobie podrażać importu, Rząd niemiecki zakazał udzielania i pobierania premij ustawą z dn. 22/IX r. ub. Wynikiem tego było natychmiastowe utknięcie interesów kompensacyjnych, a ponadto osłabienie siły konkurencyjnej niemieckiego towaru i spadek eksportu. Wyrównanie braku równowagi między podażą i popytem wewnątrz Niemiec zostało administracyjnie uniemożliwione. Ale przez to jeszcze ten brak nie zniknął. Owszem, przy panującym nadal głodzie na towar importowy osłabiona została zdolność Niemiec do płacenia towarem za ten import. Problem nie przestał istnieć, ale siłą

autorytetu władz administracyjnych i siłą znaczenia Niemiec, jako kupca towaru obcego, został przerzucony za granicę.

Stan rzeczy, jaki się stał wywiązał, należy do niezmiernie ciekawych. Towar niemiecki jest za drogi dla zagranicy. Scripsy ułatwiają mu nieco eksport, ale udzielane są one oględnie, a w obrocie kompensacyjnym nie dadzą się z reguły zastosować. Premjowanie eksportu przez import zostało zakazane. Rozwiązania trzeba było najczęściej szukać na rynku eksportowym. Wobec tego kwestja kosztów dostania się na ten rynek wystąpiła na plan pierwszy. I to, w wielkiej liczbie wypadków, których podstawy scharakteryzowaliśmy powyżej, szukanie rozwiązania tego problemu przerzucone zostało na barki eksportera tego kraju, który zabiegać musiał o otrzymanie zapłaty za swój towar w towarze niemieckim. Szczególnie dało się to odczuć w tych krajach, których ochrona celna w stosunku do towaru niemieckiego (i tak już organicznie za drogiego) jest z jakichś handlowo-politycznych czy rynkowych względów za wysoka — w porównaniu z siłą kupna i ochotą kupna tego kraju.

Wiadomo nam wszystkim — praktyczni politycy nieraz o tem zapominają — że cło importowe, obciążając konsumenta, po pewnym czasie, przeszedłszy szereg ogniw pośrednich, odbija się na eksporcie. (W kwestję zasadniczej wyższości systemu protekcyjnego nad innymi nie wdaję się tutaj). Wiemy również, już prawie wszyscy, że, pominiawszy znikome wyjątki, towar się płaci towarem, a pieniądz jest tylko pośrednikiem, ułatwiający tę wymianę. Prymitywna forma interesu zamiennego, t. j. kompensacyjnego, stosowana spowodu niedomagań waluty, ukazuje nam działanie mechanizmu wymiany w gwałtownym skrócie i wyjaskrawia związki przyczynowe, zacierające się w pieniężno-kredytowym systemie handlu zagranicznego. Obciążenie importu, nadmierne w stosunku do siły i chęci kupna rynku krajowego, przeskakuje ponad głowę importera przez wszystkie ogniwa pośrednie i pada wprost na eksportera. W tym skrócie, wywołanym patologicznym stanem waluty, który narzuca prymitywną formę wymiany, ukazuje się zagadnienie celne w całej swojej prymitywnej postaci. (Jeszcze raz zastrzeżmy się, że korzyści cel mogą być większe niż szkody, jakie one przynoszą, i że ocena tego zagadnienia musi się odbywać na

tle stosunków niepatologicznych). Stopień przekroczenia miary, do której obciążenie importu jest znośne dla kraju, wyraża się w premji, pobieranej przez importera, a która nie jest niczem innym, jak premją, udzieloną obcemu eksportowi przez własnych eksporterów.

W praktyce to zjawisko nie jest tak proste, jak to tutaj, dla lepszego wyjaśnienia, przedstawiono. Ani nie można powiedzieć, że cała marża, ani że tylko ta cała marża tej stosunkowo nadmiernej stawki celnej przerzucona zostaje na eksportera. Ani też nie można twierdzić, że tylko stosunki w kraju, poszukującym importu kompensacyjnego, są dla wysokości premji miarodajne. Pokażną rolę odgrywa tu monopoliczny charakter kontyngentu importowego, gdyż z reguły tylko import kontyngentowy nadaje się do kompensaty, a stąd jest objektem poszukiwanym. Niemcy np., nie chcąc zmniejszać swego dopływu wolnych dewiz, nie udzielają pozwoleń na kompensatę towaru wolnego do przywozu w krajach importowych, a przez to wzmocniają stanowisko monopoliczne posiadacza kontyngentu i jego pozycję w targach o premję. Również przyczynia się do tego niechęć do eksportu w kraju, którego towar jest poszukiwany do kompensaty, a jeszcze bardziej brak zainteresowania w znizeniu cen, przejawiający się u eksportera, który liczy na to, że eksporter w drugim kraju, naciśnięty potrzebą pieniędzy, nie okaże się bardzo nieustępliwy w targach o premję. Cierpi oczywiście bardziej i ten kraj i ten kupiec, który jest słabszy finansowo.

Zdaje mi się, że po wszystkim, co wyżej powiedziano, nie trzeba już się zniecać nad clearingiem i kompensatą. Clearing, to możemy twierdzić, zawiódł na całej linii. Szkody, jakie przyniósł dla obrotu towarowego, wydają się większemi od korzyści, z niego wynikających. Kompensata, o ile da się zorganizować z uniknięciem ciężarów i tarć, o których mówiliśmy, może być korzystna, przyczyniając się do wzmocnienia obrotów. Ale ten najważniejszy cel polityki handlu zagranicznego da się w pełni osiągnąć tylko przez obroty w efektywnych dewizach, odpowiadające współczesnej gospodarce pieniężno-kredytowej i umożliwiające stosunki z całym światem.

Zygmunt Rawita Gawroński

ŚWIADCZENIA W NATURZE NA CELE PUBLICZNE

PRZEDMIOTEM obrad Sejmu jest obecnie m. in. ustawa, która już od dłuższego czasu budzi duże zainteresowanie opinii publicznej — ustawa, określana potocznie „ustawą szarwarkową”, a według brzmienia projektu rządowego nosząca tytuł „ustawy o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne”.

Pojęcie „szarwarku”, które tak szybko przylgnęło do projektowanej ustawy, kojarzy się — czy to u prawnika, czy u historyka, czy nawet u laika, obecnego nieco z historją ustroju społecznego — z archaicznymi formami ustrojowymi, z pańszczyzną czy stosunkami feudalnymi. Dziwnem się może wydawać, że w czasach dzisiejszych staje się znów aktualną instytucją prawną, tak ściśle, zdawałoby się, zwią-

zana z bezpowrotnie minioną epoką ucisku i wyzysku społecznego. Nie trzeba jednak ulegać sugestji, bo nawet słowo „szarwark” — jeżeli już zechcemy słowa tego potocznie używać — mieści w sobie elementy zupełnie nowoczesnie ujętego ciężaru publicznego, a w każdym razie w rozwoju historycznym tego pojęcia elementy te niepodzielnie zwyciężają.

W Monitorze z 1764 r. czytamy: „Szarwarki do grobel, mostów powinny być zażyte; ale częściej niemi koło polowych robót robią; te co miesiąc dzień jeden poddani powinni odbyć”. Tak więc w Polsce przedrozbiorowej słowo „szarwark” rzeczywiście oznaczało świadczenia pańszczyźniane, pozatem jednak używano tego samego słowa w znaczeniu powinności, nakładanej na gminy, głównie dla utrzymania dróg.

W przepisach prawnych spotykamy po raz pierwszy „szarwark” w postanowieniu Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego z 1816 r., które nakłada na gminy powinność dostarczania ludzi i sprzężaju do budowy lub naprawy dróg gminnych, mostów, kościołów parafjalnych i t. d. Szarwark rozkładany był na gminy w stosunku do liczby dymów i odległości od robót. „A gdyby szarwarki te nie wystarczyły, skarb publiczny w części do wydatków ma się przykładać”. W takim ujęciu szarwarku widzimy już elementy zupełnie nowoczesne i odpowiadające zasadom dzisiejszej organizacji gospodarczej i fiskalnej państwa: są to niewykształcone jeszcze formy podziału zadań publicznych pomiędzy państwo i samorząd.

W okresie wielkich reform agrarnych w Europie aż do końca XIX wieku instytucja szarwarku nie miała warunków rozwoju. Wszelkie świadczenia osobiste zbyt silnie kojarzyły się ze świeżem jeszcze wspomnieniem pańszczyzny, aby mogły być popularne wśród ówczesnego społeczeństwa. Nie było zresztą i potrzeby wprowadzania tego rodzaju świadczeń. Zadania gospodarcze państwa nie były tak rozbudowane, jak w państwach współczesnych, i nie trudno było je sfinansować z funduszy publicznych.

Ustawodawstwo Polski powojennej powraca do świadczeń w naturze na cele publiczne. Spotykamy je w ustawie drogowej z 1920 r., w ustawie wodnej z 1922 r., w ustawie samorządowej z 1933 r. Interesują nas przedewszystkiem te świadczenia w naturze, które obciążają obywateli w normalnym toku życia gospodarczego, jako zgóry określony obowiązek. Mniejsze znaczenie mają świadczenia, których wymagać można od ludności w obliczu wypadków żywiołowych, jak: powódź, zagrożenie wałów, zasypanie śnieżne i t. d.; przepisy takie, które znajdujemy zarówno w ustawie drogowej, jak i w ustawie wodnej i samorządowej, są wyrazem pewnej solidarności społecznej, mają raczej podłoże humanitarne niż gospodarcze i fiskalne.

Zupełnie inny charakter mają właściwe świadczenia w naturze, t. j. w dotychczasowym stanie prawnym — świadczenia na cele budowy i utrzymania dróg publicznych. Są to ciężary publiczne, które oprócz opłat gotówkowych mogą być uchwalane przez rady gminne na cele budowy i utrzymania dróg publicznych. Ciężary te ponoszą płatnicy podatków bezpośrednich w danej gminie w stosunku do wysokości tych podatków. Świadczenia drogowe mogą być dostarczane albo w formie dniówek („odrobienie pewnej liczby dni roboczych”), albo na akord („wykonanie pewnej ilości roboty”). Prócz robocizny pieszej przewidziane są świadczenia w postaci dostarczenia środków przewozowych lub materiałów do budowy dróg. Dostarczenia środków przewozowych i materiałów można jednak żądać tylko od tych osób, które środki te lub materiały posiadają. Gmina może zastąpić świadczenia w naturze opłatą w wysokości, pokrywającej koszty najmu robocizny pieszej lub środków przewozowych. Zależy to jednak od uchwały rady gminnej, zatwierdzonej przez władzę nadzorczą. Jak zobaczymy, obecnie opracowana ustawa idzie pod tym względem znacznie dalej, dając obywatelowi prawo, zależnie od jego woli, zwolnienia się od świadczeń za odpowiednią opłatą.

Ustawa o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego z 1933 r. postanawia, że w razie braku

lub niewystarczalności dochodów gromadzkich rada gminna może w celu wykonania swoich zadań uchylać świadczenia w naturze na określone cele publiczne gromady. „Świadczenia te jednak muszą być zaliczane na poczet ogólnych świadczeń w naturze, wykonywanych na rzecz gminy, i nie mogą łącznie z temi świadczeniami przekraczać granicy, którą ustali ustawa o świadczeniach w naturze”.

W powyższym postanowieniu mieści się więc zapowiedź ustawy, przedłożonej obecnie przez Rząd Sejmowi.

Wydanie ustawy, normującej całokształt przepisów o świadczeniach w naturze, stało się koniecznością z chwilą, kiedy zaszła potrzeba rozbudowania tych świadczeń — w związku ze stałym zacieśnianiem budżetów inwestycyjnych Państwa i samorządów, z chwilą, kiedy różniczkowały się zadania gospodarcze, do których wykonania nie można było przystąpić spowodowanego braku dostatecznych środków finansowych. Jeżeli obok świadczeń na cele drogowe powstała konieczność wprowadzenia świadczeń przy robotach wodno-meljoracyjnych czy przy budowie szkół — to najważniejszym i pierwszym zadaniem było skoordynowanie prawne tych ciężarów publicznych, równomierne obciążenie nimi ludności i równomierny ich podział pomiędzy poszczególne rodzaje robót.

Projektowana ustawa dotyka dwóch wielkich bolączek naszego życia gospodarczego. Jedna — to brak kapitałów na wykonanie robót publicznych, to nieuregulowane rzeki, grożące w razie powodzi milionowymi stratami w dochodzie społecznym, to fatalny stan dróg, to brak pomieszczeń na szkoły i inne instytucje użyteczności publicznej; z drugiej strony — wielki, a niewyzyskany kapitał rąk roboczych, który w obecnych warunkach gospodarczych nie może być wykorzystany w drodze inicjatywy prywatnej, a mógłby się w znacznej mierze przyczynić do wypełnienia wielu zadań publicznych.

Dotychczasowe doświadczenia w zakresie świadczeń drogowych pozwalają przypuszczać, że zamierzona akcja da dobre wyniki, świadczenia te bowiem, zwłaszcza w województwach wschodnich, przyczyniły się w dużej mierze do naprawy stanu dróg. Znaną jest również rzeczą, że wiele robót meljoracyjnych, prowadzonych z inicjatywy władz przebudowy ustroju rolnego, wykonanych zostało przy dobrowolnym udziale zainteresowanej ludności, dostarczającej robociznę, mimo braku przepisów prawnych, przewidujących przymus w tym zakresie.

Projektowana ustawa wprowadza świadczenia w naturze na następujące cele: meljoracje wodne i konserwacja urządzeń meljoracyjnych, budowa i utrzymanie dróg publicznych, wznoszenie budynków gminnych i gromadzkich, zagospodarowanie i zalesienie nieużytków. Co do robót meljoracyjnych ustawa zawiera zastrzeżenie, że muszą one być uzasadnione interesem publicznym, gdyż oczywiście tylko takie roboty mogą być wykonywane przy pomocy świadczeń, dostarczanych przez szersze sfery ludności.

Obowiązek świadczeń obciąża osoby fizyczne i prawne w gminach wiejskich i miastach niewydziałonych. I te jednak miasta mogą być rozporządzeniem wojewody wyłączane spod działania ustawy. Świadczenia obciążają w gminach wiejskich właścicieli nieruchomości, w gminach zaś miejskich ponadto właścicieli przedsiębiorstw przemysłowych. Podstawą wymiaru świadczeń jest opłacanie odnośnych podatków i ich wysokość.

Możnaby kwestjonować celowość obciążenia świadczeniami w naturze tej warstwy ludności, która z natury rzeczy posiada określone zatrudnienie i warsztat pracy. Trzeba jednak wziąć pod uwagę dwie bardzo istotne okoliczności. Po pierwsze, bardzo duży procent ludności wiejskiej, posiadającej drobne warsztaty rolne, nie znajduje w warsztacie tym dla siebie i dla swojej rodziny dostatecznego zatrudnienia, zwłaszcza przy dzisiejszej złej konjunkturze, która skłania raczej do uprawy i gospodarki ekstensywnej. Posiadacze zaś większych nieruchomości wiejskich, a także właściciele gruntów wiejskich lub przedsiębiorstw przemysłowych, o ile będą posiadali środki na uiszczenie równowartości świadczeń w gotówce, do czego są w myśl ustawy w każdym przypadku uprawnieni — przyczynią się do zatrudnienia za wynagrodzeniem pewnej ilości rąk roboczych już spoza grona właścicieli nieruchomości i przemysłowców.

Gdyby natomiast ustawa próbowała pociągnąć do świadczeń także ludność, nieposiadającą na obszarze gminy obiektów, podlegających opodatkowaniu — stanęłaby wobec nieprzezwyciężonych trudności. Przedewszystkiem niesłuszna byłaby sama zasada, ponieważ korzyści z robót publicznych, drogowych czy meljoracyjnych, odnoszą w pierwszym rzędzie właściciele położonych w okolicy nieruchomości lub zakładów przemysłowych, w znacznie zaś mniejszym stopniu — ludność, trudniąca się rzemiosłem, pracą najemną i t. p. Ponadto odpadłaby jakakolwiek racjonalna podstawa wymiaru świadczeń, przypadających na daną osobę, gdy trzeba by przyjąć albo najłatwiejszą, ale i najmniej sprawiedliwą, zasadę wymiaru pogłównego, albo też przystosować wymiar do wysokości różnych rozmiarów podatków, opłacanych ewent. przez poszczególne płatników, co stanowiłoby utrudnienie, nieproporcjonalne do osiągalnego rezultatu, gdyż ludność poza obrębem większych miast, nieposiadająca ani własności nieruchomości, ani zakładu przemysłowego, rekrutuje się zwykle ze sfer najbiedniejszych i nie mogłaby, przy zasadzie proporcjonalnego obciążenia, odegrać większej roli przy dostarczaniu świadczeń.

Obowiązek dostarczania świadczeń rozciąga się w zasadzie na roboty, wykonywane na terenie gminy, w której znajduje się przedmiot podatkowy, uzasadniający obowiązek świadczenia. Do robót meljoracyjnych można pociągnąć tylko mieszkańców tych gromad, które z robót tych odnoszą korzyści gospodarcze.

Zasady wymiaru są podobne, jak przy obecnie obowiązujących, a wyżej omówionych, świadczeniach drogowych. Ustawa przewiduje jednak wprowadzenie pewnych norm ogólnych, które ustala:

najwyższe dopuszczalne granice obciążenia świadczeniami w naturze na wszystkie cele łącznie w stosunku od podstawy wymiaru, t. j. do wysokości opłacanego podatku; najdalszą dopuszczalną odległość miejsca robót od przedmiotu podatkowego, uzasadniającego obowiązek świadczeń; wartość dniówki robocizny zaprzęgowej, wyrażonej w dniówkach robocizny pieszej (ze względu na prawo zastąpienia jednego rodzaju świadczenia innym świadczeniem za zgodą organu, kierującego wykonaniem robót); najwyższe dopuszczalne stawki równowartości pieniężnej na 1 dzień robocizny pieszej (ze względu na prawo zobowiązanego do zwolnienia się od świadczeń przez uiszczenie w gotówce równowartości tych świadczeń).

Wykorzystanie świadczeń w naturze ma się odbywać w ramach ustalanych corocznie przez zarząd gminy planów, przyczem ilość świadczeń na budowę i utrzymanie dróg nie może przekraczać 25% najwyższego dopuszczalnego obciążenia świadczeniami w naturze.

Duże znaczenie ma przepis ustawy, nakładający na wydziały powiatowe obowiązek konserwowania urządzeń meljoracyjnych o znaczeniu publicznym, o ile nie są one utrzymywane należycie przez powołane do tego spółki wodne. Przy wykonywaniu robót konserwacyjnych współdziałają organa państwowe, do których należy nadzór techniczny nad temi robotami.

Osobną kategorię świadczeń stanowią świadczenia, które mogą nakładać na właścicieli gruntów scalonych organa, przeprowadzające scalenie gruntów w celu wykonania niezbędnych robót wodno-meljoracyjnych. Jak wyżej wspomniano, przy robotach tych stosowane były dotychczas w szerokim zakresie świadczenia w naturze, dobrowolnie dostarczane przez zainteresowanych właścicieli gruntów. Stan ten zyskuje więc obecnie sankcję prawną.

Ustawa omawiana ma charakter ramowy; sposób wymiaru i poboru świadczeń określić ma rozporządzenie wykonawcze. Wspomniane wyżej normy najwyższego dopuszczalnego obciążenia, odległości od miejsca robót i t. d. ustalać będą rozporządzenia wojewodów, wydane przy udziale wydziałów wojeźdzkich. Nie ulega wątpliwości, że o skuteczność projektowanej ustawy i o tem, w jakim stopniu okaże się ona uciążliwą dla ludności, zadecydują po pierwsze przepisy wykonawcze, po drugie sprawność i dobra wola organów, powołanych do wykonania ustawy. Zadanie ich jest niewątpliwie trudne, ale, sądząc z dotychczasowych doświadczeń, powinno dać dobre wyniki i przyczynić się do uzupełnienia wielu tak bardzo dotkliwych braków w naszej administracji publicznej.

W. S.

KRONIKA GOSPODARCZA

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

RZĄDOWE PROJEKTY USTAW GOSPODARCZYCH. — Rząd wniósł projekt ustawy o dodatkowych kredytach na rok 1932/33. Projekt ten podwyższa wydatki zwyczajne, ustalone w grupie A. — Administracja budżetu na rok 1932/33 o następujące kwoty: 1) w części 8 — „Minister

stwo Skarbu”, w dziale 2 „Władze i urzędy skarbowe” § 12 „Rekonstrukcja operatów katastralnych” o zł 777; w tymże dziale § 13 „Koszty egzekucji administracyjnej” o zł 1 944 779; w dziale 3 „Władze i urzędy celne” § 1 „Uposażenie” o zł 95 223; w dziale 6 „Daniny publiczne” § 10a „Odszkodo-

wanie gmin i powiatów za wymiar i pobór" o z 1064097; 2) w części 13 — „Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego" § 1 „Uposażenie" rozdziału 2 „Opieka nad sztuką" w dziale 7 „Sztuka" o z 14788; 3) w części 18 — „Emerytura i zaopatrzenia" w dziale 1 „Emerytura" § 4 „Pośmiertne" o z 513269; w temże dziale § 5 „Koszty przesiedlenia emerytów" o z 200536; 4) w części 19 — „Renty inwalidzkie i pensje" w dziale 4 „Zaopatrzenie byłych skazańców politycznych" o z 48762. Zwiększenie kredytów na koszty egzekucji administracyjnej tłumaczy się koniecznością poczynienia poważnych jednorazowych wydatków, związanych z przejściem egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe. Wydatki te w 1932/33 r. wyniosły z 13388872, z czego z dochodów z egzekucji wpłynęła kwota z 11444093. Zwiększenie kredytów osobowych w urzędach celnych tłumaczy się z t niskiem ich preeliminowaniem, dostosowaniem do stanu faktycznego, a nie etatowego. Kredyt na odszkodowanie gmin i powiatów za wymiar i pobór podatków państwowych był zbyt nisko preeliminowany, gdyż należy on do t. zw. kredytów szacunkowych, których nie da się ze ścisłością oznaczyć. Kredyt na uposażenie funkcjonariuszów państwowych, wykonywających opiekę nad sztuką, został przekroczony, a przekroczenie to tłumaczy się zbyt wysokim potrąceniem na intercalare. Wobec zwiększenia się ilości wypadków śmierci wśród emerytów oraz wobec przybytku emerytów, przesiedlających się na koszt Państwa — wzrosły wydatki na pośmiertne i na przesiedlenia odpowiednio o przeszło z 500 tys. i z 200 tys. Zwiększenie wydatku na zaopatrzenie byłych skazańców politycznych tłumaczy się przybytkiem osób, korzystających z zaopatrzenia, oraz wypłatą zaopatrzeń zaległych. Wszystkie te podwyżki wydatków nie wpłyną na globalną kwotę wydatków, ustaloną w ustawie skarbowej z dn. 18/III 1932 r. w wysokości z 2451917311.

Projekt ustawy podwyższa jednocześnie niektóre wydatki w grupach B i C budżetu na rok 1932/33. I tak, w grupie B — Przedsiębiorstwa, w części 17 — „Ministerstwo Poczty i Telegrafów" w dziale 2, w rozdz. 2 § 9 „Różne" podwyższa się o z 1814005. Podwyższenie to pochodzi stąd, że z końcem okresu budżetowego 1932/33 przedsiębiorstwo „Polska Poczta, Telegraf i Telefon" wypłaciło P. K. O. z 2282409 z tytułu odsetek od zadłużenia w latach 1930 ÷ 1932. Ponieważ na ten cel była przewidziana zbyt mała kwota — powstała konieczność jej podwyższenia. Jeśli chodzi o grupę C — Monopole — to projekt podwyższa wydatki § 3 „Zakup soli" w dziale 10 o z 25727, co spowodowane zostało zwiększeniem zapotrzebowania na sól jadalną z Wapna. Wreszcie w Loterii Państwowej zwiększono § 1 — „Utrzymanie dyrekcji" o z 30381. Te zwiększenia wydatków w grupach B i C budżetu znajdują pokrycie w oszczędnościach, uzyskanych w innych paragrafach tych samych działów budżetu.

Rząd wniósł projekt ustawy o kredytach dodatkowych na rok 1933/34. Projekt podwyższa wydatki w części 10 — „Ministerstwo Przemysłu i Handlu" w wydatkach nadzwyczajnych w dziale 1 w nowoutworzonym § 29 „Poszukiwanie soli potasowych" o z 7959. Suma ta, należna firmie, wykonującej wiercenia poszukiwawcze, jako likwidacja rachunków zaległych, została spłacona w obligacjach 6% Pożyczki Narodowej, obecnie zaś należy zarachować wydatek ten na budżet. W części 11 — „Ministerstwo Komunikacji" w dziale 2, rozdz. 2 projekt zwiększa § 1 „Uposażenia" o z 5264. W części 14 — „Ministerstwo Opieki Społecznej" projekt zwiększa następujące wydatki: 1) w dziale 1, § 2 o z 2077; 2) w dziale 3 § 2 o z 1771; 3) w dziale 5, § 5 o z 2413; 4) w dziale 7, § 2 o z 3253; 5) w dziale 8 „Świadczenia socjalne" w rozdz. 1 „Ubezpieczenia" § 11 „Zwrot kasom chorych kosztów świadczeń" o z 5051618 z tytułu zwracania przez Skarb Państwa połowy zasiłków, wypłacanych przez kasy chorych połącznicom i karmiącym oraz całkowite koszty leczenia członków kas chorych, którzy wskutek utraty zarobków nie mogą uiścić składek; § 12 „Dopłaty do ubezpieczeń społecznych" o z 519999 (zwiększenie to służy na pokrycie zaległych dopłat Skarbu Państwa na rzecz Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu); w rozdziale 3 tego działu § 22 „Dopłaty do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia oraz pomoc dla bezrobotnych" o z 395644; 6) w dziale 9 „Służba zdrowia" w rozdz. 6 § 1 o z 384464, § 10 zaś o z 1007594 (zwiększenia wydatków, przeznaczone są na uregulowanie zaległych kosztów z tytułu pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych). W wydatkach części 16 — „Emerytura i zaopatrzenia" w dziale 1 zwiększa się § 4 „Pośmiertne" o z 424390 i § 5 „Koszty przesiedlenia emerytów" o z 259365. W części 17 — „Renty inwalidzkie i pensje" w dziale 3 zwiększa się wydatki w § 2 o z 600. Wszystkie powyższe wydatki znajdują pokrycie w oszczędnościach, uzyskanych ze zmniejszenia wydatków w innych paragrafach budżetu, i nie spowodują zwiększenia ogólnej sumy wydatków,

ustalonych w ustawie Skarbowej z dn. 28/II 1933 r. w kwocie z 2457980694.

W grupie B — Przedsiębiorstwa w części 15 — „Ministerstwo Poczty i Telegrafów" w dziale 2, w rozdziale 5 w nowoutworzonym § 12 ustala się rozchody nadzwyczajne w kwocie z 75000 i o tę samą kwotę zmniejsza się rozchody nadzwyczajne w tymże rozdziale w § 11. Projekt ustawy podwyższa wydatki zwyczajne w grupie D — Fundusze w części 11, w dziale 5 „Państwowy Fundusz Drogowy" o następujące kwoty: w rozdziale 1 „Drogi i mosty państwowe" w § 1 o z 825003, w § 3 o z 73245, w § 4 o z 23699 i w § 5 o z 42471; następnie w rozdziale 2, w § 8 o z 285 w rozdziale 4, w § 10 o z 64038 i w § 11 o z 684, czyli o łączną kwotę z 1037425. Podwyższone wydatki w grupie funduszy zwiększają dopłatę ze Skarbu Państwa do Państwowego Funduszu Drogowego o tę kwotę. Ta kwota powstała stąd, że wierzyciele, posiadający zaległe należności z Państwowego Funduszu Drogowego — otrzymali zaświadczenia, na podstawie których subskrybowali 6% Pożyczkę Narodową. Obecnie należy zarachować te wydatki na plan finansowo-gospodarczy Funduszu Drogowego oraz zrefundować powyższą kwotę sumom obrotowym Ministerstwa Skarbu. Zwiększenie dopłaty ze Skarbu Państwa do Państwowego Funduszu Drogowego o kwotę z 1037425 nie spowoduje zwiększenia ogólnej sumy wydatków, ustalonej w ustawie skarbowej na rok 1933/34, ze względu na uzyskane oszczędności w innych częściach budżetu.

Rząd wniósł projekt ustawy o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych. Z dniem 31 marca r. b. upływa termin wstrzymania eksmisyj z mieszkań jedno- i dwupokojowych, zajmowanych przez bezrobotnych, ustalony w art. 23 ustawy o ochronie lokatorów w brzmieniu ustawy z dn. 7/XI 1931 r., zmieniającej ustawę o ochronie lokatorów. Jak wiadomo, w latach 1932÷1934 termin ten był przedłużony również i na miesiące od 1/IV do 31 X. W roku obecnym działają te wszystkie przyczyny gospodarczo-społeczne, które skutkowały w latach poprzednich przedłużanie okresu wstrzymania eksmisyj do dn. 31 X. Toteż dalsze przedłużenie tego okresu do dn. 31 X 1935 r. jest koniecznością.

Wniesiony został rządowy projekt ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy. Merytorycznie projekt zawiera upoważnienie do dekretowania z mocą ustawy w zakresie całego ustawodawstwa państwowego z ograniczeniem, zawartem w art. 44 ust. 6 Kon. tytułcji, t. j. z wyjątkiem zmiany Konstytucji. W czasie uprawnień do dekretowania z mocą ustawy ograniczone jest do dnia, na który zostanie zwolany Sejm na najbliższą sesję zwyczajną. W uzasadnieniu Rząd podkreśla konieczność uzyskania pełnomocnictw, podnosząc, iż „przeprowadzanie prac nad uzdrowieniem sytuacji, zwłaszcza w zakresie spraw gospodarczych, wymaga niejednokrotnie uprzednio ustalenia lub zmiany stanu prawnego w poszczególnych dziedzinach". Wspominając szereg wniesionych do Sejmu przedłożeń, dotyczących ważnych dziedzin życia państwowego, uzasadnienie dodaje, „że można oczekiwać, że także w toku dalszych działań Rządu okaże się koniecznym wydanie norm ustawowych, a przyjęcie ich do skutku będzie nakazem chwili".

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SEJMU. — Dnia 13/III r. b. odbyło się plenarne posiedzenie Sejmu, na którym w sprawozdaniu Komisji Przemysłowo-Handlowej w obu czytaniach Sejm przyjął rządowy projekt ustawy w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 28/XII 1924 r. o organizacji giełd. Na tem posiedzeniu przez I czytanie przeszły następujące projekty ustaw: o budowie normalnotorowych kolei: Mława — Ostrołęka, Zegrze — Wyszków i Nowoiełnia — Nowogródek, o sprzedaży, zamianie i bezpłatnem odstąpieniu niektórych nieruchomości państwowych, o zbywaniu nieruchomości państwowych, będących pod zarządem administracji Lasów Państwowych, w sprawie zmiany ustawy z dn. 10/III 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych, o uwolnieniu od odpowiedzialności karnej w sprawach o przestępstwa podatkowe, o upoważnieniu Ministra Skarbu do wypuszczenia pożyczki wewnętrznej, o zatwierdzeniu zmian statutu Banku Polskiego, o opodatkowaniu tłuszczów, o zmianie ustawy z dn. 22/X 1931 r. o kryzysowym dodatku do państwowego podatku dochodowego, o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne, o kredytach dodatkowych na rok 1932/33, o kredytach dodatkowych na rok 1933/34, o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych, o Inwalidzkim Sądzie Administracyjnym oraz w sprawie zmiany ustawy z dn. 18/II 1932 r. o wykucie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych.

Na temże posiedzeniu przez I czytanie przeszły następujące projekty ustaw w sprawie ratyfikacji: traktatu przyjaźni, handlowego i osiedleńczego między Polską a Abisynją, podpisanego w Paryżu dn. 26/XII 1934 r., prowizorycznego porozumienia handlowego między Polską a Hiszpanią z dn. 2/XI 1934 r., układu dodatkowego do konwencji handlowej polsko-szwajcarskiej z dn. 26/VI 1922 r., podpisanego wraz z listami A i B protokołem końcowym w Bernie dn. 3/II 1934 r. oraz pro-

zumienia w formie wymiany not z dn. 30/III i 20/IV 1934 r. w sprawie czenia tłoków do silników spalinowych, protokołu taryfowego polsko-norweskiego, podpisanego w Warszawie dn. 8/I 1935 r., oraz konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską i Czechosłowacją, podpisaną w Pradze dn. 10/II 1934 r.
Na tem posiedzeniu przez I czytanie przeszedł rządowy projekt ustawy o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W STYCZNIU 1935 R. — Wydobycie ropy w styczniu r. b. wynosiło 4310 cyst. brutto, wobec 4414 cyst. w grudniu r. ub. Przeciętna dzienna produkcja wynosiła zatem 139 cyst., a więc o 3 cyst. mniej niż w grudniu r. ub.

W rejonie boryslawskim nie było nowych dowieczeń. Na terenach marek specjalnych większe dowieczenie w wysokości ok. 5 t dziennie na głęb. 385 m uzyskano w Korczyni w otworze XXXVI kop. „Stanisław”. Mniejsze ilości ropy zostały nawiercone: w Harklowej, Krygu, w Iwoniczu, Toroszwówe, Rypnem i w Schodnicy.

Z dowieczeń poszukiwawczych — uzyskano nowe w otworze Nr. I kopalni „Pniów” w Pniowie. Pierwsze silniejsze ślady gęstej, benzynowo-asfaltowej ropy przysły z głębokości 63 m, a z 118 m pojawiły się słabe gazy. Przebite warstwy są analogiczne ze starymi płytkimi otworami kopalni w Pasiecznej, położonych na prawym brzegu Bystrzycy. Zachodzi prawdopodobieństwo, że w głębokości 350 ÷ 400 m będzie nawiercony horyzont lekkiej ropy marki pasieczniańskiej.

Metoda odbudowy ciśnienia w złożu była prowadzona pomyślnie, utrzymując produkcję na wysokim poziomie. W ruchu wiertniczym nie zaszły istotniejsze zmiany. Ogółem w wierceniu znajdowało się 113 otworów, a więc bez zmiany w stosunku do grudnia r. ub. Ogółem w miesiącu sprawozdawczym uruchomiono 12 nowych otworów — wobec 21 w grudniu r. ub.

Produkcja i obrót ropą — w styczniu 1935 r. (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Grudzień 1934	829	6	758	472	3303	169	3020	1437	282	5	262	63	4414	180	4040	1972
Styczeń 1935	803	7	949	323	3227	165	3152	1498	280	5	252	86	4310	177	4353	1907
Styczeń 1934	830	5	835	372	3362	173	3642	1450	254	6	222	135	4446	184	4699	1957

Produkcja i zużycie gazów ziemnych — w styczniu 1935 r. (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odfiltrowano	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odfiltrowano	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odfiltrowano	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odfiltrowano	Manko
Grudzień 1934	11 575	2 650	8 653	272	27 618	8 841	18 703	74	3 830	2 828	731	271	43 023	14 319	28 087	617
Styczeń 1935	14 224	2 652	11 001	571	30 646	8 532	21 958	156	3 655	2 821	582	252	48 525	14 005	33 541	979
Styczeń 1934	9 770	1 847	7 480	443	29 872	13 029	16 739	104	3 754	2 621	659	474	43 396	17 497	24 878	1 021

Liczba otworów wiertniczych na kopalniach ropy i gazów — w styczniu 1935 r.

MIESIĄC I ROK	Liczba otworów														Ilość otworów produkcyjnych	Przeciętna dzienna produkcja otworów — w kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wylądnie gazowe	Samopłynące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstrukc.	Likwidacja	Razem		
			Produkcyjne	Bez produkcji	Razem											
Grudzień 1934	12	10	71	42	113	30	194	21	349	2209	348	38	13	3337	2969	479
Styczeń 1935	7	11	66	47	113	31	215	22	328	2202	348	29	15	3321	2947	471

Nowych kopalń nie zgłoszono. Ruch terenowy był naogół słaby.

W styczniu przeprowadzono szereg badań poszukiwawczych w pow. stryjskim w gminach: Ruda, Stryhańce, Pokrowce, Kawczy Kąt, Tejsarów, Derzów oraz dodatkowo w celach doświadczalnych w Hołbutowie. Odwiercono 41 otworów strzałowych o głęb. 4 ÷ 6 m, oddając 157 strzałów przy zużyciu 109 kg dynamitu na 1 strzał. Otrzymane wyniki w dalszym ciągu uzupełniono dodatkowymi punktami strzałowymi na

wschód i na północ od Daszawy. Charakter refleksów okazał się ten sam, pozwalając śledzić głębokie horyzonty refleksyjne na głębokości 1300 ÷ 1800 m. W pracach poszukiwawczych w gminach: Pietniczany, Brzeźniak, Ostrów, Ludwikówka wraz z uzupełniającymi pracami w gminach: Chodowice, Komarów, Łęgi Lisiatycki po oddaniu 156 strzałów w 47 otworach, stwierdzono na obszarach gmin: Pietniczany, Szarobury, Brzeźniak i Ostrów północne przedłużenie strefy głębokich refleksów, które śledzono w czasie poprzednich prac.

Produkcja i obrót produktami naftowymi — w styczniu 1935 r. (w tonnach)

P r o d u k t	Wytwór- czość	Wysyłka do spo- życia w kraju	Wysyłka do innej rafin.	Zużycie własne	Eksport	Przychód:		Z a p a s y :	
						z innych rafineryj i gazoli- niarń	import	w dn. 31/XII 1934	w dn. 31/I 1935
Benzyna	6 734	4 152	229	2	2 404	2 779	—	11 772	14 498
Nafta	12 227	16 056	19	5	2 575	9	—	37 176	30 756
Olej gazowy	6 418	4 206	33	17	2 252	—	—	6 265	6 175
Oleje lekkie o.c. g. do 0'890	916	664	17	—	53	17	—	804	1 003
Oleje: napędowy i opałowy	12	405	1	—	15	—	—	997	588
Oleje smarowe	4 594	2 337	106	6	1 800	107	8	59 812	60 272
Wazelina	63	26	—	—	—	—	—	180	217
Smary stałe	175	164	3	—	5	3	2	400	408
Parafina	2 164	619	10	—	1 421	10	—	4 864	4 988
Świece	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Asfalt	1 162	687	—	—	60	3	—	10 108	10 526
Koks	442	216	11	170	116	10	—	1 241	1 180
Produkty atypowe	3	22	—	2	—	—	—	98	77
„ uboczne	275	94	—	68	—	1	—	449	563
Olej parafinowy	— ¹⁾	—	389	36	—	364	—	24 115	23 550
Gacz i oleje potne	292	—	—	—	—	—	—	2 881	3 173
Słops	514	—	—	253	—	—	—	622	883
Pozostałości	2 409	146	98	343	—	158	—	12 526	14 506
Ogółem:	37 876	29 794	916	903	10 701	3 481	10	174 310	173 363

Ilość ropy, zużytej na opał i manko, wynosiła prawie bez zmiany ok. 4% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerji zwiększyła się do 4 353 cyst. (w grudniu 4 040 cyst.)

Zapasy ropy zamagazynowanej utrzymały się w wysokości niezmięnionej — 1 907 cyst. (w grudniu 1 972 cyst.).

Ceny ropy uległy nieznacznej — ok. 1% — wyższe. Za ropę bruttową, zakupowaną przez Państwowe Rafinerje „Polmin” płacono (w Z za cysternę 10-tonnową loco zbiorniki):

Borysław	1 365	Równe-Rogi	
Orów	1 365	wolna od parafin	1 283
Popiele	1 365	Równe-Rogi parafin.	1 136
Schodnica	1 501	Rymanów	1 225
Wierzchnia Mrażnica	1 339	Wańkowa	1 213
Urycz	1 546	Potok	1 761
Pereprostyna	1 407	Toroszówka	1 916
Rypne	1 343	Toroszówka-Ewa	1 385
Słoboda Rungurska	1 359	Ropienka ad Dukla	1 309
Kosmacz	1 309	Grabownica-Humniska	
Opaka	1 365	benzynowa	1 682
Bitków — Pasieczna loco		Grabownica-Humniska	
Dąbrowa	1 507	parafinowa	1 409
Bitków Zofja Stella	1 682	Humniska-Brzozów	1 650
Bitków Standard Nobel	1 455	Lipinki	1 328
„ Franco-Polon	1 382	Libusza	1 250
Strzelbice	1 182	Klimkówka	1 273
Rajskie	1 318	Zagórz	1 309
Harkłowa	1 240	Majdan-Rosulna	1 354
Kryg zielona	1 304	Dobrucowa	1 304
„ czarna	1 120	Lubatówka	1 273
Szymbark	1 344	Białkówka-Winnica	1 304
Jaszczew	1 334	Męcina Wielka	1 407
Krosno wol od parafin	1 228	Męcinka	1 407
Krosno parafinowa	1 209	„ parafinowa	1 336
Krościenko wol. od		Klęczany	1 805
parafiny	1 228	Roztoki	1 905
Krościenko parafinowa	1 209	Stara Wieś biała	1 905
Łódyna	1 284	„ ciemna	1 668
Hołowicko	1 365	Mokre	1 657
Zmiennica	1 255	Załawie	1 774
Turzepole	1 232	Tyrawa Solna	1 365
Wulka	1 273	Stańkowa	1 365
Iwonicz	1 273	Młynki—Stara Wieś	1 501
Węglówka	1 228		

Liczba robotników utrzymała się na poziomie prawie niezmięzionym — 8 933 (w grudniu 8 974).

Wydobycie gazów ziemnych wynosiło 48 525 tys. m³ wobec 43 023 tys. m³ w grudniu r. ub. Przeciętne dzienne wy-

dobycie wynosiło 1 565 tys. m³, t. j. o 178 tys. m³ więcej niż w grudniu r. ub.

Nowe dowieczenie gazowe ukończono w Roztokach, uzyskując w głęb. 1 047 m 50 m³ na minutę gazu, przy ciśnieniu na głowicy — 104 atm. W otworze świdrowym IV w Baliczach Podróżnych po zczepianiu płynu ciśnienie na głowicy wzrosło do 36 atm. Obliczony wolny wypływ — 40 m³.

Manko gazowe wynosiło ok. 2% produkcji wobec 1'5% w grudniu 1934 r.

Cena gazu ziemnego w rejonie okr. drohobyckiego pozostała w wysokości niezmięnionej — gr 47 za m³. W rejonie jasielskim płacono gr 6, doliczając za tłoczenie; dla przedsiębiorstw przemysłowych gr 0'64 i dla miast gr 0'94.

W styczniu 1935 r. było czynnych 29 rafinerji nafty, które zatrudniały ogółem 3 229 robotników i majstrów (w grudniu 1934 r. 3 243). Z tej liczby—3 220 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów.

Przeróbka ropy w rafinerjach wynosiła 41 733 t (w r. ub. przeciętne mies. 44 tys. t). Przerobiono ropy borysławskiej (standard) 28 265 t, specjalnej małoparafinowej 8 213 t, specjalnej bezparafinowej 5 255 t.

Wytwórczość produktów naftowych w kraju wyniosła ogółem 37 876 t, a więc strata przy przeróbce stanowiła 9'0% (przeciętne w r. ub. 8'1%).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 30 697 t (w tem wewnętrzne spożycie rafinerji 903 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach — bez spożycia rafinerji):

	S t y c z e Ń		Przec. mies.
	1935	1934	1934
Benzyna	4 152	4 548	5 170
Nafta	16 056	15 160	9 760
Oleje gazowy i opałowy			
„ wy	4 611	4 971	4 540
Oleje smarowe	3 001	3 111	3 320
Parafina	619	674	630

Ekspert produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerji, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 10 701 t, czyli był znacznie mniejszy niż przeciętny eksport miesięczny w 1934 r. (17 tys. t).

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	S t y c z e Ń	Przec. mies.
	1935	1934
Benzyna	2 404	5 220
Nafta	2 575	3 250
Oleje gazowy i opał.	2 267	3 100
„ smarowe	1 853	3 000
Parafina	1 421	1 630

¹⁾ Potrącono 524 t, wziętych z zapasów do dalszej przeróbki.

Eksport do poszczególnych krajów — w styczniu 1935 r. (w tonnach)

KRAJ PRZEZNACZENIA	Benzyna	Nafta	Olej gazowy	Oleje lekkie o c. g. do 0,890	Oleje smarowe	Parafina	Asfalt	Koks	Smary stałe Mydło naftowe	Pozostałości dystrylacyjne	Razem
Anglja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Austria	35	—	70	—	—	90	—	87	—	—	282
Czechosłowacja	1 402	2 141	—	—	189	—	—	10	—	—	3 742
Dania	338	—	—	15	—	—	—	—	—	—	353
Francja	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
Grecja	—	—	—	—	—	86	—	—	—	—	86
Jugosławia	—	—	—	—	10	60	—	—	5	—	75
Niemcy	—	—	—	—	—	—	24	19	—	—	43
Szwajcaria	—	262	1 026	30	15	—	—	—	—	—	1 333
Szwecja	42	—	—	—	22	—	—	—	—	—	64
Węgry	—	—	—	—	1	45	—	—	—	—	46
Norwegja	—	—	—	—	32	—	—	—	—	—	32
Saara	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Razem:	1 830	2 433	1 096	45	269	281	24	116	5	—	6 099
Gdańsk	563	142	757	8	15,8	1 140	36	—	—	15	4 189
Gdynia	11	—	399	—	3	—	—	—	—	—	413
Ogółem:	2 404	2 575	2 252	53	1 800	1 421	60	116	5	15	10 701

Ruch zapasów produktów naftowych w rafineriach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	I/II 1935	I/I 1935	I/II 1934
Benzyna	14 498	11 772	21 536
Nafta	30 756	35 176	19 479
Oleje gazowy i opałowy	6 763	7 262	16 565
„ smarowe	61 275	60 616	53 037
Parafina	4 988	4 864	3 618
Inne produkty	55 083	54 620	70 879
Razem:	173 363	174 310	185 114

Produkcja gazolin w wniósła w styczniu 1935 r. 3 391 t (w grudniu 1934 r. 3 573 t). Z ogólnej ilości 48 525 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach—przerobiono w gazolinarniach 24 853 tys. m³, czyli 50%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymywano przeciętnie 136 kg gazolin (w 1934 r. przeciętnie 145 kg). Do rafinerji nafty wysłano jako domieszkę do benzyn ciężkich celem otrzymania benzyny motorowej 3 170 t gazolin. W ruchu było czynnych 26 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 326 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W STYCZNIU 1935 R. — Wydobycie wosku ziemnego w styczniu r. b. wynosiło 12 t (w grudniu r. ub. 33 t). Na największej kopalni „Borysław” w Borysławiu ruch ograniczał się do konserwacji i wentylacji. Produkcję uzyskano z hałdy po przetopieniu oraz przy reperacji chodników. Na kopalni „Ozokeryt” w Dźwiniaczu prawidłowe prace dobowe były prowadzone tylko w pierwszych 5 dniach miesiąca, poczem — jak na kopalni „Borysław” — ograniczono się do konserwacji i odwadniania kopalni. Na kopalni „Mamut” w Staruni produkcja nie była prowadzona. Zapasy wosku ziemnego, zamagazynowanego na kopalniach, wynosiły 28 t. Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach i w topiarniach, wynosiła 145 (w grudniu 1934 r. 206). Konjunktura dla wosku ziemnego na rynkach światowych — naskutek sowieckiego dumpingu i konkurencji środków zastępczych — była w dalszym ciągu bardzo słaba i niekorzystna. Ceny wosku ziemnego nie uległy zmianie i wynosiły zależnie od gatunku z 300 — 250 loco kopalnia za 100 kg.

HUTNICTWO

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICTWA CYNKOWEGO I OŁOWIANEGO W LUTYM 1935 R. przedstawiała się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tonnach):

	1 9 3 5 Styczeń	5 Luty	Luty 1934
Cynk mufłowy i elektrolit	6 634	6 088	6 867
Blacha cynkowa	849	684	435
Kwas siarkowy	13 979	11 872	12 828
Ołów surowy	1 690	1 421	1 165

Liczby powyższe wykazują dalszy spadek wytwórczości cynku i ołowiu. Jednakże w lutym dużą rolę odegrała mniejsza ilość (o 3) dni roboczych i jeżeli przyjąć to pod uwagę i porównywać wytwórczość dzienną, to okaże się że wytwórczość cynku utrzymała się na wysokości styczniowej, ołowiu zaś obniżyła się o ok. 6%. W porównaniu z lutym r. ub. cynk wykazuje produkcję zmniejszoną, natomiast wytwórczość ołowiu wzrosła.

W porównaniu ze styczniem r. b. wytwórczość zmniejszyła się: cynku o 8,5%, blachy cynkowej o 19,5%, kwasu siarkowego o 15% i ołowiu o 15,8%. W porównaniu z lutym 1934 r. zmniejszyła się wytwórczość cynku o 11,2% i kwasu siarkowego o 7,2%, natomiast wzrosła wytwórczość blachy cynkowej o 56,5% i ołowiu surowego o 22%. Srebro wytwarzane nie było.

PRZEMYSŁ LUDOWY

HANDEL WYTWORAMI PRZEMYSŁU LUDOWEGO.—

Przemysł ludowy stał się zagadnieniem popularnym w czasie wszelkich klęsk, wojen, głodów i kryzysów. Życie cofa się wtedy do najprymitywniejszych form i komórek, w których najłatwiej przetrwać. Wszystkie hasła kryzysowe, jakoto: samowystarczalność gospodarza, preferencja surowców krajowych, dążenie do ulżenia wsi, zatrudnienie rąk roboczych bez specjalnych inwestycji i nakładów, reakcja przeciwko maszynie na korzyść pracy człowieka — wszystko to zawiera w sobie ponieważ w zarodku zagadnienie przemysłu ludowego.

Doświadczenia zagraniczne i krajowe w zakresie popierania przemysłu ludowego ucą podchodzenia do tej sprawy przede wszystkim od strony zapewnienia zbytu dla tych wyrobów.

Pojęcie przemysłu ludowego we współczesnym polskim rozumieniu jest związane z ziemią — jako dodatkowe zajęcie rolnika, jak również z miejscową tradycją regionalną. Niejednokrotnie omawialiśmy, dlaczego i w jaki sposób ukształtowało się ewolucyjnie to pojęcie, dlatego nie będziemy go uzasadniać na tem miejscu.

Wychodząc jednak z tego założenia, musimy sobie zdawać sprawę, że większość sklepów pod efektownymi szyldami „Sztuki Ludowej”, czy „Przemysłu Ludowego”, jakich pełno na ruchliwych ulicach, niema prawie nic wspólnego z tradycyjną wytwórczością wsi. Sklepy te sprzedają robotki inteligencji miejskiej, wytwory szkół lub chałupników, którym nakładcy narzucają często nawet niemiejskowy surowiec, a z reguły wzory najlichsze, niezwiązane bynajmniej ze swobodną twórczością regionu.

W normalnym życiu wsi handel wytworami przemysłu ludowego ma swoje odwieczne drogi.

Wytwórczość ludowa na własne potrzeby jest tą prymitywną samowystarczalnością, która pomaga wsi obyć się bez pieniądza i przemysłu miast. W odległych zakątkach, gdzie przemysł ten istnieje, kryzys może nie odczuwać się tak silnie, jak w miejscowościach, uległych wpływowi współczesnej cywilizacji miast. Życie jest tam najprymitywniejsze, ale autonomiczne, gospodarka nie różniczkowana i uboga, ale zaspokajająca nieskomplikowane potrzeby. Np. tkactwo ludowe doniedawna było prawie wszędzie babską domową robotą, a sprzedawało się płótno wyjątkowo na przednówku, kiedy nie było innego wyjścia. Znacznie gorzej kalkuluje się babom wymieniać słomę llnianą lub włókno na perkale, których cena przeszła cały łańcuch pośrednictw i zysków, podczas kiedy za surowiec otrzymują cenę najniższą.

Tam, gdzie wytwórczość na własne potrzeby staje się już przemysłem, handel wiejski idzie dwiema drogami: albo wytwórca sam wywozi swe wyroby na targi i jarmarki po okolicznych miasteczkach, albo zbywa całą swą produkcję pośrednikowi. Bednarze, garncarze, koszykarze wiejscy częstokroć sami muszą strawić sporo czasu na rozjazdy z towarem — tak, że wielu z nich woli odsprzedać pośrednikowi całą produkcję, obniżając cenę.

Tu i ówdzie zachowały się archaiczne zwyczaje wymiany w naturze, tak np. w Horodnie na Polesiu, odciętem błotami od świata, garncarze jeżdżą z furami garnków, które wymieniają po drodze wprost za zboże — tyle, ile garnek zmieści. Oczywiście, takie transakcje są korzystniejsze dla wytwórców niż wymiana za produkty fabryczne, których cena daleko odbiegła od kosztów własnych. Ta ostatnia forma handlu jest zazwyczaj najgorsza dla wieśniaków.

Z niektórych liczniejszych ośrodków przemysłu ludowego wychodzą wędrowni domokrądcy, jak np. z ognisk tkackich na Kurpiach, przemysłu drzewnego w Żywieckiem, ostatnio i Huculszczynie. Przeważnie jednak nie są to wytwórcy, tylko bardziej przedsiębiorczy przekupnie.

W normalnym życiu wsi handel idzie przez targi i jarmarki lub przez pośredników. Nie wchodzi w nasze rozważania organizowanie handlu przez nakładców w przemyśle chałupniczym; utrzymują oni nieraz całą rzeszę agentów, jak się to dzieje np. w kilimkarstwie kosowskiem.

Trzeba zaznaczyć, że sztuka ludowa na wsi, do której jeszcze nie dotarli letnicy, poszukujący „pamiątek”, nie jest właściwym przedmiotem handlu. Przeważnie jest to twórczość na własne potrzeby, dla własnej przyjemności i chluby. Owszem, zdarzają się w Białostockiem „dywaniarze”, na Podolu tkacze specjaliści i, wytwarzający ozdoby tkaniny dla wsi, na Kurpiach i Huculszczynie hafciarki, które za 15 wyhaftują gospodyni koszulę, a nawet — w Łowickiem specjalistki od wycinanek. Ale ci artyści ludowi pracują bezpośrednio na zamówienia sąsiadów i nie wnoszą swych dzieł na rynek, ani sprzedają pośrednikom. Wyjątek stanowią garncarze, których technika zmusza do produkowania większej od razu ilości — całego wypału pieca.

Tam, gdzie sztuka ludowa przerodziła się w przemysł „pamiątkarski” pod wpływem zainteresowania turystów i kuracjuszy, dostała się ona w ręce handlarzy i sklepów, co najfatalniej odbiło się na jej poziomie, a najczęściej przyczyniło się do wyzucia jej z wszelkiej wartości, gdyż twórczość artystyczna ludowa nie może być traktowana masowo i standaryzowana według kaprysów przygodnej klienteli. Właśnie tego rodzaju produkcja zabrała pomiędzy innymi do sklepów miejskich pod szyldami sztuki ludowej.

Odmienne cele ma handel wyrobami przemysłu ludowego, organizowany przez bazy, zakładane przez towarzystwa popierania przemysłu ludowego. Zadaniem tego handlu jest zapew-

nienie stałego zbytu wytwórcom ludowym, obrona przed pośrednictwem, wyzyskującym trudne okresy w życiu rolnika — z jednej strony, z drugiej zaś — opieka nad wartościami o charakterze kulturalnym, artystycznym i tradycyjnym, które handel prywatny niszczy w pogoni za doraźnym zyskiem.

W zasadzie powinny być stosowane odmienne metody w handlu wyrobami o charakterze ściśle użytkowym i handlu wyrobami o charakterze artystycznym. W pierwszej dziedzinie należy dążyć w miarę możliwości do zbytu masowego, w drugiej — niedopuszczalna jest standaryzacja i mechanizacja. Niemniej jednak praktycznie ani w życiu wsi, ani w organizowaniu jednostek handlowych rzeczy te nie dają się praktycznie rozdzielić. Stwarzanie oddzielnych aparatów organizacyjnych byłoby kosztowne i niecelowe, conajwyżej do tych odmiennych działów pracy bazy winny używać inaczej wykwalifikowanych jednostek.

Handel wytworami przemysłu ludowego nie mieści się w ramach zwykłych szablonów i posiada swoje osobliwości, z których dobrze należy sobie zdawać sprawę. Operuje on wyrobami ręcznymi, trwałymi, o specjalnych walorach regionalnych, a nieraz i wysoce artystycznych, niewspółmiernie taniami do włożonego w nie wysiłku. Czas zimowy pracy rolnika, brak nakładów i świadczeń, surowiec miejscowy, niska cena robocizny sprawiają, że np. 1 kg przędzy fabrycznej llnianej tyle kosztuje, ile 1 kg płótna ludowego. Nie trzeba dodawać, że artystyczne walory sztuki ludowej zasługują na specjalną ocenę, jeśli chodzi o tkaniny dekoracyjne, hafty, rzeźby, ceramikę i t. p.

Wytwórca ludowy nie zna kalkulacji handlowej, liczby są dla niego czemś sztucznym w jego pracy. Najczęściej sam produkuje surowiec, przez jego ręce przechodzą wszystkie stadia przerobu, z których często pomija parę faz w swej przygodnej ocenie. Praca w przemyśle ludowym jest sezonowa, ani rok roboczy, ani dzień pracy nie jest wielkością określoną i podlega bardzo indywidualnym odchyleniom, toteż trudno jest określić ściśle robociznę. Tkaczka wiejska produkuje tyle, ile ma surowca, a ile razy odrywa się do gospodarstwa, do dzieci i domu. To też cenę wytwórcy rzucają na oko i są zazwyczaj w kłopotach, jakby ją ustalić, o ile handel w okolicy nie jest zorganizowany. Cena tych wyrobów należy nieraz od sezonu. Na przednówku to samo sprzedaje się za grosze, co się przeceniało w czasie względnej zamożności, albo czego się nie zbywało wcale. Z reguły wytwórca ludowy sprzedaje poniżej kosztu własnego. Nawet płótno bazarom społecznym oddaje po cenie równej 90% kosztu własnego, nie mówiąc już o niższych cenach, które wytargowują sobie pośrednicy. Ponieważ jednak jest to praca dodatkowa czasu zimowego, marnowanego dla rolnika, zarobek ten jest dla wsi niezmiernie pożądanym.

Mimo to, że niema w tym przemyśle nakładów i świadczeń, pomiędzy ceną, którą chłop otrzymuje, i ceną sprzedażną jest wielka różnica. Dochodzą bowiem koszty organizacyjne skupów, nieraz wydatki dalekich wyjazdów w bardzo trudnych warunkach komunikacyjnych. Trzeba dodać, że skupy muszą być organizowane przez osoby wykwalifikowane, a zwłaszcza w dziedzinie przemysłu artystycznego przez znawców, gdyż od bezpośredniego nabywcy zależy poziom wytwórczości i jej właściwa selekcja. Przy płótnach dochodzą koszty wykańczania, kalendrowania, a nieraz i konfekcji, oprócz zwykłych wydatków organizacyjnych i handlowych. Oczywiście, zdarza się, że większe koszty mała sprawność organizacyjna i zbyt rozbudowane pośrednictwo.

Osobliwe cechy i zalety wyrobów przemysłu ludowego wymagają wprowadzenia ich na rynek i szczególnej propagandy, tem bardziej, że zachodzi tu trudność, a często i niemożność standaryzacji produkcji tak autonomicznej i indywidualnej. Jest to siłą wyrobów artystycznych i słabością wyrobów użytkowych.

Do tych cech szczególnych przemysłu ludowego trzeba dodać sezonowość. Czas zimowy — to najczęściej sezon pracy, ale i tu niema reguły stałej. Np. przędzenie zaczyna się od listopada, a tkanie trwa od Nowego Roku do czerwca i dłużej. Tymczasem popyt na artykuły lniane przypada na wiosnę, czyli sezon produkcji zbiega się z sezonem zapotrzebowania, to znaczy, że trzeba robić roczne zapasy towaru. Analogicznie ma się sprawa z haftami, produkowanymi zimą, kiedy dzień jest dłuższy, oraz wczesną wiosną. W garncarstwie — odwrotnie, pracują w porze cieplejszej, kiedy glinę łatwiej wydobywać i garnki suszyć, gdyż chłop nie ma (i nie opłaciłby mu się) lepszych urządzeń. Pracują tedy, stosownie do zbytu, pomiędzy marcem a listopadem, koordynując przytęm prace z zajęciami rolnymi, tymczasem zapotrzebowanie na garnki zwiększa się już z wiosną, szczególnie po miastach. Rzecz prosta, że pociąga to za sobą konieczność większych kapitałów obrotowych, jeśli się chce prowadzić poważniejszy handel temi artykułami.

Jak widzimy, pomimo wielkich walorów konkurencyjnych handel wyrobami przemysłu ludowego odnacza się szczególnymi trudnościami. Trzeba dodać, że bazy przemysłu ludowego powstawały bez kapitałów obrotowych, zakładane przez towarzystwa popierania przemysłu ludowego jako spółdzielnie. Niektóre z nich, nie mogąc sprostać tym trudnościom, szły drogą najmniejszego oporu, rezygnując z dotarcia do ludowego wytwórcy i biorąc w komis od różnych firm i nakładców wyroby pseudoludowe. Rzecz prosta, nie spełniały one swego zadania i wprowadzały społeczeństwo w błąd.

Wszystkie bazy przemysłu ludowego rozpoczęły swą działalność od przemysłu zdobniczego, jako najbardziej popularnego, Nie mając kapitału obrotowego, niektóre z nich poszły drogą sprzedaży na raty i kredyt, zyskując rozległą klientelę pro-

wincjonalną. Pod wpływem jednak obniżki płac wśród swych klientów akcja ta uległa załamaniu.

Inne znów, a mianowicie bazy północno-wschodnie, w czasie kryzysu stanęły na nogi. Rozpoczęły one od pożyczek, uzyskiwanych od subwencjonowanych towarzystw popierania przemysłu ludowego, wykorzystując je na pierwsze skupy (niektóre skorzystały z pierwszej pożyczki, gwarantowanej przez Skarb Państwa, a zapewnionej ustawą o popieraniu przemysłu ludowego, która wygasała w 1929 r.). Dzięki pomocy instytucji państwowych uzyskały znaczne dostawy płócien. Trzeba dodać, że niemając majątku skorzystały z kredytów, płynących bezpośrednio lub pośrednio ze źródeł państwowych, które zaryzykowano na ten cel raczej na zabezpieczenie moralne niż materialne. Bez tego ryzyka bazy nie byłyby w stanie akcji swej rozpocząć.

Bazy te były o tyle w szczęśliwszym położeniu od innych, że znajdowały się w centrum szeroko rozkrzewionego tkactwa i częściowo towar zdobywały na miejscu, częściowo zapomocą niezbyt odległych, acz trudnych pod względem komunikacyjnym wyjazdów. Bazy te przysłużyły się dobrze ludności 4 województw wschodnich, uzyskując dla niej stały masowy zbytna płótna i powodując poważny zastrzyk pieniędzy do zubożałej wsi. Wprowadzenie na rynek wyrobów ludowych pobudziło także obrót miejscowy przez pośredników.

Zarówno dodatnie, jak i ujemne doświadczenia bazarów wykazują — tak samo jak analiza osobliwości handlu wyrobami ludowymi, że branża ta bardziej niż inna potrzebuje nakładu kapitałów obrotowych ze względu na specyficzne jej warunki.

Wprawdzie handel o charakterze społecznym nie jest tak rzutki jak handel prywatny, ale tem więcej, ze względu na swoje cele, potrzebuje pomocy.

J. Oryźyna

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE

TRAKTAT HANDLOWY POLSKO-ANGIELSKI

Umowa handlowa z Wielką Brytanią, podpisana w dn. 27/II r. b., a która weszła w życie z dniem 14/III r. b., zawiera postanowienia następujące:

Art. 1 ustala poziom ceł konwencyjnych na przywóz do polskiego obszaru celnego towarów, wytworzonych lub przetworzonych w W. Brytanii, przyczem poziom ten ustalony jest szczególnie w t. zw. liście I ceł konwencyjnych, załączonej do umowy, a obejmującej ok. 400 zniżek i fiksacji w naszej taryfie celnej. Ponadto tenże artykuł zawiera postanowienie, iż niektóre produkty, wytworzone w kolonjach i protektoratach brytyjskich, a tworzące t. zw. listę II do umowy, będą korzystały również z ceł, zamieszczonych w tej liście. Artykułów tych jest zresztą tylko 5. Wreszcie art. 1 umowy zawiera postanowienie, iż Anglja życzliwie rozpatrzy ewentualne wnioski Rządu Polskiego co do zamiany stawek konwencyjnych w obu wspomnianych listach z ceł specyficznych cłami ad valorem i odwrotnie.

Art. 2 umowy zawiera postanowienie, iż dopóki bilans handlowy Polski z Anglią i jej kolonjami (bez dominjów) będzie czynny, Polska nie będzie stosowała do przywozu z Anglii i jej kolonij kompensaty oraz będzie traktowała przywóz ten pod względem celnym na podstawie największego uprzywilejowania — niezależnie od ewentualnej kompensaty, wymaganej ponadto w stosunkach do innego jakiegokolwiek kraju, chyba, że czy to w Anglii, czy to w którejś z jej kolonij zastosuje się do polski system kompensacyjny.

Art. 3 określa poziom ceł dla szeregu artykułów eksportu polskiego do Anglii, wyszczególnionych w t. zw. liście III. Za-

wiera ona 30 zniżek i fiksacji angielskiej taryfy celnej, przyczem na szereg pozycji drzewnych, na bekony i na szynki zafiksowana jest bezcłowość, na szereg innych pozycji cło w wysokości 10% ad valorem, a tylko w kilku pozycjach mamy zafiksowane cło specyficzne, jak np. 8 pensów od pary obuwia sportowego gumowego, 1 szyling od 120 szt. jaj (przy większych jajach 1 szyling 6 pensów i 1 szyling 10 pensów), 15 szylingów za 1 centnar masła i t. d.

Art. 4 dotyczy opłat wewnętrznych, pobieranych w obu krajach, w którym obie strony udzielają sobie traktowania na stopie narodowej oraz jednocześnie na stopie największego uprzywilejowania. Ustęp 4 tego artykułu ustala, iż „w zakresie opłat licencyjnych, ugodnień rejestracyjnych i t. p.” pojazdy motorowe angielskie będą korzystały w Polsce z traktowania na stopie narodowej (t. j. tak, jak są traktowane pojazdy motorowe produkcji polskiej) — i odwrotnie.

Art. 5 zawiera zobowiązanie angielskie, iż w stosunku do produktów wywozu polskiego, zamieszczonych na t. zw. liście III (t. j. drzewa tartego i okrągłego, kopalniaków, słupów telegraficznych, miazgi drzewnej, cynku, wikliny, dykt, sliprów, klepek, krzesel, obuwia gumowego, dywaników, bekonów, szynek, gryki, masła, nasion koniczyny, buraków cukrowych i in., jaj, koni, drobiu, konserw mięsnych, żyta i mąki żytniej), nie będą w Anglii wprowadzone żadne tego rodzaju ilościowe ograniczenia przywozu, które „pomniejszyłyby wartość ustępstw taryfowych, przewidzianych w tej liście, lub też w jakikolwiek sposób niekorzystnie na to wpływały”. Zobowiązanie to nie tyczy się jednak tych ograniczeń, które okażą się koniecznymi do zapewnienia skutecznego działania planu względnie planów regulowania w Zjednoczonym Królestwie rynku produktów rolniczych”.

Art. 6 zawiera zobowiązanie Rządu Polskiego do udzielania Anglii kontyngentów przywozowych na towary angielskie lub kolonij angielskich, zakazane w Polsce do przywozu.

Art. 7 zawiera specjalne gwarancje ze strony angielskiej, uzupełniające ogólną gwarancję kontyngentowania, zamieszczoną w art. 5. Artykuł ten przewiduje, iż Anglja — przy ewentualnym kontyngentowaniu bekonów, szynek, masła, jaj, drobiu i innych polskich produktów rolnych — stosować będzie, o ile tylko technicznie będzie to możliwe, następujące zasady: uwzględnianie przywozu polskiego danych produktów w ciągu lat ubiegłych, traktowanie nas kontyngentowo niemniej korzystnie od innych krajów, porozumienie się przed ewentualnym kontyngentowaniem ze stroną polską, zabezpieczenie dla ewentualnego polskiego kontyngentu jego zwiększenia w wypadku, gdyby inne kraje otrzymały zwiększenie kontyngentów lub gdyby strzeliły się swego udziału w kontyngencie, a wreszcie administrowanie każdym kontyngentem przez Polskę.

Art. 8 przewiduje ponadto specjalne gwarancje dla kontyngentów bekonów, jaj i masła. Gdyby, mianowicie, nastąpiła zmiana w dotychczasowym podziale kontyngentu bekonowego i to na niekorzyść Polski, otrzymujemy w każdym razie gwarancję, iż kontyngent nasz nie może być mniejszy niż 41·4% rzeczywistego naszego wywozu bekonów do Anglii w 1932 r. Co do jaj, to otrzymujemy w każdym razie niemniej niż 13·5% całego kontyngentu, ustalonego na ten artykuł w Anglii. Wreszcie co do masła — Anglja zgadza się nie brać pod uwagę anormalnie niskich naszych wywozów na rynek angielski w 1932 r. i 1933 r. i w wypadku, gdyby wprowadzono w Anglii kontyngent masła postara się o uwzględnienie tej właśnie okoliczności. W każdym razie w ciągu r. b. w wypadku kontyngentowania masła nie będzie się do nas stosowało żadne ograniczenie, dopóki nie wywieziemy więcej tego produktu do Anglii, niż wywieźliśmy w 1929 r., oraz jeśli nie przekroczyliśmy udziału 1·8% ogólnego przywozu masła do Anglii.

Art. 9 zabezpiecza nam słuszny udział w kontyngentach na przywóz do kolonij angielskich, gdyby zostało tam wprowadzone kontyngentowanie przywozu, a w każdym razie zabezpiecza nas przed wszelką dyskryminacją w tem kontyngentowaniu.

Art. 10 dotyczy spraw emigracyjnych i ustala zasady następujące:

a) Anglja przyjmuje zasadę wyłączności portów polskich przy emigracji z Polski;

b) Rząd Polski przedsięwzięcie kroki celem umożliwienia brytyjskim towarzystwom okrętowym przewozu emigrantów z portów polskich do krajów zamorskich z przeokrętowaniem w portach takich krajów, gdzie korzystamy pod względem praw obywateli i statków z klauzuli największego uprzywilejowania lub klauzuli narodowej;

c) gdyby jakiegokolwiek towarzystwo żeglugowe otrzymało ułatwienia co do przewozu emigrantów polskich z jakiegoś innego portu europejskiego niż porty polskie (t. j. po dowiezieniu ich do portu tego drogą lądową) angielskie towarzystwa będą miały ułatwione korzystanie z takichże przywilejów, a więc z przewozu emigrantów drogą lądową z Polski do tegoż portu albo do równoznacznego portu tegoż samego kraju europejskiego, o ile tylko dany port byłby odpowiedni technicznie; specjalne ograniczenia zachodzą tylko w zakresie wyboru portów basenu śródziemnomorskiego;

d) gdyby emigranci, normalnie wyjeżdżający z portów polskich, nie mogliby się w nich na okręty z uwagi na siłę wyższą, Polska będzie przychylnie przyjmowała podania angielskich towarzystw żeglugowych w celu przewożenia emigrantów wyjątkowo do innego portu europejskiego;

e) dopóki towarzystwa żeglugowe jakiegokolwiek innego kraju będą miały prawa, podane powyżej w p. b — Polska udziela angielskim towarzystwom możności przewożenia emigrantów

do Ameryki Południowej i Kanady na warunkach, niegorszych niż stawiane w 1934 r.;

f) pod względem warunków, na których dopuszczone są obce statki do przewozu polskich emigrantów, statki angielskie otrzymują klauzulę narodową; jednocześnie jednak Anglja będzie traktowała wzajemnie statki polskie.

Art. 11 ÷ 15 zawierają już tylko normalne postanowienia traktatowe, a m. in. artykuł o udziale Gdańska w umowie, artykuł o stosunku nowej umowy do traktatu polsko-angielskiego z 1923 r., oraz artykuł o arbitrażu.

W art. 15 przewiduje się, iż umowa zawarta jest do dn. 31/XII 1936 r. przy obowiązywaniu 6-miesięcznego wypowiedzenia. Specjalna klauzula przewiduje, iż gdyby przywóz Polski do Anglii został naskutek jednostronnych angielskich zarządzeń zredukowany tak silnie, iż — zdaniem Polski — nasawałaby się konieczność ograniczenia przywozu angielskiego do Polski, mogą się rozpocząć w końcu r. b. lub później specjalne rokowania. Gdyby rokowania te nie dały w ciągu 2 miesięcy wyniku, Polska będzie mogła w ciągu miesiąca wypowiedzieć umowę.

W protokole do umowy omówione są sprawy specjalnych układów między eksporterami angielskimi i importerami polskimi, techniczne szczegóły rozmów w sprawie angielskich kontyngentów, sprawy fitopatologiczne, niektóre szczegóły spraw morskich, szczegóły taryfikacyjne oraz system weterynaryjny, jaki ma obowiązywać przy przywozie polskich gęsi do Anglii.

POLSKO-WĘGIERSKI KOMITET STUDJÓW. — W dn. 11 b. m. wyjechała z Warszawy do Budapesztu delegacja pod przewodnictwem P. Podsekretarza Stanu, Dr. Franciszka Doleżala, a w składzie PP.: Dyrektora Państw. Instytutu Eksportowego, M. Turckiego, Nacz. Wydziału w Min. Rolnictwa, Dr. T. Pilcha, oraz Radcy Kahanę z Min. Przemysłu i Handlu — udając się na pierwsze posiedzenie Polsko-Węgierskiego Komitetu Studjów.

Komitet ten, utworzony za ostatniej bytności w Warszawie P. Premjera Goembos'a, ma na celu zbadanie możliwości rozwoju stosunków gospodarczych między obu krajami. Stosunki te ostatnio uległy znacznemu rozluźnieniu naskutek prowadzonej przez Węgry ostrej reglamentacji dewizowej.

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W LUTYM 1935 R. — obroty ogólne handlu zagranicznego w lutym r. b. wykazują dalszy spadek, który w stosunku do stycznia wyniósł 5·6%. Zjawisko to, przewidywane przez nas w sprawozdaniu za styczeń, wywołane zostało 2 przyczynami: ogólną tendencją dostosowywania się obrotów zagranicznych Polski do poziomu światowego oraz faktem, że luty jest krótszy od innych miesięcy. W ostatnich 6 miesiącach handel zagraniczny Polski przedstawiał się następująco (w miljn. zł):

	Przywóz	Wywóz	Saldo dodatnie
Wrzesień 1934 . . .	63·4	84·4	21·0
Październik „ . . .	71·3	91·4	20·1
Listopad „ . . .	68·4	87·8	19·4
Grudzień „ . . .	66·2	82·5	16·3
Styczeń 1935 . . .	61·9	78·3	16·4
Luty „ . . .	63·9	68·5	4·6

Spadek obrotów w lutym 1935 r. jest znacznie mniejszy niż spadek w lutym 1934 r., który w stosunku do stycznia 1934 r. wyniósł 14·4%; w ten sposób obroty w lutym 1935 r. były większe niż w lutym 1934 r. (zł 132·4 miljn. wobec zł 125·0 miljn.), podczas gdy obroty w styczniu 1935 r. (zł 140·2 miljn.) były mniejsze niż w styczniu 1934 r. (zł 146·0 miljn.).

Spadek obrotów w lutym r. b. wywołany został jedynie spadkiem wywozu, który zmniejszył się o zł 9·8 miljn., t. j. o 12·5%, podczas gdy przywóz nawet wzrósł o zł 2·0 miljn., t. j. o 3·2%. W ten sposób zachwiana została równowaga zmian wywozu i przywozu, zaobserwowana w grudniu 1934 r. i styczniu 1935 r., powodując znaczne obniżenie się salda dodatniego — o zł 11·8 miljn., t. j. o 72·0%. Tendencja spadku salda dodatniego, przejawiająca się od września 1934 r., zaakcentowała się

bardzo gwałtownie; saldo lutowe jest najniższem saldem dodatniem od października 1933 r., kiedy saldo to było wogóle ujemne. Spadek wywozu wywo any został przedewszystkiem zmniejszeniem się eksportu żyta (o zł 61 miljn.) i węgla (o zł 31 miljn.). Spadek eksportu żyta, prowadzonego właściwie przez jedną tylko instytucję, był naturalną konsekwencją dużych wysyłek w styczniu, poważniejszego znaczenia zatem przypisywać mu nie należy; spadek eksportu węgla był wynikiem umowy polsko-angielskiej i obniżek cen na rynku wewnętrznym. W przyszłości liczyć się należy z dalszem zmniejszeniem się eksportu obu tych towarów, a to: żyta—ze względu sezonowych (jakkolwiek możliwy jest jeszcze przejściowy wzrost eksportu w poszczególnych miesiącach), węgla zaś — wobec dalszego działania umowy. Na tem tle staje się niepokojącym nie fakt spadku eksportu tych towarów, ale fakt, że wzrost eksportu innych towarów tego spadku skompensować nie potrafił. Wzrost importu przypisać należy wzrostowi przywozu pomarańcz i cytryn (o zł 2'5 miljn.), który był następstwem umowy polsko-hispańskiej i żadną miarą nie może być uważany za zjawisko ujemne. Wobec tego, że — po pierwsze — kontyngent odnośny już się wyczerpuje, po drugie zaś — sezon importu pomarańcz kończy się na wiosnę, przewidywać należy w najbliższym czasie spadek przywozu tych artykułów.

Pod względem geograficznym stwierdzić się daje wzrost udziału Anglii, przedewszystkiem w wywozie, jakkolwiek umowa polsko-angielska jeszcze nie działała, oraz wzrost udziału Niemiec, zarówno w wywozie, jak i w przywozie. Postanowienia umowy polsko-angielskiej pozwalają przypuszczać, że po wejściu jej w życie wysunie się Anglia, niewątpliwie, na czoło nietylko naszych odbiorców, ale i dostawców, i że poważniejszy wzrost importu polskiego z Anglii zależeć będzie przedewszystkiem od przedsiębiorczości angielskich eksporterów. Wzrost natomiast obrotów z Niemcami, poruszających się w niezmiernie z natury rzeczy ciasnych ramach kompensaty, wskazuje, że ciążenie rynków polskiego i niemieckiego jest tak silne, że przewyciężą wszelkie trudności, o ile tylko istnieje obiektywna możność ich przewyciężenia. Belgia i Austria utrzymują się nadal na trzecim i czwartym miejscu w naszym wywozie, jakkolwiek udział ich nieco zmniejszył się; zauważyć się też daje znaczniejszy spadek wywozu do Szwecji, Czechosłowacji i Włoch, wzrost zaś do Danji, Francji, Holandji i Z. S. R. R. Udział krajów pozaeuropejskich utrzymuje się nadal na dość wysokim poziomie, jakkolwiek nieco spadł (w styczniu — 13'5%).

Opisane wyżej zjawiska i tendencje nie pozwalają spodziewać się, by w marcu r. b. nastąpił znaczniejszy wzrost obrotów. Wywóz zbóż i węgla będzie prawdopodobnie kształtował się nadal niższkowo, jest zaś wątpliwe, czy eksport innych towarów wzrośnie poważniej; wchodzić tu w rachubę może wzrost eksportu drzewa w związku z rozpoczynającym się sezonem budowlanym, natomiast działanie umowy z Anglią w kierunku wzrostu wywozu artykułów spożywczych jeszcze się nie uwidoczni. Import pomarańcz, jak już wspomniano, raczej spadnie, nie wzmocze się zaś jeszcze import wyrobów przemysłowych z Anglii. Dzięki temu, że marzec jest miesiącem dłuższym od lutego, ogólne obroty zapewne wzrosną, wzrost jednak będzie zapewne niewielki; nie należy się również spodziewać znaczniejszego wzrostu salda dodatniego, jakkolwiek w pewnej mierze, prawdopodobnie, ono wzrośnie.

Pod względem towarowym wzrost w y w ó z następujących towarów (w miljn. zł):

	Styczeń	Luty
Żelazo i stal	1'8	2'7
Siarczan amonu	0'0	0'7
Nawozy	0'7	1'3
Szyny kolejowe	0'5	1'1
Len i odpadki	1'5	2'0
Naftowe oleje	0'2	0'6
Papierówka	0'4	0'8

Spadł natomiast eksport następujących towarów (w miljn. zł):

Żyto	8'2	2'1
Węgiel	1'1	10'0
Bale, deski i łaty	6'8	4'4
Trzoda chlewna	1'5	1'1
Jaja	0'6	0'2
Sery	0'4	0'0

Wzrost eksportu żelaza i stali spowodowany został podjęciem wysyłek do Z. S. R. R. nawozów—zbliżając mi się zasiewami, lnu i odpadków — przyczynami sezonowymi; o przyczynach spadku eksportu żyta i węgla była już mowa, zmniejszenie się

eksportu jaj wywołane było przyczynami sezonowymi (późna wiosna) i trudnościami na rynkach odbiorczych, a eksportu bali, desek i łat również przyczynami sezonowymi.

W przywozie wzrósł import pomarańcz i cytryn (z zł 1'9 do zł 4'4 miljn.), wełny owczej pranej (z zł 0'9 do zł 1'6 miljn.), tłuszczów i olejów (z zł 0'9 do zł 1'5 miljn.), środków farmaceutycznych i lekarstw (z zł 0'5 do zł 1'0 miljn.) i żelastwa (z zł 1'9 do zł 2'4 miljn.), natomiast spadł import tytoniu (z zł 1'5 do zł 0'6 miljn.), śledzi świeżych solonych (z zł 1'7 do zł 0'9 miljn.), bawełny i odpadków (z zł 8'7 do zł 8'1 miljn.), skór futrzanych (z zł 1'3 do zł 0'9 miljn.) oraz maszyn, aparatów i przyrządów elektrycznych i ich części (z zł 1'9 do zł 1'5 miljn.).

HANDEL WEWNĘTRZNY

NIŻSZE CENY I WIĘKSZE OBROTY W 1934 R.

Obroty wewnętrzne kształtowały się w zależności od produkcji i handlu zagranicznego. Produkcja przemysłowa wzrastała w ciągu 1934 r., osiągając pod koniec roku poziom z roku 1931. Wskaźnik ogólny produkcji przemysłowej (1928 r. = 100) wyniósł w październiku ostatnich 4 lat: 1931 r. — 65'6, 1932 r. — 55'7, 1933 r. — 59'0, 1934 r. — 63'6. Temu wzrostowi produkcji odpowiadał odpowiedni wzrost zbytu i obrotów, o tyle trudny do uchwycenia, że wobec postępującej niżki cen wartość dokonanych obrotów nie odzwierciedlała ich masy. Obroty handlowe wzrosły wagowo w znacznej większości artykułów, natomiast wartość ich jest często mniejsza niż przed rokiem.

Zagadnienie powszechnej niżki cen przemysłowych jest w naszym gospodarstwie zagadnieniem kapitalnem, prowadzącem do przywrócenia równowagi w życiu gospodarczem. Jest konsekwencją obranej linii polityki gospodarczej przystosowania cen przemysłowych do niższego poziomu, do niższych dochodów społecznych i mniejszej zdolności nabywczej społeczeństwa. Konsekwentna polityka gospodarcza Rządu pozwoliła na dalekie posunięcie się naprzód w tym kierunku. W tym względzie stoi ciągle jeszcze przed przemysłem zagadnienie obniżki kosztów produkcji dla potaniania produktów, a przed handlem — także zagadnienie zmniejszenia kosztów pośrednictwa, by produkt jaknajtańszy docierał do rąk konsumenta. Przystosowanie handlu do nowego niżego poziomu cen, dzięki któremu powiększać się będą obroty, jest koniecznością gospodarczą, wobec której nie można zajmować stanowiska obronnego, ale trzeba pozytywnego współdziałania w kierunku jaknajwiększego zbliżenia poziomu cen przemysłowych do zdolności nabywczej społeczeństwa. Zbliżenie cen przemysłowych do zdolności nabywczej stanowią poziom, na którym zacząć się winna stabilizacja cen. Im prędzej to się stanie, tem szybciej wzrastać będą obroty, a z niemi ożywienie gospodarcze. Na tej drodze jest wiele trudności, wiele słabszych placówek handlowych pokonać ich nie będzie w stanie. Proces gospodarczy, w którym znajdujemy się, jest jednak nieodwracalny bez nieobliczalnej szkody dla całości gospodarczej Państwa. Współdziałanie handlu w ogólnem obniżeniu cen przemysłowych jest w obecnej chwili szczególnie ważne. Niżka cen realnie daje wtedy rezultat gospodarczy i społeczny, gdy dochodzi do konsumenta. Aparat handlowy będzie tu decydujący: dobry — będzie przyspieszał ten proces, zły — będzie jej hamulcem.

Ruch cen hurtowych w 1934 r. charakteryzuje dalsza niższa zarówno w artykułach rolniczych, jak i przemysłowych. Wskaźniki cen hurtowych (1928 r. = 100) według danych Gł. Urzędu Statystycznego w listopadzie ostatnich 2 lat wynosiły:

	1933	1934	Spadek w 1934 r. w stos. do 1933 r.	
			wskazniki	%
Wskaźnik ogólny	57.6	53.6	6.9	
Artykuły przemysłowe	60.4	57.1	5.5	
Artykuły rolne	49.9	44.6	10.5	
Artykuły, sprzedawane przez rolników	40.6	35.6	12.5	
Artykuły, nabywane przez rolników	71.8	68.6	4.4	
Surowce i półfabrykaty przemysłowe	58.7	54.4	7.2	
w tem:				
skartelizowane	91	83.4	8.3	
zależne od zagranicy	44	40.8	7.2	
pozostałe	50	46.7	6.6	

Porównując dwie grupy artykułów: przemysłowych i rolnych, stwierdzić należy dalszy stosunkowo większy spadek cen rolnych niż przemysłowych. Wysiłki zmniejszenia rozwarcia nożyc cen dają rezultaty dotychczas w jednym kierunku: w kierunku zbliżania górnego ramienia, jakim są ceny przemysłowe, ku dolnemu. Dalsza obniżka cen przemysłowych ogólnie o 5½% do 57.1 (1928 r. = 100) jest poważnym rezultatem polityki gospodarczej przystosowania cen przemysłowych do niższego poziomu. W grupie przemysłu skartelizowanego, obejmującej surowce i półfabrykaty, obniżenie ogólne cen wynosiło 8.3%. Wskaźnik 83.4, na którego poziomie zatrzymały się ceny artykułów skartelizowanych, jest najwyższy ze wszystkich innych wskaźników. Ewolucja niżkowa cen tych artykułów nie jest jeszcze skończona. Istnieje bardzo duża dysproporcja między poziomem cen surowców i półfabrykatów skartelizowanych, uzależnionych od zagranicy i nieskartelizowanych. Dysproporcja ta obecnie wyraża się tem, że poziom cen krajowych surowców skartelizowanych jest o 100% wyższy.

Obniżenie kosztów produkcji w przemyśle przetwórczym zależy w dużej mierze od obniżenia kosztów surowców. Sytuacja obecna, w której podstawowe surowce krajowe posiadają tak wysoki poziom cen — nie sprzyja procesowi ogólnego przystosowania cen. Rozumiejąc możliwe granice obniżki cen niektórych surowców, obciążonych stratnym eksportem, należy podkreślić konieczność zrobienia w tej dziedzinie wszystkiego, co można. Możliwości te nie są jeszcze wyczerpane.

Jak wskazuje obecna sytuacja gospodarcza, przymknięcie nożyc przez obniżanie cen przemysłowych znajduje pozytywne rozwiązanie środkami, jakie Państwo może mieć do dyspozycji. Natomiast przymknięcie nożyc z drugiej strony przez podnoszenie dolnego ramienia — cen rolnych — nie daje się osiągnąć zwykłymi środkami ze względu na współzależność cen rolnych w kraju od poziomu cen światowych. Akcja interwencyjna, utrzymująca poziom naszych cen rolnych na granicy stosunku podaży do popytu, oraz akcja premjowa, podnosząca ceny eksportowe ponad poziom światowy o całą wysokość premji, nie stwarzają jeszcze rentowności produkcji rolnej.

Radykalne posunięcia w dziedzinie oddłużenia rolnictwa, stwarzając podstawę do znacznego obniżenia kosztów kredytu i rozłożenia płatności rolniczych,

polepszą sytuację rolnika, zmniejszając nacisk od strony finansowej. Winno to dać pewne zahamowanie nadmiernej podaży, a stąd polepszenie cen. Polepszenie się sytuacji gospodarczej od strony miast przez wzrost produkcji przemysłowej winno stworzyć warunki dla większej konsumpcji produktów rolnych i dla podwyższenia ich ceny. Są to przesłanki, które pozwalają przypuszczać, że zbliżamy się do warunków, w których opłacalność rolnictwa zacznie się poprawiać. Z porównań w okresie ostatniego roku, kiedy nie mogły jeszcze dać wyników dekrety oddłużeniowe, należy stwierdzić większy spadek cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika (12½%), niż cen artykułów, nabywanych przez rolnika (4.4%) — przez co rozwarcie nożyc jeszcze zwiększyło się. W zakresie artykułów rolnych decydujący wpływ na obniżenie się wskaźnika tych cen wywarł duży spadek cen artykułów hodowlanych (z 41.7 na 33.9), podczas gdy poziom cen ziemiopłodów uległ stosunkowo nieznacznemu obniżeniu (z 34.4 na 32.2).

Spadek cen ważniejszych artykułów przemysłowych ilustruje poniższe zestawienie wskaźników cen (1928 r. = 100) w listopadzie lat 1933 i 1934:

	1933	1934	Spadek w 1934 r. w stosunku do 1933 r.	
			wskazniki	%
Węgiel	93	83.6	10	
Drzewo surowe	44.7	41.7	6.7	
Surowce włókiennicze	38.5	35.6	7.6	
Skóry surowe	36.8	32.5	11.7	
Oleje mineralne	94.8	86.7	8.6	
Nawozy sztuczne	81.6	75.7	7.3	
Żelazo	84.5	78.7	6.9	
Inne metale	48	43.4	9.6	
Materiały budowlane	49.9	42.6	14.7	
Mineralne	47.4	45.2	4.6	
Przędza	47.4	45.2	4.6	
Skóry wyprawione	46.1	42.5	7.9	
Chemikalja	78.5	76.3	2.8	
Papiery	72.1	65.2	9.6	
Odzież, obuwie	51	47.2	7.5	
Cukier	90.2	85.6	5.1	

Spadek cen miał charakter powszechny, obejmując zarówno surowce, jak i wyroby gotowe. Struktura naszego obrotu handlowego wykazuje przesuwanie się obrotów w kierunku artykułów tańszych, co jest wynikiem ogólnego obniżenia poziomu życiowego. W organizacji handlu wewnętrznego postępował nadal proces rozdrabniania handlu.

Handel jako samodzielny organ, doprowadzający towary od producenta do konsumenta, nie zdołał wyrobić sobie jeszcze właściwego miejsca w naszym życiu gospodarczym. Dowodem tego jest pominięcie aparatu handlowego przez niektóre gałęzie przemysłu i docieranie bezpośrednio do konsumenta drogą zakładania własnych sklepów sprzedaży detalicznej.

Fr. Czernichowski

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 24/II ÷ 9/III r. b. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	24/II ÷ 2/III		3 ÷ 9/III		Wzrost (+) lub spadek (-)
	Pszenica				
Warszawa	17.75		17.75		—
Poznań	16.00		16.00		—
Łódź	17.54		—		—
Przeciętna	17.10		16.87½		—

Zyto

Warszawa	14'75	14'75	—
Poznań	15'38	15'40	+ 0'1
Lwów	—	—	—
Przeciętna	15'06½	15'07½	+ 0'05

Owies

Warszawa	13'87½	14'31	+ 3'1
Poznań	15'25	15'12½	- 0'9
Lwów	—	—	—
Przeciętna	14'56	14'71½	—

Jęczmień browarowy

Warszawa	20'58	20'00	- 2'9
Poznań	21'25½	20'34	- 4'3
Lwów	—	—	—
Przeciętna	20'91½	20'17	- 3'6

Jęczmień zwykły

Warszawa	16'37½	16'25	- 0'8
Poznań	18'87½	18'00	- 4'7
Lwów	—	15'27½	—
Przeciętna	17'62½	16'51	—

— Okres sprawozdawczy (od 4 do 9 marca) minął na rynku zbóż i przetworów bez poważniejszych zmian w stosunku do okresu poprzedzającego. Zaznaczyła się nadal utrzymana tendencja dla pszenicy i żyta, którego podaż narazie nie uległa zmniejszeniu mimo wyraźnego wyczerpywania się zapasów, oraz słabszy nastrój dla jęczmienia na giełdzie poznańskiej, wreszcie mocniejszy na giełdach w Warszawie i w Poznaniu dla owsa. Salda tygodniowe było następujące (w zł na 100 kg; ze znakiem plus — zwyczajka, ze znakiem minus — strata w stosunku do ostatnich notowań w tygodniu poprzedzającym): na giełdzie warszawskiej — owies II stand. (lekkko zadeszczony) i III stand. (zadeszczony) po + 0'50, otręby pszenne grube + 0'25 oraz średnie i mialkie po + 0'50, na giełdzie poznańskiej — jęczmień 710 ÷ 725 g i 680 ÷ 690 g po - 0'50, owies + 0'25 i otręby żytnie + 0'25.

— Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 19 681 t, w tem 13 037 t żyta (dla okresu ubiegłego odpowiednie liczby wynosiły: 17 668 i 12 628).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 775 g/l 18'00 ÷ 18'50, — jednolita 742 g/l 18'00 ÷ 18'50, — zbierana 731 g/l 17'00 ÷ 17'50, żyto I standart 14'50 ÷ 15'00, — II stand. 14'25 ÷ 14'50, jęczmień browarowy 689 g/l 19'50 ÷ 20'50, — o wadze 678 ÷ 673 g/l 18'00 ÷ 18'50, — o wadze 649 g/l 16'00 ÷ 16'50, — o wadze 620'5 g/l 15'50 ÷ 16'00, owies I stand. (niezadeszczony) 15'50 ÷ 16'00, — II stand. (lekkko zadeszczony) 14'50 ÷ 15'00 (14'00 ÷ 15'00), — III stand. (zadeszczony) 14'00 ÷ 14'50 (13'50 ÷ 14'00), mąka pszenna I B 0 ÷ 45% 31'00 ÷ 33'00, — I C 0 ÷ 55% 29'00 ÷ 31'00, — I D 0 ÷ 60% 27'00 ÷ 29'00, — I E 0 ÷ 65% 25'00 ÷ 27'00, — II B 20 ÷ 65% 23'00 ÷ 25'00, — II D 45 ÷ 55% 22'00 ÷ 23'00, — II F 55 ÷ 65% 21'00 ÷ 22'00, — II G 60 ÷ 65% 20'00 ÷ 21'00, — III A 65 ÷ 70% 15'00 ÷ 16'00, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 23'00 ÷ 24'50, — I gat. 0 ÷ 65% 22'00 ÷ 23'00, — II gat. 16'00 ÷ 17'00, razowa 17'00 ÷ 18'00, — „poślednia” 14'50 ÷ 15'00, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 12'25 ÷ 12'75 (12'00 ÷ 12'50), — średnie z przemiału standartowego 11'50 ÷ 12'00 (11'00 ÷ 11'50), — mialkie z przemiału standartowego 11'50 ÷ 12'00 (11'00 ÷ 11'50), otręby żytnie z przemiału standartowego 9'25 ÷ 9'50.

Poznań — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 15'75 ÷ 16'25, żyto 15'25 ÷ 15'50, jęczmień 710 ÷ 725 g 18'50 ÷ 18'75 (19'00 ÷ 19'25), — 680 ÷ 690 g 17'50 ÷ 18'00 (18'00 ÷ 18'50), — browarowy 20'25 ÷ 21'00, owies 14'75 ÷ 15'25 (15'00 ÷ 15'50), mąka wraz z workiem: pszenka I gat. A 20% 27'50 ÷ 30'00, — I gat. B 45% 27'00 ÷ 27'50, — I gat. C 55% 26'00 ÷ 26'50, — I gat. D 60% 25'00 ÷ 25'50, — I gat. E 65% 24'00 ÷ 24'50, — II gat. A 20 ÷ 55% 23'00 ÷ 23'50, — II gat. B 20 ÷ 65% 22'50 ÷ 23'00, — II gat. D 45 ÷ 65% 19'50 ÷ 20'00, — II gat. F 55 ÷ 65% 16'75 ÷ 17'25, — III gat. A 65 ÷ 70% 15'75 ÷ 16'25, — III gat. B 70 ÷ 75% 13'25 ÷ 13'75, mąka żytnia I gat.

0 ÷ 55% 21'75 ÷ 22'75, — I gat. 0 ÷ 65% 20'75 ÷ 21'75, — II gat. 55 ÷ 70% 15'25 ÷ 16'25, — „poślednia” ponad 70% 13'25 ÷ 14'25, — razowa 0 ÷ 95% 17'25 ÷ 18'25, otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 10'75 ÷ 11'25, — grube z przemiału standartowego 11'50 ÷ 12'00, otręby żytnie z przemiału standartowego 10'75 ÷ 11'25 (10'50 ÷ 11'00), otręby jęczmienne 10'50 ÷ 12'00.

BYDŁO I MIĘSO

— W lutym na rynkach krajowych bydła i mięsa panowała zniżkowa tendencja. Stosunkowo najbardziej zniżkowały w omawianym okresie ceny cielęciny, a to ze względu na zbliżający się okres wzmoczonej jej dostaw. Pomimo dosyć ograniczonej podaży obniżyły się na koniec miesiąca ceny bydła rogatego, natomiast notowania nierogacizny wykazały większą stabilizację. W okresie sprawozdawczym przeprowadzona została obniżka taryf przewozowych na bydło o 20%, ponadto obniżono opłaty miejskie za ubój w rzeźni warszawskiej.

Warszawa. — Urzędowe notowania w/g Giełdy Mięsnej z dn. 4 marca — w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły młode mięsne 55 ÷ 68, starsze tłuste 50 ÷ 55, karmne 43 ÷ 50, krowy mięsne 43 ÷ 46, cielęta mięsne 50 ÷ 55, świnię słonizowe od 150 kg wzwyż 67 ÷ 70, — 130 ÷ 150 kg 62 ÷ 66, mięsne o wadze 110 kg 58 ÷ 62. Tendencja spokojna.

Poznań. — Urzędowe sprawozdanie Targowe Komisji Notowań Cen z dn. 4 marca — w zł za 100 kg żywej wagi loco targowica: woły pełnom. nieopręg. wytucz. 50 ÷ 54, mięsiste tucz. do 3 lat 44 ÷ 42, starsze 38 ÷ 42, miernie odzyw. 28 ÷ 32, buhaje wytucz. pełnom. 48 ÷ 50, tucz. mięsiste 42 ÷ 46, nietucz. dobrze odzyw. 36 ÷ 40, miernie odzyw. 28 ÷ 30, krowy wytucz. pełnom. 48 ÷ 52, tucz. mięsiste 40 ÷ 44, nietucz. dobrze odzyw. 26 ÷ 28, miernie odzyw. 20 ÷ 22, jałowice wytucz. pełnom. 50 ÷ 54, tucz. mięsiste 44 ÷ 38, nietucz. dobrze odzyw. 38 ÷ 42, młodzię dobrze odzyw. 28 ÷ 32, miernie odzyw. 26 ÷ 28, cielęta najprzedn. wytucz. 64 ÷ 70, tuczzone 56 ÷ 62, dobrze odzyw. 50 ÷ 54, miernie odzyw. 44 ÷ 48, owce wytucz. pełnom. młode skopy 60, tucz. starsze 54 ÷ 58, świnię pełnom. 120 ÷ 150 kg 68 ÷ 72, — 100 ÷ 120 kg 62 ÷ 66, — 80 ÷ 100 kg 56 ÷ 60, mięsiste ponad 80 kg 52 ÷ 54, maciory i późne kastraty 54 ÷ 60. Przebieg targu ożywiony.

MASŁO

— W lutym na rynku krajowym masła panowała raczej pomyślniejsza, aczkolwiek dość zmienna tendencja. Kształtowanie się cen i tendencji rynkowych podlegało wpływom nie tylko produkcji i spożycia, lecz zależało w dużej mierze i od warunków atmosferycznych oraz możliwości wywozu zagranicę nadwyżek, ciężających na rynku. W pierwszych dniach okresu sprawozdawczego panowała żywsza i mocniejsza tendencja, głównie dzięki poprawie warunków eksportowych i normalnie zwiększonej w tym czasie konsumpcji wewnętrznej. W II natomiast połowie lutego nastąpiła zniżka cen głównie pod wpływem zmniejszonego wywozu nadwyżek zagranicę i zredukowanego spożycia wewnętrznego na ultimo każdego miesiąca.

Warszawa. — Notowania hurtowe masła w/g Komisji Notowań Cen Napiątu z dn. 2 marca — w zł za 1 kg: wyborowe I gat. w opakowaniu firmowym 2'80, wyborowe I gat. 2'70, mleczarskie deserowe II gat. 2'40, mleczarskie solone 2'30, osetkowe 2'10. Tendencja mocniejsza.

Katowice. — Notowania urzędowe masła w/g Komisji Notowań Cen z końca lutego — w zł za 1 kg: wyborowe I gat. 2'60 ÷ 2'70, deserowe II gat. 2'40 ÷ 2'50, kuchenne 2'40, wiejskie 2'40. Tendencja utrzymana.

Bielsko. — Notowania masła w obrotach półhurtowych z końca miesiąca — w zł za 1 kg: wyborowe formowane i paczkowane 2'90, wyborowe w blokach 2'70, kuchenne 2'40, wiejskie osetkowe 2'20 ÷ 2'30. Tendencja utrzymana.

JAJA

— W początku lutego pod wpływem małego dowozu jaj świeżych głównie spowodu niskiej temperatury i złego stanu dróg — zapanowała tendencja zwyżkowa, natomiast dla jaj konserwowanych utrzymywała się nadal słaba tendencja. W miarę ocieplania się zwiększyła się produkcja świeżego towaru, powodując w następstwie dalsze obniżanie się cen. W ten sposób cena skrzyni 24-kopowej dużych jaj z Poznańskiego, która w początkach okresu sprawozdawczego wynosiła zł 130, spadła w końcu miesiąca do zł 82 ÷ 85. W I połowie lutego nieznaczny stosunkowo eksport kierowany był głównie na rynek hiszpański, na pozostałe rynki eksport nie opłacał się.

Warszawa. — Notowania jaj w/g Związku Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich z końca lutego — w zł za skrzynię a 1440 szt.; świeże 75 ÷ 85 zależnie od wielkości. Zaznacza się pewne uspokojenie rynku i tendencja stabilizacji cen.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 4 do 9 marca 1935 r.

Obroty w okresie sprawozdawczym były na rynku akcyjnym dość poważne i obejmowały większą liczbę akcji; tendencja panowała niejednolita — raczej jednak mocniejsza. Akcje Banku Polskiego — po mocnym początku — załamały się, tracąc nie tylko tygodniowy zarobek, ale ponadto jeszcze zł 0,75 na akcji. Akcje cukrownicze: „Częstocice” i Warsz. Tow. Fabryk Cukru obniżyły się: pierwsze — o zł 1,50, drugie — o zł 0,50. Nieznacznie również straciły akcje Lilpopy — zł 0,05. Pozostałe akcje wykazują wzrost kursów: Elektrownia Okręgowa w Zagł. Dąbrowskiem o zł 0,50, Modrzejów o zł 0,45, Ostrowiec o zł 0,50, Starachowice o zł 1,00 oraz Haberbusch o zł 0,50.

Na giełdach prowincjonalnych: krakowskiej i poznańskiej nieliczne transakcje zawierano wyłącznie Bankiem Polskim po kursach, obniżonych o zł 600 na obu giełdach.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (woluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	92 75	91 25	91 25
Elektrownia Okręgowa w Zagł. Dąbrowskiem	zł 50			14 00

Częstocice	zł 100			30 50
Warsz. T-wo Fabr.				
Cukru	zł 100	34 50	32 50	32 50
Lilpop	zł 25	10 50	10 25	10 25
Modrzejów	zł 50	4 85	4 60	4 85
Norblin	zł 100			39 00
Ostrowiec	zł 50	21 75	20 00	20 00
Starachowice	zł 50	15 85	14 75	15 30
				-15 75
Haberbusch i Schiele	zł 100	42 50	42 25	42 25
				-42 50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): Bank Polski 92 50 — 92 00 (98 50 — 92 00).

GIEŁDA LWOWSKA

Na giełdzie lwowskiej akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): Bank Polski 92 00 — 90 50 (98 00 — 90 00).

CLA ORAZ REGULAMENTACJA

SPRAWY CELNE W UMOWIE HANDLOWEJ Z WIELKĄ BRYTANIĄ

W dn. 14/III r. b. weszła w życie prowizoryczna umowa handlowa polsko-brytyjska, podpisana w Londynie w dn. 27/II r. b., i z dniem tym urzędy celne na obszarze celnym Rzplitej zaczęły stosować nowe ustalone w tej umowie niższe celne konwencyjne.

Nowa umowa handlowa w odróżnieniu od traktatu z 1923 r. (obowiązującego nadal), który — o ile chodzi o dział celny — zawierał postanowienia o charakterze ogólnym, posiada szereg poważnych dokładnie sprecyzowanych koncesyj celnych, udzielonych W. Brytanii i ujętych w 2 listy zniżek celnych, załączonych do umowy, oraz objętych częścią V protokołu. Zniżki konwencyjne, będące wynikiem długotrwałych rokowań, mają na celu łącznie z kontyngentami ożywienie obrotów handlowych z W. Brytanią i stwarzają szerokie możliwości w kierunku wzmożenia wywozu produktów brytyjskich na nasz rynek. Ustępstwa celne, udzielone W. Brytanii, dotyczą wielu poważnych dziedzin produkcji i z tego powodu były one uprzednio przedmiotem bardzo sumiennych studiów, zarówno w ministerstwach, jak w łonie delegacji rządowej, będącej w ścisłym kontakcie z zainteresowanymi sferami gospodarczymi przy wybitnej współpracy przedstawicieli Rady Traktatowej.

Zniżki celne dla W. Brytanii zostały ustalone w postaci ceł, zafiksowanych w 2 listach, załączonych do umowy. Lista I obejmuje 442 zniżki celne i wymienia towary, wytworzone lub przetworzone w Zjednoczonym Królestwie, które przy przywozie do polskiego obszaru celnego, bez względu na miejsce, skąd przychodzą, nie będą podlegały innym lub wyższym cłom czy też opłatom, aniżeli te, które zostały ustalone w tej liście. Lista II obejmuje 5 stawek konwencyjnych (na olej z rdzenia palmowego, ekstrakty garbarskie, asfalt trynidadcki i sisal), z których dwie — są zafiksowaniem jedynie istniejących ceł autonomicznych (asfalt i sisal).

Biorąc pod uwagę grupy towarowe, ujęte w specjalne działy (w liczbą 20) w taryfie celnej, udzielone zniżki celne W. Bry-

tanji odnoszą się do 16 działów. Z ogólnej ilości 447 stawek celnych konwencyjnych, wymienionych we wspomnianych wyżej 2 listach, przypada zniżek celnych na:

Dział	II (zwierzęta żywe i wytwory pochodzenia zwierzęcego)	3
"	III (wytwory pochodzenia mineralnego)	1
"	IV (woski, tłuszcze, oleje)	1
"	V (przetwory spożywcze)	14
"	VI (przetwory chemiczne, farmaceutyczne; farby)	76
"	VII (skóry, futra, wyroby skórzanego)	11
"	VIII (surowce włókiennicze i wyroby z nich)	151
"	IX (kaczuk i wyroby z kaczuku)	15
"	XI (papier i wyroby z niego)	6
"	XII (wyroby kamieniarskie, ceramiczne, szklane)	8
"	XIII (metale i wyroby z nich)	51
"	XIV (maszyny i aparaty, sprzęt elektrotechniczny)	49
"	XV (środki transportowe)	34
"	XVI (wagi, narzędzia, instrumenty i aparaty precyzyjne; instrumenty muzyczne i etc.)	19
"	XVIII (kapelusze etc.)	1
"	XX (wyroby różne, nieobjęte innymi działami)	12

Powyższy podział wskazuje na to, iż największa ilość zniżek przypada na dział włókienniczy, następnie na artykuły chemiczne, metale i wyroby z nich, maszyny i aparaty, środki transportowe (samochody) etc. Są to wszystko towary, będące głównymi typowymi pozycjami wywozu brytyjskiego, które — podobnie jak w traktatach, zawieranych przez W. Brytanię z innymi państwami — były i w umowie z Polską przedmiotem specjalnego zainteresowania. Artykuły te łącznie ze śledziami stanowiły już dotychczas gros importu z W. Brytanii do nas (przeszło 80% importu ogólnego z W. Brytanii do Polski w 1934 r.).

Pod względem głębokości udzielonych zniżek celnych W. Brytanii należy przedewszystkiem wymienić zniżki, ustalone dla wyrobów włókienniczych, następnie dla artykułów chemicznych, samochodów, śledzi, pewnych gatunków skór wyprawionych oraz niektórych wyrobów z metali i maszyn.

Dział włókienniczy był przedmiotem bardzo poważnych żądań brytyjskich, w związku z czym oraz ze względu na rozbudowę tego przemysłu w Polsce i zainteresowanie w przy-

wozie do nas innych państw — wymagał on bardzo sumiennych studjów. W pracach tych brali poważny udział przedstawiciele przemysłu włókienniczego brytyjskiego i polskiego, czego dowodem był przyjazd delegacji przemysłowej brytyjskiej do Polski w październiku r. ub., jakoteż parokrotny pobyt naszych przedstawicieli przemysłu włókienniczego w Londynie. Rezultatem tych prac było udzielenie W. Brytanji stu kilkudziesięciu zniżek celnych na szereg artykułów włókienniczych będących głównymi pozycjami jej wywozu w tym dziale, z których najpoważniejsze koncesje celne odnoszą się do tkanin wełnianych i bawełnianych. W grupie wełnianej uzyskała strona brytyjska dalekoidące ustępstwa celne (aż do bezcłowego przywozu) w przywozie wełny czesanej i przędzy z mohair, alpaki, sierści wielbłądziej etc. Pogłębione zostały też dotychczasowe cła konwencyjne na przędzę czesankową. Najpoważniejsze jednak ustępstwa w tym dziale udzielone zostały dla tkanin czesankowych, zwłaszcza dla tkanin t. zw. „Hybrids” (zawierających osnowę z przędzy czesankowej, a wątek z przędzy zgrzebnej, bądź też odwrotnie), będących specjalnością produkcji angielskiej.

W grupie bawełnianej, o ile chodzi o przędzę, zostały pogłębione zniżki celne, udzielone Czechosłowacji na średnie numery przędzy, oraz ustalone nowe zniżki na przędzę wyższych numerów. Zniżki te zostały skonstruowane w ten sposób, że największe ustępstwa są poczynione w numerach najwyższych przędzy, w których produkcja nasza nie jest dotychczas dostateczna, i przywóz angielski nosi charakter, uzupełniający naszą wytwórczość, a stosunkowo mniejsze ustępstwa udzielono w numerach średnich i wyższych, biorąc pod uwagę konieczną ochronę celną tego działu produkcji. Dział tkanin bawełnianych został poważnie rozbudowany zarówno pod względem znacznego pogłębienia zniżek celnych, jakoteż pod względem samej struktury nomenklatury, przez wprowadzenie silnego zróżniczkowania wielu gatunków tkanin na tkaniny drukowane i wzorzysto-tkane, drukowane w osnowie, kolorowo-tkane, jakoteż przez dalsze zróżniczkowanie ich wagi i w niektórych wypadkach szerokości tkanin. Dział ten wymagał długotrwałych studjów i rozmów ze względu na daleko posunięte żądania brytyjskie, jak również na zainteresowanie w przywozie do nas innych państw oraz konieczność wypośrodkowania minimalnej ochrony celnej dla rodzimej produkcji.

Poważnej ewolucji pod względem celnym uległ dział, obejmujący samochody, motocykle i t. p., który był stale ośrodkiem silnego zainteresowania ze strony brytyjskiej. Koncesje, udzielone W. Brytanji w tej dziedzinie, ze względu na wagę tego niezwykle ważnego zagadnienia w związku z programem motoryzacji kraju oraz utrzymania niezbędnej ochrony celnej, będącej podstawą dla rozwoju produkcji samochodów, mającej wielkie znaczenie dla Państwa — wymagać będą specjalnego omówienia. Narazie należy skonstatować, iż zniżki celne objęły samochody osobowe z silnikiem do 6 cylindrów, przy czem poważne ustępstwa uzyskały samochody o litrażu do 2300 cm³, następnie samochody omnibusowe, specjalne, podwozia, z jednoczesnym znacznym pogłębieniem zniżek, udzielanych za pozwoleniem Ministra Skarbu na podwozia, przeznaczonych do wyrobów samochodów ciężarowych, omnibusowych, sanitarnych i karawanowych, następnie na motocykle, zwłaszcza z silnikiem o pojemności do 600 cm³, traktory etc. Nomenklatura w dziale samochodów osobowych oraz motocykli uległa dalszej rozbudowie przez zróżniczkowanie tych samochodów w zależności od pojemności cylindrów. Uzupełnieniem koncesji celnych w tym dziale jest udzielenie W. Brytanji dalekoidących zniżek celnych (70% od cł autonomicznych II kolumny) dla części zamiennych do samochodów i motocykli, z ustaleniem jednoczesnych warunków, na podstawie których zniżki te będą mogły być wykorzystywane.

Grupa artykułów chemicznych obejmuje poważną ilość dale-

koidących ustępstw celnych w szeregu artykułów. Znaczna część tych zniżek celnych została udzielona naskutek uprzednio przeprowadzonych bezpośrednich rozmów pomiędzy przedstawicielami przemysłu chemicznego obu stron. Dotyczyło to przede wszystkim półproduktów do wyrobu barwników, estrów oraz środków do przyśpieszania wulkanizacji. W działach tych koncesje celne, udzielone stronie brytyjskiej, są w wielu wypadkach ograniczone okresem obowiązywania zniżek celnych w zależności od stopnia uruchomienia naszej produkcji danego artykułu względnie od przewidywanego terminu rozpoczęcia fabrykacji odnośnych produktów.

W grupie zwierząt żywych i wytworów pochodzenia zwierzęcego udzielone zostały dalekoidące zniżki na śledzie, zwłaszcza na śledzie solone mniejsze, t. j. o ile 10 kg tych śledzi zawiera powyżej 60 do 150 sztuk. Jednocześnie zostało zapewnione stronie brytyjskiej w protokóle do umowy handlowej, iż stawki celne na śledzie powyższe nie będą mogły być w żadnym wypadku wyższe o więcej niż 50% od stawek celnych na śledzie solone, których 10 kg zawiera 60 sztuk i mniej, innemi słowy — w wypadku dalszego obniżenia cł dotychczasowych, czy to w drodze konwencyjnej czy też autonomicznej na śledzie cięższe, musiałyby odpowiednio ulec rewizji stawki na śledzie lżejsze, ustalone w umowie z W. Brytanją.

Ogółem na 447 ustalonych w obu listach stawek konwencyjnych przypada na nowe faktyczne zniżki 391, reszta zaś stawek stanowi stabilizację istniejących stawek autonomicznych (13), względnie obowiązujących obecnie stawek konwencyjnych (43), ustalonych w innych traktatach. Pewna ilość cł konwencyjnych (44) posiada charakter zniżek okresowych przez ustalenie terminu, do którego one obowiązują; zniżki te wprowadzono w dziale niektórych artykułów chemicznych, przyczem na ogólną ich ilość 44 — połowa ich posiada ustalony termin do dn. 31/XII 1935 r., 12 zniżek obowiązuje do dn. 31/XII 1936 r., 10 zaś — do końca 1937 r. O ile chodzi o zniżki celne, związane kontyngentem celnym, to spotykamy je tylko w 2 wypadkach, a mianowicie: przy częściach rowerowych (z poz. 1148), gdzie niezależnie od normalnej stawki konwencyjnej została ustalona druga stawka, dalej idąca z kontyngentem 1 tys. q w stosunku rocznym, oraz dla oleju z rdzenia palmowego (z poz. 211 p. 1 z uwagi), dla którego kontyngent celny wynosi 2 tys. q rocznie.

Do list zniżek celnych zostały dołączone uwagi, zawierające postanowienia co do taryfikacji towarów, objętych zniżkami w tych listach, następnie co do sposobu stosowania dodatków do cł, przewidzianych w listach, wreszcie postanowienia, dotyczące pobierania opłat innych poza celnymi od towarów, wymienionych w listach: I i II.

Uzupełnieniem list zniżek celnych jest część Va protokółu, która obejmuje szereg postanowień z dziedziny celnej. Należą tu przede wszystkim postanowienia odnośnie ulg celnych na maszyny, niewyrabiane na polskim obszarze celnym, które rozszerzają tem samem zakres koncesji, udzielonych W. Brytanji we wspomnianych powyżej listach. Przewidziane zostało, iż maszyny, aparaty i części, objęte grupami: 63, 66, 67, 68, 69 i 73 taryfy celnej, a niewyrabiane na polskim obszarze celnym, będą clone pod warunkami, które zostaną ustalone, według stawek celnych, które nie będą wyższe ponad 20% cła autonomicznego, a odnośnie maszyn, aparatów i części włókienniczych — nie wyższe ponad 10% cła autonomicznego, przewidzianego w II kolumnie obowiązującej taryfy celnej.

Następnie w protokóle przewidziana została klauzula, dotycząca cł na śledzie solone, o których mowa była powyżej, oraz umieszczone zostały postanowienia, odnoszące się do whisky i skór.

Co się tyczy whisky (z poz. 277 t. c.), to zostało zastrzeżone, iż w wypadku gdy Polska udzieli dalej idącej zniżki jakiemukolwiek trzeciemu państwu na koniak i armaniak (z poz. 278), to zniżka ta będzie natychmiast stosowana również do whisky

Podobne zobowiązanie istnieje też i dla niektórych gatunków skór, a mianowicie przewidziane zostało, że o ile Polska udzieli zniżkę celną jakiemukolwiek trzeciemu państwu na skóry twarde wyprawiane na podeszwy i brandzle, to zniżka ta również natchmiaszt musi być zastosowana do skór twardych wyprawianych na pasy.

Pozatem w protokole ustalono szereg wyjaśnień taryfikacyjnych oraz zostały sprecyzowane postanowienia, dotyczące sposobu udzielania ulg celnych na części zamienne do samochodów i motocykli.

Pobieżny ten przegląd ważniejszych ustępstw celnych, udzielonych W. Brytanji, wykazuje, iż nowa umowa handlowa stwarza niewątpliwie poważne możliwości rozwojowe dla zbytu towarów brytyjskich na rynku naszym. Wykorzystanie tych możliwości zależy w dużej mierze od samych kontrahentów, którzy będą musieli dążyć do uaktywnienia handlu z nami i lepszego poznania rynku naszego. Jednocześnie zniżki celne, obejmujące szereg poważnych działów produkcji, znajdują częściowo odbicie na naszej rodzimej wytwórczości i przemysł nasz będzie musiał przystosować się do nowych warunków, wytworzonych przez traktat, zwłaszcza, iż w związku z klauzulą największego uprzywilejowania należy się liczyć też ze wzmoczoną konkurencją na niektórych odcinkach ze strony innych państw.

Zniżki celne, udzielone W. Brytanji w umowie z dn. 27/II r. b., obejmują dość znaczną ilość pozycji taryfy celnej i rozszerzają wybitnie naszą sieć cel konwencyjnych, ustalanych na podstawie nowej taryfy celnej w umowach z szeregiem państw, jak: z Austrią, Czechosłowacją, Szwajcarią, Szwecją, Finlandją etc.

Cła konwencyjne, które, należy przypuszczać, iż przez dłuższy czas pozostaną w wysokości, ustalonej w umowach, będą stanowić stopniowo zasadniczy kościec taryfy celnej i w miarę ich dalszego rozszerzania się — w związku z zawieraniem nowych traktatów taryfowych — tworzyć będą łącznie z istniejącymi ulgami celnymi właściwy poziom ochrony celnej dla większości towarów. Mając to na uwadze, przemysł nasz będzie musiał przystosować się do nowych warunków ochrony, stwarzanej przez traktaty, i poddać rewizji w niektórych wypadkach swą kalkulację. Pomimo stałego powiększania się ilości zniżek konwencyjnych, pozostaje jednak poważna część taryfy celnej, posiadająca jedynie cła autonomiczne, które, w miarę pogłębiania zniżek konwencyjnych dla innych artykułów, są w niektórych wypadkach w rażącej sprzeczności pod względem nasilenia ochrony celnej do cel konwencyjnych na towary, objęte umowami. Sprawy te powinny być poddane dokładnemu zbadaniu; stawki celne muszą odpowiadać logicznemu wzajemnemu ustosunkowaniu się w taryfie celnej (ma to miejsce zwłaszcza przy ustosunkowaniu się cel na surowce, półfabrykaty i artykuły pomocnicze do gotowych wyrobów etc.) i powinny być przystosowane do poziomu właściwej ochrony celnej, odpowiadającej obecnym warunkom gospodarczym, co może być dokonane częściowo zarówno w drodze ustalania w odpowiedniej wysokości cel konwencyjnych przy zawieraniu nowych traktatów, jakoteż w drodze rozporządzeń autonomicznych. Zarysowująca się w przyszłości częściowa rewizja taryfy celnej powinna pójść przede wszystkim po tej linii.

S. K.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTÓW POLSKICH W STYCZNIU 1935 R. — Zamorskie obroty towarowe Gdyni i Gdańska w styczniu 1935 r. oraz w zestawieniu z grudniem i styczniem 1934 r. i styczniem 1933 r. kształtowały się następująco (w tonnach):

	Gdynia		Gdańsk	
O b r o t y	o g ó l n e			
Styczeń 1935	596 618	572 288		
Grudzień 1934	672 432	513 428		
Styczeń " 1933	525 729	653 624		
" 1933	413 993	409 882		
W y w ó z				
Styczeń 1935	512 685	522 021		
Grudzień 1934	581 036	458 120		
Styczeń " 1933	455 164	601 874		
" 1933	368 383	385 073		
P r z y w ó z				
Styczeń 1935	83 933	50 267		
Grudzień 1934	91 396	55 308		
Styczeń " 1933	70 565	51 750		
" 1933	45 610	24 809		

Gdynia wykazuje w styczniu r. b. w porównaniu z grudniem 1934 r. zmniejszenie się obrotów ogólnych, natomiast w porównaniu z styczniem 2 lat ubiegłych — wzrost. Ogólne obroty Gdańska w styczniu r. b. zwiększyły się w porównaniu z grudniem r. ub., natomiast zmniejszyły się w porównaniu ze styczniem 1934 r. Na takie kształtowanie się obrotów ogólnych wpłynęły głównie liczby wywozu. Wywóz, jak również przywóz w Gdyni zmniejszył się w styczniu w porównaniu z grudniem r. ub., jest jednak większy niż w styczniu lat: 1934 i 1933. W Gdańsku wywóz wzrósł w porównaniu z grudniem r. ub., natomiast spadł w porównaniu ze styczniem 1934 r., przewyższając dość znacznie jednak obrót w styczniu 1933 r. Przywóz Gdańska zmniejszył się nieznacznie w porównaniu z grudniem i styczniem r. ub., wzrósł zaś aż o 100% w porównaniu ze styczniem 1933 r.

Wywóz ważniejszych artykułów w styczniu w porównaniu z grudniem i styczniem r. ub. przedstawiał się w obu portach następująco (w tonnach):

	G d y n i a			G d a ń s k		
	Styczeń 1935	1934 grudzień	1934 styczeń	Styczeń 1935	1934 styczeń	1934 grudzień
Węgiel	422 082	477 415	382 808	299 825	260 957	453 375
Koks	21 080	25 753	12 865	5 130	12 085	6 500
Drzewo	4 104	7 153	12 896	75 127	64 457	72 313
Zboże	8 179	314	—	89 472	88 960	38 756

W Gdyni w porównaniu z grudniem 1934 r. zmniejszył się wywóz węgla, koksu i drzewa, a wzrósł wywóz zboża i bekonów. W porównaniu ze styczniem r. ub. wywóz węgla i koksu zwiększył się, natomiast eksport drzewa spadł dość znacznie. W Gdańsku w porównaniu z grudniem r. ub. wzrósł wywóz węgla, drzewa i zboża, spadł natomiast wywóz koksu. W porównaniu ze styczniem r. ub. wywóz węgla i koksu zmniejszył się, wywóz drzewa i zboża wzrósł. Pozostałe towary nie wykazują poważniejszych zmian.

W przywozie przeladowano następujące ilości ważniejszych towarów (w tonnach):

	G d y n i a			G d a ń s k		
	Styczeń 1935	1934 grudzień	1934 styczeń	Styczeń 1935	1934 grudzień	1934 styczeń
Śledzie	4 808	3 076	2 707	4 581	11 086	6 718
Fosforyty	1 880	9 871	1 523	2 647	7 148	2 595
Rudy i piryty	641	6 150	7 916	18 136	18 739	12 238
Złom	37 901	34 816	21 975	—	—	1 264
Bawełna	5 673	7 212	8 656	2	—	—
Owoce świeże	10 740	4 571	2 209	176	248	152
Węgiel	—	—	—	12 290	5 467	13 007

Porównując obroty styczniowe z grudniowymi, widzimy w Gdyni wzrost przywozu śledzi, złomu i przede wszystkim owoców, natomiast spadek przywozu fosforytów, rud i pirytów oraz bawełny. W porównaniu ze styczniem r. ub. wzrósł przywóz śledzi, złomu i owoców, spadł zaś przywóz rud, pirytów i bawełny. W Gdańsku w porównaniu z grudniem trzeba notować

wzrost jedynie w przywozie węgla. W porównaniu ze styczniem 1934 r. wzrósł przywóz rud, parytów i fosforytów, przywóz zaś śledzi spadł. Import węgla zmniejszył się nieznacznie. Przywóz złomu nie był w styczniu r. b. notowany.

Pod względem wartości obrotu obu portów w styczniu r. b. oraz w miesiącach porównawczych przedstawiają się następująco (bez wartości towarów tranzytowych — w tys. \mathcal{Z}):

		Gdynia	Gdańsk
O b r o t y o g ó l n e			
Styczeń 1935	..	48 994	41 435
Grudzień 1934	..	53 736	31 793
Styczeń " 1933	..	58 360	32 123
" " 1933	..	37 482	30 819
W y w ó z			
Styczeń 1935	..	19 071	33 800
Grudzień 1934	..	22 975	24 813
Styczeń " 1933	..	21 998	25 189
" " 1933	..	17 108	20 431
P r z y w ó z			
Styczeń 1935	..	29 923	7 653
Grudzień 1934	..	30 761	6 980
Styczeń " 1933	..	36 362	6 934
" " 1933	..	20 374	10 388

Wartość przeladowanych w Gdyni w styczniu towarów spadła w porównaniu z grudniem i styczniem r. ub. głównie wskutek mniejszego przywozu bawełny oraz spadku wywozu drzewa. W Gdańsku wartość wywiezionych i przywiezionych towarów wzrosła dość znacznie, co należy przypisać przedewszystkiem wzrostowi wartości wywozu zboża i drzewa.

L. R.

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja rynków frachtowych kształtowała się w tygodniu sprawozdawczym naogół pomyślniej dla armatorów. Na rynku La Platy zafrachtowano pod zboże 26 statków o łącznym tonnażu 177 tys. t. Za ładunki do portów europejskich płacono ostatnio ustalone minimalne stawki.

Notowano liczne zapotrzebowania tonnażu pod ładunki pszenicy, owsa i kukurydzy do Japonii, dokąd płacono z portów górnej biegu rzeki sh 16/-, a sh 14/- z Buenos Aires, do Montreal zaś sh 19,9 za owies i sh 16/9 za pszenicę na marzec z portu Necochea.

Na rynkach północno-amerykańskich i kanadyjskim ruch był dość ograniczony, poza nielicznymi kontraktami na złom zafrachtowano kilka statków pod cukier, na który stawka wynosiła sh 13/- z Kuby do Anglii i kontynentu oraz sh 14/- do Marsylii na marzec. W związku z nadchodzącym sezonem eksportu zboża tworzy się komitet dla ustalenia minimalnych stawek frachtowych z Montreal do portów Anglii.

Na rynkach Dalekiego Wschodu sytuacja była bardzo niekorzystna, niewielka ilość zawartych ostatnio kontraktów dokonana została na niesłychanie niskim poziomie, przeważnie zaś stawki były minimalne. W wywozie soi panował zastój kompletny. Z wybrzeża Madras zafrachtowano ziarno palmowe do portów Anglii i kontynentu po sh 23/3 na marzec, a z Filipin cukier do Stanów Zjedn. po \$5'25. W wywozie zboża z Australii frachtowano łączny tonnaż do portów Dalekiego Wschodu, przy czym płacono sh 13 6 za zboże workowane z portów południowych do Japonii, a sh 14/- za zboże workowane i sh 11/6 za zboże luzem z zachodnich portów do Szanghaju na marzec-kwiecień. Poszukiwany jest tonnaż każdego typu pod rudę z Whyalla do Baltimore po \$ 4'40 f. o. b.

Wznowienie nawigacji na Dunaju nie przyniesie narazie poprawy w sytuacji tonnażu, poszukującego ładunków powrotnych z morza Śródziemnego, gdyż dotychczas nie wydane zostały przepisy, regulujące sprawy eksportu i importu, a poza to bardzo silną konkurencję stanowią niesłychanie niskie ceny zboża w Argentynie. Notowano jednak kontrakt na ładunek kukurydzy z Braiły do Stanów Zjedn. po sh 16/- przy ładunku natychmiastowym. Z portów żarnomorskich Z. S. R. R. frachtowano tonnaż głównie po drobnej ce na Daleki Wschód oraz pod węgiel do Stanów Zjedn., przy czym płacono z Mikolajowa lub Teodozji sh 11 3 na marzec, a sh 10 6 ÷ 10/9 na kwiecień. Poszukiwany był tonnaż pod ładunki żelaza łanego z Poti do Japonii po sh 18/6 oraz pod rudę z Poti do portów kontynentu po sh 9/7½.

PRACA I SPRAWY SOCJALNE

RYNEK PRACY W STYCZNIU 1935 R. — Położenie na rynku pracy w ciągu stycznia wykazało dalsze pogorszenie. Liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., zwiększyła się z 413'7 tys. do 498'8 tys., równocześnie liczba zatrudnionych w górnictwie i hutnictwie, w większych zakładach przemysłu przetwórczego i t. p. oraz na robotach publicznych zmniejszyła się z 586'5 tys. do 565'3 tys. Mimo znaczne pogorszenie zatrudnienia w obecnym sezonie zimowym liczba zatrudnionych w początku r. b. była wyższa o 19 tys. niż w początku r. ub.

Liczby bezrobotnych za okres ostatnich 4 lat podaje następujące zestawienie:

	1932	1933	1934	1935
Styczeń	338 434	269 577	399 660	498 806
Luty	350 145	280 044	408 792	
Marzec	360 031	279 779	388 297	
Kwiecień	339 773	258 599	358 056	
Maj	306 801	239 542	329 035	
Czerwiec	264 147	224 560	306 387	
Lipiec	218 059	215 017	295 145	
Sierpień	190 548	206 471	289 388	
Wrzesień	150 446	202 100	289 220	
Październik	150 894	215 415	294 874	
Listopad	177 459	265 200	333 425	
Grudzień	220 245	342 600	413 703	

Zestawienie poniższe podaje liczby zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie, przemyśle przetwórczym, wodociągach i elektrowniach, innych zakładach oraz na robotach publicznych:

	1934		1934
	grudzień	styczeń	styczeń
Górnictwo	97 813	96 695	98 455
Hutnictwo	36 736	36 776	33 759
Przemysł przetwórczy	351 331	340 254	324 923
Elektrownie i wodociągi	7 276	7 234	7 228
Inne zakłady	54 005	54 683	53 777
Roboty publiczne	39 347	29 687	28 122
Razem:	586 508	565 329	546 364

Zatrudnienie górnictwa wykazuje nadal lekką tendencję zniżkową.

Zatrudnienie hutnictwa, elektrowni i wodociągów oraz innych zakładów nie wykazało większych odchyleń. Znacznej niższe uległo natomiast zatrudnienie na robotach publicznych.

W przemyśle przetwórczym zniżka w stanie zatrudnienia była znacznie mniejsza niż w poprzednich 2 miesiącach. Zarysowała się więc przedewszystkiem w przemyśle mineralnym, jako dalszy ciąg ograniczania wytwórczości w okresie zimowym.

Pogorszenie stanu zatrudnienia wykazuje również przemysł włókienniczy, mimo że w końcu stycznia wzrosło zatrudnienie w łódzkim przemyśle zarówno bawełnianym, jak i wełnianym oraz w przemyśle bielsko-białskim. Jedynie przemysł białostocki wykazuje zmniejszenie uruchomienia. Ze względu na okres międzysezonowy silnie pogorszyło się położenie w przemyśle odzieżowym, wreszcie lekką zniżkę zatrudnienia wykazują przemysły: metalowy, papierniczy, spożywczy i budowlany.

Równocześnie lekka poprawa zatrudnienia zarysowała się w przemyśle drzewnym.

W pozostałych gałęziach przemysłu sytuacja niezmienną. Poniższe zestawienie podaje liczby zatrudnionych w poszczególnych gałęziach przemysłu przetwórczego:

Przemysł	1934	1935	1934
	grudzień	styczeń	styczeń
Mineralny	29 497	26 269	21 390
Metalowy	57 311	56 450	47 504
Chemiczny	30 994	31 104	29 354
Włókienniczy	121 767	117 317	117 393
Papierniczy	12 305	11 951	11 277
Skórzany	5 282	5 008	4 332
Drzewny	29 178	33 703	33 297
Spożywczy	39 746	38 662	38 113
Odzieżowy	10 572	7 467	9 938
Budowlany	5 868	3 731	4 047
Poligraficzny	8 811	8 589	8 278
Razem:	351 331	340 254	324 923

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Zmiany w taryfie celnej przywozowej — rozporz. z dn. 13/III 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 17/1935, poz. 93).

Zakaz przywozu niektórych towarów — rozporz. z dn. 13/III 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 17/1935, poz. 94).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Zryczałtowanie podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 6/III 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrem Przem. i Handlu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 16/1935, poz. 89).

Utworzenie Funduszu Zasobów Przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” — rozporz. Ministra Komunikacji z dn. 1/III 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrem Skarbu („Dz. Ust. R. P.” Nr. 16/1935, poz. 90).

Legalizacja nowych, naprawianych i sprowadzanych z zagranicy niektórych rodzajów narzędzi mierniczych przed przeznaczeniem ich do sprzedaży lub oddaniem do użytku — rozporz. Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 23/II 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 16/1935, poz. 92).

Ustalenie cen sprzedażnych spirytusu na cele niekonsumpcyjne — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 7/III 1935 r., wyd. w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 17/1935, poz. 95).

OBWIESZCZENIA MINISTRÓW:

Jednolity tekst ustawy elektrycznej — obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 25/II 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 17/1935, poz. 98).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

26 marca:

- „Śląski Zakład Kredytowy”, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Bielsku, Kolejowa 16.
- „Danziger Privat-Actien-Bank” — o g. 12 w lok. B-ku w Gdańsku, Langgasse 34.

27 marca:

- „Radziwiłł, Wimmer i Żeleńscy”, S. A. dla Wyr. z Gliny i Piasku — o g. 16 w lok. B-ku Dyskont. Warsz., Oddział we Lwowie, 3 Maja 14.

28 marca:

- „Małop. Fabr. Żarówek”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w W-wie, Świętokrzyska 25.

— „Roman Groniowski”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Emilji Plater 10.

29 marca:

- „Płótno”, S. A. w Stęszewie — o g. 16 w lok. B-ku „Kratochwill i Pernaczyński” w Poznaniu, pl. Wolności 18.
- „T-wo Elekr. Okręgu Częstochowskiego”, S. A. — o g. 9½ w W-wie, Czackiego 8 m. 6.
- „Elektrownia w Piotrkowie”, S. A. — o g. 11 w W-wie Czackiego 8 m. 6.
- „Steinhagen i Saenger” Fabr. Pap. i Celulozy, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Smolna 17.
- „Radomskie T-wo Elekr.”, S. A. — o g. 11½ w W-wie, Czackiego 8 m. 6.
- „Białostockie T-wo Elekr.”, S. A. — o g. 9 w W-wie, Czackiego 8.
- „Elektrownia w Kielcach”, S. A. — o g. 10¼ w W-wie, Czackiego 8 m. 6.
- „Powsz. Bank Depozyt.”, S. A. — o g. 12 w lok. B-ku w W-wie, Długa 48.
- „Inowrocławska Fabr. Maszyn Roln.”, S. A. — o g. 11 w Poznaniu, Górna Wilda 136.

30 marca:

- „Bank Tow. Spółdz.”, S. A. — o g. 17 w lok. B-ku w W-wie, Jasna 1.
- „Warsz. Fabr. Masowych Wyr. Błazanych „Tłocznia”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Przemysłowa 19.
- „Warsz. T-wo Budowy i Eksploat. Rzeźni Miejskich”, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Nowy Świat 41 m. 28.
- „Browar Obywatelski”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki, w Tychach, woj. śląskie.
- „T-wo Budowy i Eksploat. Domów”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Nowy-Zjazd 1.
- „T-wo Przem. Tłuszcz. „Schicht-Lever”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Nowy Zjazd 1.
- „Fabr. Porcelany i Wyr. Ceram. w Ćmielowie”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 95 m. 15.
- „Tomaszowska Fabr. Dywanów, Chodników i Wyr. Kołos. „Aleksander Müller”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Tomaszowie Maz., Rolanda 2.
- „Bank Dyskontowy Warsz.”, S. A. — o g. 14 w lok. B-ku w W-wie, Fredry 8.
- „Jurata” Uzdrowisko na Półwyspie Helu, S. A. — o g. 18 w lok. Hotelu Europejskiego w W-wie, Krak.-Przedm. 13.
- „Marmury Mieleckie”, S. A. — o g. 16 w lok. firmy „M. Grzybowski i S-ka” w Kielcach, Sienkiewicza 64.
- „T-wo Eksploatacji Kamieniołomów”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Krakowie, Mikołajska 6.

31 marca:

- „Zakł. Przem.-Budowl. „Dźwignia”, S. A. — o g. 16 w Sosnowcu, Swobodna 3.
- „Składnica Straży Pożarnych”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Kopernika 33.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI, OPŁATY I MONOPOLE ZRYCZAŁTOWANY PODATEK OD OBROTU

W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 16/1935, poz. 89 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 6/III 1935 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, w sprawie zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw.

Ogłoszenie powyższego rozporządzenia uległo opóźnieniu z uwagi na trudności powzięcia decyzji, czy dotychczasową formę poboru zryczałtowanego podatku przemysłowego przedłużać na 1935 r., czy też nie. Trudności wpływały z samej struktury ryczałtu, gdyż — z jednej strony — do-

datnie cechy ryczałtu w postaci uproszczenia wymiaru dla drobnych przedsiębiorstw, których obroty nie przewyższają 45 tys., a których liczba wynosi niewiele więcej 30% wszystkich płatników podatku przemysłowego od obrotu, oraz zerwanie stałego kontaktu władzy skarbowej z podatnikiem przemawiały za utrzymaniem ryczałtu, z drugiej zaś strony — przeciw tej formie przemawia okoliczność, że ryczałt oparty jest na przeciętnych obrotach z lat ubiegłych, a przeto i nie jest naprawdę rzeczywistym wyrazem obrotów danego roku i w pewnych wypadkach może nie odpowiadać istotnej sile podatkowej płatników ani nawet wysokości faktycznie osiągniętych obrotów.

Nadto z uwagi na wprowadzoną niedawno ordynację podatkową, według której rok 1935 będzie pierwszym rokiem wy-

miarów, dokonanych na jej podstawie, i która wymaga oparcia ich na materiale faktycznym zgodnie z prawdą materialną — niewątpliwie wytworzyłby się problem nie do pokonania z uwagi na trudności przy uchwyceniu tych faktycznych materiałów i prawdy materialnej dla licznej rzeszy drobnych płatników, podlegających ryczałtowi.

Ministerstwo Skarbu zasięgało w tej sprawie opinii sfer gospodarczych, które w swej większej części wypowiedziały się za utrzymaniem ryczałtu na 1935 r., lecz przy zastosowaniu ogólnej zniżki i pewnych zmian z uwagi na sytuację gospodarczą, wywołaną przeżywanym kryzysem (spadek cen i konsumpcji, zniżka obrotów w stosunku do lat, przyjętych za podstawę do ustalenia obrotu).

Ogłoszone rozporządzenie oparte jest na zasadach rozporządzenia, obowiązującego na 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 13/1934, poz. 111), i uwzględnia pewne dezyderaty, zgłoszone przez sfery gospodarcze, a które znalazły swój wyraz w przeprowadzonych zmianach.

Wprowadzone zmiany są następujące:

1) wyłącza się z opodatkowania podatkiem przemysłowym od obrotu w formie ryczałtu przedsiębiorstwa sprzedaży mięsa, połączonej z wyrębem mięsa, oraz przedsiębiorstwa sprzedaży i wyrobu wędlin;

2) nie dolicza się do zryczałtowanego podatku przemysłowego 10% dodatku w myśl ustawy z dn. 12/II 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 16, poz. 82) oraz mający być uchwalony 15%owy dodatek;

3) przesuwa się termin zgłoszenia zawiadomień o prowadzeniu ksiąg handlowych z dn. 15/III na dz. 31/II, termin rozesłania nakazów płatniczych i zawiadomień o wyłączeniu z ryczałtu z dn. 31/III na dz. 15/IV, termin pierwszej raty z dn. 15/IV na dz. 30/IV, termin wniesienia odwołania z dn. 1 IV na dz. 15/V;

4) uczniów przemysłowych, trzymanyh w przedsiębiorstwie na podstawie pisemnej umowy, zawartej w myśl art. 116 prawa przemysłowego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 53/1927, poz. 468 i Nr. 40/1934, poz. 350) nie zalicza się do najemnych pracowników w przedsiębiorstwach, zaliczonych do VIII kategorii świadectw przemysłowych według części II lit. c rozdział XIX taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym—o ile przedsiębiorstwa te zatrudniają nie więcej niż jednego najemnego pracownika.

Zmiany te powodują, że ogólna obniżka podatku dla płatników zryczałtowanego podatku przemysłowego na 1935 r. wynosić będzie ok. 15% w stosunku do roku 1934.

Rozporządzenie z dn. 6/III 1935 r. ustala, jakie przedsiębiorstwa będą podlegać zryczałtowanemu podatkowi przemysłowemu od obrotu, i na jakich zasadach będzie odbywać się wymiar i pobór zryczałtowanego podatku na 1935 r.

Podatkowi przemysłowemu od obrotu w formie ryczałtu podlegać będą te przedsiębiorstwa, które podlegały zryczałtowanemu podatkowi w 1934 r. (rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 30/I 1934 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 13, poz. 111) i które na rok 1935 zostały zaliczone — w myśl taryfy załącznika do art. 23 ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76/1934, poz. 716):

a) do kat. II świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych według części II lit. A rozdz. I kat. II punkty: 2 i 3 taryfy (drobna sprzedaż nawet wyłącznie spożywcom towarów, posiadających cechy produkcji wytworniejszej, oraz handel specjalny, nawet drobny).

b) do kat. III i IV świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw handlowych według części II lit. A rozdziały: I, IX, XII i XX taryfy (drobna sprzedaż wszelkich towarów, z wyjątkiem wymienionych w p. 2 kategorii drugiej wyłącznie spożywcom z zakładów, składających się z jednego pokoju, i drobna sprzedaż towarów, mających cechy produkcji wytworniejszej, wyłącznie spożywcom, z pomieszczenia niemającego wyglądu ani

charakteru pokoju, zakłady dla sprzedaży napojów chłodzących, księgarnie, magły i maszyny do czesania wełny).

c) do kat. VI, VII i VIII świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw przemysłowych według części II lit. C rozdział XIX taryfy (z wyjątkiem zatrudniających nie więcej niż jednego najemnego pracownika), t. j. wszelkie przedsiębiorstwa przemysłowe, niewymienione w poprzednich ustępach, tudzież zajęcia rzemieślnicze, rękodzielnicze, dorożkarstwo i furmaństwo, zatrudniające do 200 robotników.

d) do kat. VIII świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw przemysłowych według części II lit. C rozdziały IV i XVIII taryfy (wiatraki i inne młyny, w których suma średnia wszystkich par żaren nie przekracza 1½ m, oraz przędzalnie, blicharnie, farbniarnie i apretury, walcownie żelaza, stali, cynku i miedzi, fabryki drutu, rur, wagonów i t. d., zatrudniające robotników zarówno przy fabrykacji ręcznej, jak i przy stosowaniu silników mechanicznych — od 1 do 4, licząc w tem właściciela przedsiębiorstwa i członków jego rodziny, zatrudnionych w przedsiębiorstwie).

Przedsiębiorstwa, wymienione w punktach: a, b, c i d, a prowadzone w 1935 r. pod inną firmą lub przez inną osobę niż w 1934 r., o ile nie zmieniły zakresu oraz przedmiotu swojej działalności podlegają zryczałtowanemu podatkowi przemysłowemu na 1935 r.

Zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu będzie w roku podatkowym 1935 pobrany nadto od przedsiębiorstw, zaliczonych na 1935 r. — w myśl taryfy, stanowiącej załącznik do art. 13 ustawy o państwowym podatku przemysłowym—do kat. VIII świadectw przemysłowych według części II lit. A rozdział XIX taryfy, o ile przedsiębiorstwa te zatrudniają nie więcej niż jednego najemnego pracownika, przytem za najemnych pracowników nie uważa się uczniów, zatrudnionych w przedsiębiorstwie na podstawie pisemnej umowy, zawartej w myśl art. 116 prawa przemysłowego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 53/1927, poz. 468 i Nr. 40/1934, poz. 350).

Z wyżej wymienionych przedsiębiorstw wyłączone są od opłacania zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu: a) spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i inne przedsiębiorstwa, które na zasadzie statutów lub specjalnych przepisów obowiązane są do publicznego ogłaszania o swych operacjach lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia właściwych organów, b) przedsiębiorstwa sprzedaży mięsa połączonej z wyrębem (cz. II lit. A rozdział I — kategoria trzecia p. 3 oraz kategoria czwarta taryfy), przedsiębiorstwa drobnej sprzedaży mięsa i wędlin (cz. II lit. A rozdział I — kategoria trzecia p. 1 oraz kategoria czwarta taryfy) oraz przedsiębiorstwa wyrobu wędlin (cz. II lit. C rozdział XIX taryfy), c) przedsiębiorstwa, które do dn. 31/III złożą właściwemu urzędowi skarbowemu pisemne oświadczenie o prowadzeniu od początku 1935 r. prawidłowych lub uproszczonych ksiąg handlowych. Wyłącza się również przedsiębiorstwa, podlegające zryczałtowanemu podatkowi przemysłowemu, których obroty za 1933 r. lub 1934 r., na podstawie danych władz skarbowych, przewyższają o 50% przeciętne obroty, przyjęte za podstawę wymiaru zryczałtowanego podatku przemysłowego za 1935 r. Wyłączenia tego dokonywa urząd skarbowy i zawiadomienia o tem płatnika.

Podstawą wymiaru zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu na rok 1935 dla przedsiębiorstw, pociągniętych do ryczałtu, a wymienionych wyżej w punktach a, b, c i d, jest wysokość zryczałtowanego podatku przemysłowego za 1934 r., ustalonego w myśl § 3 i § 5 ustęp trzeci rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 30/I 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 13, poz. 111) z następującymi zmianami:

1) w wypadku sprostowania wymiaru zryczałtowanego podatku za 1934 r. w drodze odwoławczej, względnie indywidualnej ulgi — zryczałtowany podatek na 1935 r. ustala się w wy-

sokości, obliczonej w orzeczeniu na odwołanie lub postanowienie na podanie o udzielenie ulgi.

2) nie dolicza się do podatku 10% dodatku, pobieranego w myśl ustawy z dn. 12/II 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 16, poz. 82).

Dla przedsiębiorstw, zaliczonych na 1935 r. — w myśl taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym — do kat. VIII świadectw przemysłowych według części II lit. C rozdział XIX taryfy, o ile przedsiębiorstwa te nie zatrudniają więcej niż jednego pracownika, ustala się zryczałtowany podatek przemysłowy w wysokości zł 16 na rzecz Skarbu Państwa i do której to sumy również nie dolicza się 10% procentowego dodatku, powołanego wyżej.

Dodatek na rzecz związków komunalnych oblicza się w wysokości, ustalonej przez właściwe związki komunalne.

Wymiaru zryczałtowanego podatku przemysłowego dokonywa urząd skarbowy i zawiadamia płatników przez rozesłanie nakazów płatniczych w terminie do dn. 15/IV 1935 r. W tym terminie również winny być rozesłane zawiadomienia o wyłączeniu przedsiębiorstw z ryczałtu.

Zryczałtowany podatek przemysłowy płatny jest w 4 równych ratach w terminach: do 30/IV do 15/VII, do 15/X i do 15/XII 1935 r.

Ubody płatnicy mogą być wyjątkowo zwolnieni przez urząd skarbowy od zryczałtowanego podatku przemysłowego w trybie art. 3 ustęp ostatni ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym („Dz. Ust. R. P.” Nr. 76/1934, poz. 716).

Płatnikom podatku przemysłowego w formie ryczałtu służy prawo w terminie do dn. 15/V 1935 r. włącznie składania odwołań i zażaleń. Odwołania dotyczyć mogą wyłącznie spraw obowiązku podatkowego w formie ryczałtu i wysokości podatku, t. j. wysokości, nieodpowiadającej wysokości ustalonego wymiaru na 1934 r. Odwołania rozpatruje właściwa komisja odwoławcza, złożenie odwołania nie wstrzymuje obowiązku uiszczenia podatku we właściwym terminie.

Przedsiębiorstwa, które opłacają w 1935 r. podatek przemysłowy w formie ryczałtu, nie są obowiązane do opłacania zaliczek na podatek przemysłowy od obrotu na zasadach ogólnych (art. 36 ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym), natomiast przedsiębiorstwa, które podlegały zryczałtowanemu podatkowi przemysłowemu w 1934 r., a na 1935 r. nie zostały zaliczone do ryczałtu, winny opłacać zaliczki na podatek przemysłowy od obrotu na 1935 r. na zasadzie art. 36 ustawy z dn. 15/VII 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym.

Rozporządzenie obowiązuje z dniem ogłoszenia, t. j. z dniem 12/III 1935 r.

J. Ostaszewski

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIĘŁDA WARSZAWSKA
za okres od 4 do 9 marca 1935 r.

W okresie sprawozdawczym zapotrzebowanie na dewizy i obroty nimi były daleko poważniejsze niż w okresie poprzedzającym; tendencja była wybitnie niejednolita i dla wielu dewiz w ciągu tygodnia zmieniająca kierunek. Bardzo silnym i częstym fluktuacjom podlegały dewizy: na Londyn i Medjolan oraz związane z funtami szterlingów dewizy państw skandynawskich. Podkreślić należy, że zarówno funt szterling, jak i lir włoski ustanowiły w okresie sprawozdawczym swe „rekordowe minimum” w środku tygodnia, a dopiero pod koniec okresu, zwiększając nieznacznie, odrabiała część swych strat kursowych. Grupę dewiz, które okres sprawozdawczy zamknęły zyskiem, stanowią (w zł na 100 jednostek walutowych): franki francuskie 0'02 (temi dewizami zawierano gros transakcji), franki szwajcarskie 0'50, belgi 0'13, korony czeskosłowackie 0'04, floreny holenderskie 1'05 oraz guldeny gdańskie 0'29; pozostałe

dewizy straciły (analogicznie): marki niemieckie 0'25, liry włoskie 0'62, korony szwedzkie 0'50, korony duńskie 2'90 i korony norweskie 3'25; zniżkowały natomiast dolary gotówkowe o zł 0'02^{1/8} i telegraficzne o zł 0'00^{1/2} na \$ 1 oraz funty szterlingi o zł 0'07 na £ 1.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5'22^{1/2} za \$ 1 (wobec zł 5'25 za \$ 1 w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy).

		Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'24 ^{3/8}	5'23 ^{1/2}	5'24 ^{3/8}
„ „ „ telegr.	\$ 1	5'21 ^{1/2}	5'23	5'24 ^{1/2}
Funty szterlingi	£ 1	25'07	24'75	25'07
Franki francuskie	100 fr.	34'97 ^{1/2}	34'96	34'97 ^{1/2}
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'33	171'65	172'10
Belgi	100 blg.	123'90	123'78	123'78
Marki niemieckie	100 RM	213'45	212'90	213'45
Korony czeskosłowack.	100 kor.	22'13	22'09	22'13
Liry włoskie	100 lir.	44'50	43'90	44'28
Floreny holenderskie	100 fl.	359'45	358'80	359'45
Guldeny gdańskie	100 guld.	173'15	172'96	173'15
Korony szwedzkie	100 kor.	129'20	127'60	129'20
Korony duńskie	100 kor.	111'85	110'75	111'85
Korony norweskie	100 kor.	.	.	125'50

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych tendencja była albo utrzymana, albo też słabsza dla większości papierów. W grupie pożyczek przemijowych — utrzymała kurs jedynie 3%-owa Poż. Budowlana. Dolarówka — po odbytem ciągłym — przy słabym nastroju straciła zł 0'25. Pożyczka Inwestycyjna — zarówno w sztukach, jak i w serjach — zniżkowała wskutek bezzasadnych pogłosek o mającym nastąpić jej wykupie; koniec tygodnia wraz ze zdementowaniem tych pogłosek przyniósł dla tego papieru zwykłą kursów, nieriwelując jednak poniesionych strat (zł 150 przy sztukach i zł 1'00 przy serjach). Wśród pozostałych papierów — 5%-owa Poż. Konwersyjna zamknęła okres na zero, 5%-owa Poż. Konwers. Kolejowa poniosła stratę 0'25% nom. Pożyczki dolarowe, a więc: 6%-owa Dolarowa i 7%-owa Stabilizacyjna — w związku z przebiegiem notowań na giełdzie w New Yorku — osłabły: pierwsza o 1'00% nom., druga — o 0'88% nom.

W przeciwieństwie do rynku papierów lokacyjnych państwowych — na rynku papierów lokacyjnych prywatnych tendencja była mocniejsza dla poważniejszych papierów. Poza mało ruchliwymi 4%-owymi L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego, które straciły 1'00% nom. — 4%-owe listy, którymi najbardziej się interesowano i najbardziej je poszukiwano, zwiększały o 0'50% nom. oraz 7%-owe listy o 1'00% nom. Wśród listów zastawnych m. Warszawy — 5%-owe skonwertowane (z 1933 r.) zyskały o 50% nom. Dla listów zastawnych miast prowincjonalnych — tendencja utrzymana.

		Wartość nominalna (waluta)	Kurs najniższy	Kurs najwyższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe					
3%	Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	46'35	45'25	46'25
					-46'35
4%	„ Dolarowa	\$ 1)	54'00	52'50	53'75
4%	„ Inwestycyjna	zł w zł. 100	111'50	110'00	110'00
					-111'50
4%	„ „ serje	zł w zł. 100	115'00	114'00	115'00
			w % % nominalu		
5%	„ Konwersyjna	zł	69'00	68'75	68'75
5%	„ Konwers. Kol.	zł	64'00	63'75	63'75
6%	„ Dolarowa	\$	79'00	78'50	78'50
					-79'00
7%	„ Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	73'25	71'88	73'00
			-73'63 ⁴⁾	-72'50 ⁴⁾	-72'88
					-73'63 ⁴⁾
					-76'00 ⁵⁾
Listy zastawne i obligacje banków					
7%	L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	„ „ „ „	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00

1) \$ 5 = zł 44'57.

2) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

3) \$ 1 = 5'183 fr. szwaic. = Hfl. 2'488.

4) Dotyczy drobnych odcinków.

5) Dotyczy odcinków po 100.

7%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'20
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'20
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8%	" Bud. " " " "	zł w zł. 1927	93'00	93'00	93'00
5½%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'05
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje
towarzystw kredytowych

8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ¹⁾	£	88'00	87'75	88'00
4%	L. Z. Tow. Kred. Ziemi.	zł			47'50
4½%	" " " " "	zł	54'75	53'00	54'50
7%	" " " " "	\$ w zł.	52'00	49'50	51'75
4½%	" " " " m. Warszawy	zł	69'00	68'50	68'50
5%	" " " " " z 1933 r.	zł	62'50	61'00	62'25
5%	" " " " " Częstochowy z 1933 r.				51'25
5%	" " " " " Kalisza z 1933 r.	zł	49'75	49'25	49'25
5%	" " " " " Kielc z 1933 r.	zł			47'00
5%	" " " " " Łodzi z 1933 r.	zł	54'00	53'75	54'00
5%	" " " " " Piotrkowa z 1933 r.	zł	50'50	50'00	50'00
5%	" " " " " Radomia z 1933 r.	zł			45'25
5%	" " " " " Siedlec z 1933 r.	zł	41'75	41'50	41'50

Obligacje miast

VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			69'00

ZŁOTY ZAGRANICĄ

	New York ²⁾	London ³⁾	Parryż ²⁾
4/ III	19'12	24'81	—
5/ "	19'12½	25'00	—
6/ "	19'14	24'75	286'00
7/ "	19'12	24'81	286'25
8/ "	19'11	25'12	—
9/ "	"	"	—
	Zurych ²⁾	Berlin ²⁾	Praga ²⁾
4/ III	58'32	47'01 ÷ 47'11	452'50
5/ "	58'32½	46'95 ÷ 47'05	—
6/ "	58'10	"	452'25
7/ "	"	46'90 ÷ 47'00	— ⁴⁾
8/ "	"	46'85 ÷ 46'95	452'25
9/ "	"	"	451'75
	Kopenhaga ²⁾	Sztokholm ²⁾	Oslo ³⁾
4/ III	88'10	79'00	81'00
5/ "	—	78'50	"
6/ "	—	"	"
7/ "	91'00	79'00	81'50
8/ "	90'20	78'50	81'25
9/ "	90'00	77'75	81'00

POŻYCZKI POLSKIE
NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁵⁾

18 ÷ 23/11 25 II ÷ 2/III 4 ÷ 9/III

(maksimum — minimum — ultimo; w nawiasach obroty)

New - York			
6% dolarowa			
1920	79—78—79 (96 000)	79½—79—79¼ (15 000)	78¾—77—77½/8 (15 000)
8% Dillon.			
1925	93—92½—93 (14 000)	93¾—93—93½ (15 000)	94½—93½—93¾ (26 000)

7%	stabilizac.			
1927	125 ⁵ / ₈ —123 ¹ / ₈ — 125 ¹ / ₄ (129 000)	126½—124¾—125 (51 000)	125½—123¼— 124½ (58 000)	
7%	Warszawy			
1928	73½—73—73½ (23 000)	73¾—73—73 ⁵ / ₈ (32 000)	73½—70 ⁷ / ₈ —71¾ (50 000)	
7%	ślaska			
1928	73 ³ / ₈ —72¼—72¾ (25 000)	74½—73 ³ / ₈ —74½ (26 000)	74½—72 ⁷ / ₈ —74½ (65 000)	
London				
7%	stabilizac.			
1927	97'26—95'01— 97'01	97'34—96'09 —96'84	97'03—96'03— 96'78	
Zurych				
7%	stabilizac.			
1927	75'00—73'00 75'00	75'25—75'00— 75'25	75'00—73'00— 73'00	
Parryż				
7%	stabilizac.			
1927	74'11—73'94	74'85—73'75	73'29—72'90	
Medjolan				
7%	włoska			
1924	101'70—101'50— 101'70 (275)	101'80—101'40— 101'60 (375)	101'70—101'40 —101'40 (175)	

Z BANKU POLSKIEGO

DZIAŁALNOŚĆ BANKU POLSKIEGO
W ROKU 1934

Sieć organizacyjna Banku Polskiego uległa w 1934 r. nieznacznemu rozszerzeniu. Liczba oddziałów pozostała bez zmiany, mianowicie—oprócz Oddziału Głównego w Warszawie—były 52 oddziały Banku, natomiast wzrosła nieco liczba placówek inkasowych — z 227 w końcu 1933 r. do 246 w końcu 1934 r.

Ważniejsze obroty dochodowe Banku w 1934 r. w porównaniu z 2 latami poprzednimi przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	1932	1933	1934
Dyskonto weksli	2 825'4	2 587'0	2 241'5
Pożyczki zastawowe	157'3	223'7	289'2
Dyskonto biletów skarbowych	—	156'1	271'5
Dowody inkasowe przyjęte	131'7	91'7	78'8
Skup walut i dewiz	1 132'4	1 024'0	765'6
Skup papierów procentowych	4'9	9'0	6'7

Kapitał zakładowy Banku pozostawał niezmienny w wys. zł 150 miljn. Akcje II emisji (zł 50 miljn.) znajdowały się w dalszym ciągu w posiadaniu Skarbu Państwa. Akcje I emisji wymieniano od dn. 1 IV r. ub. na akcje nowego wzoru, przyczem wydano 411 400 sztuk akcji imiennych i 474 159 sztuk akcji na okaziciela. Akcje imienne, dotychczas wydane w liczbie 411 400 sztuk, znajdują się w ręku 835 akcjonariuszów, przyczem przeszło ¾ tego pakietu, mianowicie 318 725 sztuk, znajduje się w ręku 65 akcjonariuszów, posiadających więcej niż po tysiąc sztuk akcji. Do wymiany akcji I emisji nowego typu pozostało 114 441 sztuk, ale po uwzględnieniu 47 533 akcji, stanowiących lokatę Funduszu Emerytalnego i Funduszu Zwrotnego Banku Polskiego, pozostało właściwie jeszcze do zamiany tylko 66 908 sztuk.

Fundusz zapasowy Banku Polskiego — podobnie jak w poprzednich 3 latach — nie uległ w 1934 r. zmianie, wynosząc zł 114 miljn. Zgodnie z art. 76 statutu Banku przeszło połowa funduszu ulokowana była w papierach państwowych; wartość ich nominalna wynosi zł 62'9 miljn., w czem pożyczek państwowych jest na sumę zł 20'3 miljn., biletów skarbowych na sumę zł 2'1 miljn. i listów zastawnych oraz obligacji banków państwowych na sumę zł 40'6 miljn. Wartość nominalna wszystkich papierów funduszu wynosi zł 83'8 miljn., wartość zaś ich ksiązkowa — zł 91'1 miljn.

Postępujący w 1934 r. w dość silnym tempie proces deteżuryzacji spowodował przede wszystkim zanik importu złota do Polski (w 1934 r. import monet złotych wyniósł tylko zł 13

¹⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

²⁾ Za zł 100.

³⁾ Za £ 1.

⁴⁾ Giełda pieniężna nieczynna.

⁵⁾ Kursy — w %-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

miljn. — wobec 27 78 miljn. w 1933 r. i 27 138 miljn. w 1932 r.) oraz silną podaż złota na rynku wewnętrznym. Ta wzmożona podaż rozpoczęła się już w II połowie 1933 r. i utrzymywała się przez cały 1934 r. Dzięki temu skup złota, który w 1932 r. wyniósł tylko 27 22·5 miljn., w 1933 r. podniósł się do 27 66·8 miljn., a w 1934 r. stanowił jeszcze 27 47·6 miljn. Sprzedaż złota zagranicę — celem uzyskania dewiz dla potrzeb rynku krajowego — wyniosła w 1933 r. jeszcze poważną sumę 27 93·4 miljn., natomiast w 1934 r. stanowiła już tylko 27 19·8 miljn. Wobec znacznej przewyżki skupu złota nad sprzedażą wzrost w ciągu 1934 r. poważnie zapas złota w Banku, mianowicie z 27 475·6 miljn. do 27 503·3 miljn. (w 1933 r. spadek o 27 26·6 miljn., w 1932 r. o 27 98·2 miljn.). Zapas złota powrócił więc w 1934 r. do poziomu z końca 1932 r. (27 502·2 miljn.), przyczem znajdował się częściowo, mianowicie w sumie 27 104·4 miljn. (w 1933 r. tylko 27 72·4 miljn.) w monetach różnych krajów, częściowo zaś — w wys. 27 398·9 miljn. (w 1933 r. 27 403·2 miljn.) — w sztabach.

Zapas pieniędzy i należności zagranicznych zmniejszył się w ciągu 1934 r. o 27 60·0 miljn., a więc nieco więcej niż w 1933 r. (o 27 48·4 miljn.), ale mniej niż w latach: 1932 (o 27 76·8 miljn.) i 1931 (o 27 199·2 miljn.).

Sytuacja walutowa zaczęła wyraźnie poprawiać się w II połowie 1933 r., i ta poprawa postępowała w dalszym ciągu przez cały 1934 r. Wyrużowanie walut obcych z wewnętrznych obrotów gospodarczych zostało w 1934 r. prawie całkowicie przeprowadzone. Wielką wagę miało w tym względzie wydane rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o wierzytelnościach w walutach zagranicznych, ograniczające rolę obcych walut w życiu gospodarczym do właściwych norm. W związku z tą ewolucją przechodzenia na złote coraz częściej weksle eksportowe wystawiane były w złotych, a tem bardziej dotyczy to i weksli krajowych, które uprzednio trafiały się wystawiane w walutach obcych. To było bodaj głównym czynnikiem spadku zapasu dewiz, gdyż weksle te przeszły do portfela weksli krajowych. Pozatem doniosłym czynnikiem, powodującym odpływ dewiz, była w dalszym ciągu w 1934 r. poważna repatriacja pożyczek polskich z zagranicy. Dodatkowo na stan dewiz i należności oddziaływać powinna była zwiększona nadwyżka bilansu handlowego, ale powstające naskutek ograniczeń dewizowych zamrożenia utrudniały realizację tej nadwyżki. Dodatkowo również wpłynęło uzyskanie drugiej kolejki pożyczki (finansowo-towarowej) dla P. K. P., która zapewnia równomierny dopływ dewiz aż do 1940 r. Inne kredyty o charakterze sezonowym miały tylko przejściowy wpływ na sytuację portfela dewizowego. Spłaty kredytów zagranicznych zostały już zahamowane, choć nastąpiła w pewnym stopniu dalsza spłata kredytów specjalnych przez Bank, ale również — z drugiej strony — zahamowany został dopływ banknotów dolarowych do Banku Polskiego, częściowo z racji dostarczenia ich w dużych ilościach przez rynek już w latach: 1932 i 1933, częściowo zaś w związku z stosunkowo mniejszymi w 1934 r. wahaniami dolara.

Skup walut i dewiz przez Bank Polski w 1934 r. wyniósł 27 765·6 miljn. (w 1933 r. 27 1 024·0 miljn., w 1932 r. 27 1 132·4 miljn.), sprzedaż zaś — 27 825·6 miljn. (w 1933 r. 27 1 072·4 miljn., w 1932 r. 27 1 209·2 miljn.). Spadek obrotów dewizowych w 1934 r. — do 27 1 591·2 miljn., wobec 27 2 096·4 miljn. w 1933 r. — nie był już, jak w poprzednich latach, skutkiem zmniejszenia się obrotu gospodarczego i finansowego z zagranicą oraz dewaluacji szeregu walut — lecz skutkiem wyżej przytoczonych objawów, charakteryzujących poprawę sytuacji walutowej (weksle w złotych, transakcje zagraniczne w złotych) oraz także rozpowszechnianie się handlu kompensacyjnego, obywatelającego się bez dewiz. Co do weksli zagranicznych (eksportowych) zaznaczyć należy, że było ich w zapasie dewiz na początku 1934 r. na sumę 27 33·3 miljn., a w końcu roku już tylko na sumę 27 19 miljn. Pozostawało to głównie w związku —

obok skutków rozwoju rozliczeń kompensacyjnych — z ostatecznym przeniesieniem eksportowych weksli hutniczych z pozycji dewiz do portfela weksli krajowych, w którym było tych weksli w końcu 1934 r. na sumę 27 33·0 miljn.

Obroty zagraniczne urzędów państwowych przez Bank wyniosły w 1934 r. 27 401·6 miljn., kurcząc się w dalszym ciągu (w 1933 r. 27 424·9 miljn.); w latach poprzednich spadek był znacznie silniejszy — głównie w związku z moratorium Hoovera i wstrzymaniem spłaty kredytów wojennych oraz dewaluacją dolara. Obroty te, po stronie rozchodu związane głównie z obsługą pożyczek, są w związku z tem wybitnie deficytowe. W 1934 r. deficyt tych obrotów wyniósł jednak tylko 27 82·0 miljn. (skup 27 159·8 miljn., sprzedaż 27 241·8 miljn.) — wobec 27 153·1 miljn. w 1933 r. (skup 27 135·9 miljn., sprzedaż 27 289 miljn.). Zaznaczyć należy, że w 1934 r. rozrachunki międzyrządowe w bardzo dużym stopniu były dokonywane w złotych, a nie — jak uprzednio — w walutach obcych.

Obieg biletów bankowych kurczył się przez lata 1930—1932 (z 27 1 340·3 miljn. w końcu 1929 r. do 27 1 328·2 miljn. w końcu 1930 r. do 27 1 218·3 miljn. w końcu 1931 r. i do 27 1 002·8 miljn. w końcu 1932 r.), w 1933 r. był ustabilizowany (27 1 004·0 miljn.), a w 1934 r. obniżył się o ok. 2% (do 27 981·1 miljn.). Spadek obiegu banknotów w 1934 r. został wywołany skurczeniem się działalności kredytowej Banku, a pozatem i spadkiem rezerw dewizowych. Zaznaczyć należy, że jednocześnie z obiegiem biletów bankowych skurczyły się nieco i lokaty żyrowe, a natomiast łącznemu skurczeniu się sumy obiegu banknotów i lokat żyrowych — o 27 45·7 miljn. — odpowiadał prawie taki sam wzrost obiegu monet srebrnych i bilonu — o 27 42·5 miljn.

Obieg biletów Banku Polskiego obniżał się aż do lipca włącznie, osiągając w końcu lipca minimum — 27 907·6 miljn.¹⁾, następnie dość silnie podniósł się, dochodząc — podobnie jak w roku poprzedzającym — do najwyższego poziomu w październiku (27 1 010·1 miljn.), poczem w ostatnich 2 miesiącach roku znowu nieznacznie obniżył się.

Bilety bankowe znajdowały się w obiegu w następujących odcinkach (w miljn. 27):

	31/XII 1932	31/XII 1933	31/XII 1934
Po 27 500	128·6	132·1	129·9
" " 100	451·6	444·3	415·9
" " 50	203·7	207·5	211·3
" " 20	216·4	218·7	222·7
" " 10	2·6	1·3	1·2

W 1934 r. najsilniej obniżył się obieg większych odcinków, natomiast obieg odcinków mniejszych nawet wzrastał. Wiąże się to ściśle z objawami, jakie występowały na rynku towarowym i kredytowym, mianowicie ze spadkiem cen i rozszerzaniem się transakcji gotówkowych kosztem kredytowych. Te objawy powodują z reguły wzrost zapotrzebowania na pieniądze, opiewające na mniejsze sumy. I tem właśnie także tłumaczy się głównie wzrost obiegu monet srebrnych i bilonu w 1934 r., mimo jednoczesnego spadku obiegu banknotów. Obieg emisji skarbowej wzrósł, mianowicie, z 27 341·6 miljn. w końcu 1933 r. do 27 384·1 miljn. w końcu 1934 r. Wzrost obiegu bilonowego spowodował wzrost ogólnego obiegu pieniężnego w ciągu 1934 r., z 27 1 345·6 miljn. do 27 1 365·2 miljn., przyczem udział emisji skarbowej w ogólnym obiegu podniósł się z 25·2% na 28·1%.

Bilety Banku Polskiego miały przedewszystkiem pokrycie zapasem złota. Pokrycie złotem, obliczone w stosunku do obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (zmniejszonych o 27 100 miljn., uznane za pewne niezmiennie minimum tych zobowiązań) — wyniosło w końcu 1933 r. 40·79%, a do końca 1934 r. wzrosło do 44·87%.

¹⁾ Minimum dotyczy tylko stanu obiegu na ultimo poszczególnych miesięcy, wogóle zaś najniższy poziom obiegu osiągnął dn. 20/VII — 27 879 miljn.

Ta silna zwyczajka nastąpiła dzięki jednoczesnemu zwiększeniu się zapasu złota i zmniejszeniu się zarówno obiegu biletów Banku jak i natychmiast płatnych zobowiązań. Obieg, niepokryty przez rezerwy złota (w końcu 1933 r. zł 594'4 miljn., a w końcu 1934 r. tylko zł 540'9 miljn.) znalazł z dużą nadwyżką pokrycie w t. zw. pokryciu bankowem, na które składają się (w miljn. zł):

31/XII 1933 31/XII 1934

Pieniądze zagran. i dewizy (bez weksli)	55'0	26'4
Weksle krajowe	688'1	654'0
" zagraniczne	33'3	1'9
Bilety skarbowe zdyskontowane	48'2	48'0
Polskie monety srebrne i bilon	49'2	35'7
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	78'9	54'5
Papiery procentowe własne	13'3	11'7
Zobowiązania Skarbu Państwa	90'0	90'0

Omówienie kredytów Banku odkładamy do następnego zeszytu.

Co się tyczy skupu monet srebrnych i bilonu przez Bank, to Bank przejął na własność z emisji skarbowej zł 35'7 miljn., a więc znacznie mniej niż w 1933 r. (zł 49'2 miljn.).

Skup papierów procentowych przez Bank dotychczas był ograniczony normą 10% w stosunku do kapitałów własnych Banku. Norma ta (zł 26'4 miljn.) nie była wykorzystana, gdyż w końcu 1934 r. zapas papierów procentowych własnych wynosił (łącznie z wartością kuponu bieżącego) zł 11'7 miljn. Skup papierów w 1934 r. wyniósł zł 6'7 miljn. (w 1933 r. zł 9'0 miljn.), sprzedaż zaś — zł 8'7 miljn. (w 1933 r. zł 8'7 miljn.). W portfelu papierów znajdowała się w końcu 1934 r. Pożyczka Narodowa na sumę nominalną zł 3'0 miljn., listy zastawne i obligacje B. G. K. na sumę zł 3'9 miljn., pożyczka konwersyjna na sumę zł 2'6 miljn. i in.

Dług Skarbu Państwa pozostał w ciągu całego 1934 r. — podobnie jak w 1933 r. — niezmienny, wynosząc zł 90 miljn., czyli że statutem Banku przyznany Skarbowi Państwa kredyt bezprocentowy był wykorzystany w $\frac{9}{10}$.

W zakresie innych aktywów lekki wzrost wykazuje w dalszym ciągu pozycja lokat funduszów: emerytalnego i zwrotnego (z zł 49'6 miljn. do zł 52'1 miljn.). Fundusze te wynosiły w końcu 1934 r. właśnie zł 52'1 miljn. i były ulokowane w zł 44'3 miljn. w papierach wartościowych, w zł 5'6 miljn. w nieruchomościach, w zł 1'9 miljn. na rachunku bieżącym i w zł 0'3 miljn. w pożyczkach, udzielonych pracownikom. W 1934 r. wpłaty Banku (zł 1'2 miljn.) i pracowników (zł 0'6 miljn.) na fundusz emerytalny w sumie zł 1'8 miljn. nie starczyły na wypłatę emerytur i innych świadczeń w sumie zł 3'3 miljn., które jednak z dużą nadwyżką zostały pokryte z dochodu z lokat, a mianowicie z papierów w sumie zł 2'8 miljn. i z innych lokat w sumie zł 0'5 miljn.

Pozycja nieruchomości w bilansie za 1934 r. — podobnie jak w 1933 r. — nie uległa zmianie i wynosiła zł 20 miljn. Bank Polski posiada 73 place, które stanowią oddzielne jednostki hipoteczne. Na 70 placach znajdują się 52 gmachy bankowe i 30 domów mieszkalnych, z których 12 na wspólnych placach. Pozostałe 3 place są niezabudowane.

Co do udziałów w Banku, to pozycja ta w bilansie Banku zmniejszyła się w 1934 r. o zł 0'5 miljn. naskutek zmniejszenia udziału Banku Polskiego w kapitale spółki z ogr. odp. „Elewatory Zbożowe w Polsce” z zł 4 189 tys. do zł 3 700 tys. Odpowiada to odpisom na straty, przeprowadzonym w tem przedsiębiorstwie z różnych tytułów w ostatnim bilansie netto, zamkniętym dn. 30/VI 1934 r.

W pasywach bilansu Banku Polskiego lokaty żyrowe wykazały w 1934 r., jak już wyżej wspominaliśmy, spadek (z zł 239'4 miljn. do zł 216'6 miljn.) — w przeciwieństwie do 2 lat poprzednich, kiedy lokaty te wzrastały (w 1932 r. o zł 12'4 miljn., w 1933 r. o zł 30'9 miljn.). Obroty żyrowe —

odmiennie niż obroty izb rozrachunkowych — w 1934 r. kształtowały się lekko niżkowo, wynosząc zł 42 473 miljn. wobec zł 43 025 miljn. w 1933 r. i zł 43 073 miljn. w 1932 r. Lokaty żyrowe kas państwowych (kas skarbowych, urzędów celnych i Min. Skarbu) wzrosły z zł 14'9 miljn. do zł 29'0 miljn., a więc prawie podwoiły się. Również wzrosły — o zł 9'8 miljn. — lokaty P. K. O. Stan lokat żyrowych w końcu 1934 r. według ich rodzajów przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

Kasy państwowe	29'0
Pocztowa Kasa Oszczędności	131'8
Banki państwowe	23'4
Przedsiębiorstwa i instytucje prywatne	32'4

Dochody Banku wyniosły w 1934 r. zł 44'0 miljn., były zatem niższe niż w latach poprzednich (1933 r. — zł 53'3 miljn., 1932 r. — zł 62'0 miljn., 1931 r. — zł 77'4 miljn., 1930 r. — zł 71'0 miljn. i t. d.). Na spadek dochodów wpłynęło głównie: 1) zmniejszenie się wpływów z odsetek dyskonta weksli i pożyczek zastawowych w związku z obniżką stopy dyskontowej i zastawowej w październiku 1933 r., a także ze zmniejszeniem się portfela wekslowego i pożyczek zastawowych, mianowicie z zł 40'0 miljn. w 1933 r. do zł 33'3 miljn. w 1934 r. (zł 29'2 miljn. — odsetki dyskonta i zł 4'1 miljn. — od pożyczek zastawowych); 2) zmniejszenie się odsetek od papierów procentowych własnych i papierów funduszu zapasowego — z racji głównie obniżek oprocentowania, mianowicie z zł 6'3 miljn. w 1933 r. do zł 5'9 miljn. w 1934 r.; 3) spadek zysków z tytułu różnic kursowych na pieniądzech zagranicznych i dewizach — z zł 4'7 miljn. w 1933 r. do zł 2'0 miljn. w 1934 r.; 4) lekka niżka prowizyj, pobranych przez Bank — z zł 2'0 miljn. w 1933 r. do zł 1'7 miljn. w 1934 r. Na podkreślenie zasługuje przeszło dwukrotny w porównaniu z 1933 r. wzrost w 1934 r. wpływów z tytułu odpisanych w poprzednich latach należności wątpliwych (z zł 0'2 miljn. do zł 0'5 miljn.).

W rozchodach Banku, które wyniosły w 1934 r. zł 31'7 miljn. (w 1933 r. zł 41'5 miljn.), dominującą pozycją są koszty handlowe. Dzięki dalszym oszczędnościom zmniejszyły się one w 1934 r. do zł 28'2 miljn. — wobec zł 29'7 miljn. w 1933 r., zł 33'5 miljn. w 1932 r., zł 36'4 miljn. w 1931 r. zł 38'4 miljn. w 1930 r. i t. d. Wydatki osobowe stanowiły w 1934 r. zł 22'3 miljn., a więc mniej niż w 1933 r. (zł 23'5 miljn.) i niż w 1932 r. (zł 24'8 miljn.). Zmniejszeniu uległy prawie wszystkie pozycje (prócz wyjazdów, odpraw i zapomóg oraz „różnych” wydatków), a szczególnie silnie wszystkie wynagrodzenia, mimo że liczba pracowników wzrosła w 1934 r. o 43 osoby i wyniosła 1 572 (w 1933 r. 1 529, w 1932 r. 1 720); najsilniej wzrosła liczba niższego personelu (z 217 do 268), liczba urzędników podniosła się o 10 (z 1 003 do 1 013), a liczba biuralistów spadła z 309 do 291. Koszty administracji gmachów zmniejszyły się w 1934 r. do zł 1'6 miljn. wobec zł 2'1 miljn. w 1933 r.; koszty te po zmniejszeniu o uzyskane czynsze i po zwiększeniu o koszt komornego za lokale wynajęte wynosiły w 1934 r. zł 1'1 miljn. wobec zł 1'6 miljn. w 1933 r. Wydatki rzeczowe wzrosły w 1934 r. do zł 4'8 miljn. — wobec zł 4'7 miljn. w 1933 r. Na zwiększenie tych wydatków wpłynęły głównie większe (o zł 0'1 miljn.) koszty druku banknotów i akcji nowego wzoru i większe (o zł 0'2 miljn.) subwencje na cele gospodarcze i społeczne. Odpisów na straty z tytułu weksli i kosztów sądowych dokonano w 1934 r. na zł 2'1 miljn. wobec zł 6'4 miljn. w 1933 r. Utworzona w 1933 r. rezerwa na wątpliwe należności na rachunku pożyczek zastawowych w kwocie zł 2 miljn. uzupełniono w 1934 r. sumą zł 1 miljn. Odpisano wreszcie — jak już wyżej wspomnieliśmy — zł 0'5 miljn. z udziału w spółce „Elewatory Zbożowe w Polsce”. Uwidoczniona w 1933 r. strata na kursie papierów procentowych własnych (zł 0'6 miljn.) została w 1934 r. zastąpiona pozycją dochodową — zysku na kursie sprzedanych papierów procentowych własnych (zł 0'6 miljn.).

Czysty zysk Banku — mimo silnego spadku dochodów brutto — wyniósł w 1934 r. więcej niż w 1933 r. — zł 12,2 miljn. wobec zł 11,8 miljn. Był on jednak mniejszy niż w 1931 r. (zł 23,9 miljn.) i latach poprzednich. Z czystego zysku poszło na wypłatę dywidendy — 8% owej, jak i w latach 1933 i 1932 — zł 12,0 miljn. dla Skarbu Państwa jako udział w zyskach (poza dywidendą) przypadło zł 0,1 miljn. (w 1933 r. 0, w 1932 r. zł 0,1 miljn.).

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 28 LUTEGO 1935 R. — Luty kształtował się w zakresie zwyczajnych obrotów dewizowych Banku o tyle korzystnie, że wykazał stosunkowo niewielki deficyt, i to dotyczący głównie III dekady. Obroty te w lutym r. b. stanowiły tylko $\frac{2}{3}$ obrotów w lutym r. ub. (sprzedaż zmniejszyła się słabiej, skup silniej), a w stosunku do obrotów w styczniu obniżyły się o ok. $\frac{1}{7}$ (silniej zmniejszyła się sprzedaż, skup słabiej).

Rezerwy walutowe Banku wykazały w lutym r. b. niższą o zł 1,8 miljn. (w III dekadzie wzrost z zł 18,1 miljn. do zł 18,2 miljn.), przyczem w stosunku do stanu na początku roku były niższe o zł 10,0 miljn., a w stosunku do stanu przed rokiem (28/II 1934 r.) — o zł 69,7 miljn.

Dopływ złota utrzymywał się w lutym w dalszym ciągu na stosunkowo bardzo wysokim poziomie, dając wyniki wielokrotnie wyższe niż w lutym r. ub., a nieznacznie tylko niższe niż w styczniu r. b.

Zapas złota w Banku został zwiększony w III dekadzie lutego o zł 0,3 miljn., a w okresie całego miesiąca podniósł się z zł 504,7 miljn. do zł 505,8 miljn. W okresie pierwszych 2 miesięcy r. b. podniósł się o zł 2,5 miljn., a w okresie rocznym 28/II 1934 ÷ 28/II 1935 wzrósł o zł 27,3 miljn.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (a właściwie części ich po potrąceniu zł 100 miljn., uznanych przez statut za pewne niezmiennie minimum tych zobowiązań) powyższy zapas złota wyniósł na ultimo lutego 47,24%. Było to mniej niż w końcu II dekady lutego, ale nieznacznie więcej niż w końcu stycznia, a blisko o 3 punkty więcej niż przed rokiem (w końcu lutego 1934 r.). Te zmiany procentowe pokrycia złotem przedstawia poniższe zestawienie:

		%
31/I	1935 . . .	47,13
20/II	" . . .	48,93
28/II	" . . .	47,24
28/II	1934 . . .	44,63

Spadek procentu pokrycia w III dekadzie lutego — mimo wzrostu sumy pokrycia (zapasu złota) — tłumaczy się jednocześnie zwiększeniem się sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, mianowicie z zł 1 133,1 miljn. do zł 1 170,7 miljn. Tym razem zwiększył się nie tylko — jak to zwykle bywa na ultimo miesiąca — obieg banknotów (z zł 904,4 miljn. do zł 940,5 miljn.), ale także i natychmiast płatne zobowiązania (z zł 228,7 miljn. do zł 230,2 miljn.).

W zakresie zobowiązań pozycja „różne rachunki” wykazała w III dekadzie lutego spadek salda — z zł 30,8 miljn. do zł 27,5 miljn., a cały wzrost dotyczy tylko lokat żyrowych, które zwiększyły się z zł 197,9 miljn. do zł 202,7 miljn. Jeśli chodzi o same lokaty żyrowe, to tu nastąpił bardzo silny wzrost lokat kas państwowych, które mimo to nie osiągnęły poziomu z końca stycznia r. b. i z końca lutego r. ub. Lokaty żyrowe na rachunkach banków i innych kontach prywatnych obniżyły się normalnie w końcu lutego, przyczem osiągnęły poziom

prawie identyczny z poziomem w końcu stycznia, choć dość znacznie niższy niż przed rokiem. Liczbowo ruch lokat żyrowych ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

		Lokaty żyrowe:	
		kas państwowych	pozostałe
31/I	1935	35,9	171,4
20/II	"	5,6	192,3
28/II	"	30,9	171,8
28/II	1934	45,8	199,1

Obieg biletów bankowych wzrósł na ultimo lutego o zł 36,1 miljn., a więc silniej niż na ultimo stycznia (zł 24,4 miljn.) i niż na ultimo lutego r. ub. (zł 30,6 miljn.). Osiągnął on też poziom nieco wyższy niż przed miesiącem i niż przed rokiem, jak to widzimy z następującego zestawienia (w miljn. zł):

31/I	1935 . . .	937,1
20/II	" . . .	904,4
28/II	" . . .	940,5
28/II	1934 . . .	939,1

Wzrost obiegu w III dekadzie lutego nie posiadał odpowiednika w odpływie lokat żyrowych, które przeciwnie — wzrosły, lecz pozostawał w związku ze zwiększeniem się działalności kredytowej Banku.

Z kredytów w Banku zwiększył się właściwie w dekadzie sprawozdawczej tylko portfel wekslowy — o zł 8,1 miljn. (w III dekadzie stycznia o zł 12,2 miljn.), natomiast suma pożyczek zabezpieczonych zastawami zmalała o zł 1,0 miljn., a suma skupionych biletów skarbowych spadła o zł 6,0 miljn., osiągając poziom rekordowo niski.

W okresie lutego kredyty uległy nast. niżce (w miljn. zł):

Kredyty dyskontowe	1,8
Pożyczki zastawowe	1,1
Bilety skarbowe	22,5

W okresie rocznym od końca lutego 1934 r. do końca lutego r. b. wszystkie te 3 rodzaje kredytów również zmniejszały, a szczególnie silnie dyskonto biletów skarbowych, jak wykazuje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

Kredyty dyskontowe	15,9
Pożyczki zastawowe	13,7
Bilety skarbowe	48,9

Co się tyczy innych operacji czynnych Banku — to w III dekadzie lutego albo nie wykazały one żadnych zmian, jak bezprocentowy kredyt Skarbu Państwa (w dalszym ciągu zł 90 miljn.), albo wykazały zmiany bardzo niewielkie: skup części emisji skarbowej przez Bank wzrósł o zł 0,1 miljn., skup zaś papierów kredytu długoterminowego zmniejszył się o zł 0,1 miljn.

Całe bankowe pokrycie obiegu biletów Banku przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	31 I	20 II	28 II
Waluty i dewizy	20 078	18 106	18 250
Weksle krajowe	618 775	608 880	616 952
Bilety skarbowe	27 460	10 908	4 944
Polskie monety srebrne i bilon	44 724	45 065	38 407
Pożyczki zabezpieczone zastawami	52 554	52 493	51 497
Papiery proc. własne	10 505	8 903	8 767
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	864 097	834 355	747 817

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ZAPOWIEDŹ ZWROTU W TECHNICIE PŁATNICZEJ NIEMIECKIEGO HANDLU ZAGRANICZNEGO

PODOBNIENIE jak z końcem sierpnia r. ub. przy otwarciu jesiennych „Targów Lipskich“, tak i w r. b. przy otwarciu targów wiosennych P. Dr. Schacht, Prezydent Banku Rzeszy i Kierownik Ministerstwa Gospodarki Rzeszy, wygłosił przemówienie, zapowiadające pewne zasadnicze zmiany w technice niemieckiego handlu zagranicznego. Dla lepszego zorientowania się w sytuacji, przed zreferowaniem tej mowy, przedstawimy obecny stan handlu zagranicznego Niemiec i zwrócimy uwagę na jego niedomagania.

Jak wiadomo, grudzień r. ub. przyniósł M 54 miljn., styczeń zaś r. b. RM 105 miljn. salda biernego. Te niepomysłne wyniki, stanowiące wobec zasad niemieckiej gospodarki dewizowej przykrą niespodziankę, wyglądające nawet potrosze na wyłom, nie były jednakowoż przyczyną, zniewalającą Rząd Rzeszy do zmiany gospodarki dewizowej. Duże salda ujemne dadzą się w znacznym stopniu wytłumaczyć przyczynami technicznymi, właściwe zaś powody obecnego zwrotu w polityce dewizowej tkwią znacznie głębiej.

Zasadą „nowego planu“ jest dostosowanie przywozu do ram, wytyczonych przez wywóz. W tym celu za import może płacić w dewizach tylko ten, kto otrzyma poświadczenie dewizowe od rzeczowo właściwego urzędu nadzoru. Ministerstwo Gospodarki Rzeszy opracowuje dla każdego miesiąca plan ogólnego importu i na podstawie tego przydziela każdemu urzędowi nadzoru odpowiedni udział w dewizach. Można by zatem przypuścić, że wyrównanie bilansu handlowego ma miejsce automatycznie. Niemniej import towarów bez zaświadczeń dewizowych nie został zakazany, toteż rozwija się, pomimo iż ze strony rządowej uprzedzono, że na przydział dewiz za ten import w przyszłości liczyć nie będzie można. W styczniu r. b. miało przyjść towaru za RM 20÷30 miljn. bez zaświadczeń dewizowych, po cenach znacznie wyższych od cen targowych. Dalej grudzień i styczeń stały jeszcze pod wpływem wzmoczonych importów skutkiem tego, iż w pierwszych miesiącach po wprowadzeniu „nowego planu“, a zwłaszcza w listopadzie, wydano zaświadczeń dewizowych na jakie RM 100 miljn. za dużo. Wobec tego musiały nawet Niemcy ułożyć się z Anglią celem przejściowego ograniczenia przydziału dewiz do RM 17 miljn. miesięcznie. Sporą rolę odegrał dalej import towaru na umowy kompensacyjne i na specjalne konta rozrachunkowe z zagranicą (Auslands-Sonderkonti für Inlandszahlungen), gdyż te umowy mają to do siebie, iż towar zagraniczny napływa znacznie prędzej, a zapłata w formie eksportu niemieckiego rozciąga się na szereg miesięcy. Wreszcie nie bez znaczenia były względy sezonowe, zwłaszcza w dziedzinie tekstylnej.

Nie można zatem wyniku grudniowego i styczniowego uważać za jakieś załamanie w niemieckim handlu zagranicznym lub choćby tylko za jakiś przykry zwrot. Porównanie rozwoju obrotów towarowych za

1934 r. z rokiem poprzednim wskazuje na tendencje rozwojowe, których tylko wyrazem, niezawodnie dosyć wybitnym, było wspomniane saldo ujemne. Suma obrotów niemieckich z zagranicą spadła z RM 9'07 miljd. w 1933 r. do RM 8'61 miljd. w 1934 r. Rok poprzedni dał jeszcze RM 678 miljn. nadwyżki, rok ubiegły zaś niedobór w kwocie RM 284 miljn., czyli pasywizacja wyniosła RM 952 miljn. Wynikła ona prawie zupełnie z wymiany towarowej Niemiec z krajami europejskimi. Jeszcze w 1933 r. dały obroty z temi krajami Niemcom RM 1520 miljn. nadwyżki, w r. ub. zaś już tylko RM 628 miljn. Różnica wynosi RM 892 miljn. Tendencja ta jest bardzo wyraźna jeżeli porówna się rozwój poszczególnych kwartałów 1934 r. Aktywne saldo Niemiec w handlu z Europą, które w IV kwartale 1933 r. wynosiło RM 317 miljn., spadało w 1934 r. kolejno w poszczególnych kwartałach z RM 247 miljn. na 178 miljn., 121 miljn. i 81 miljn. Głównie zaważył tutaj spadek aktywności w stosunku do Holandji, Francji, Szwajcarii i Belgii, dalej zniknięcie salda aktywnego w stosunku do Z. S. R. R. Obroty z krajami pozaeuropejskimi odegrały w tym związku tylko nieznaczną rolę, gdyż ich pasywne saldo podniosło się tylko o RM 57 miljn. do kwoty RM 903 miljn.

Jednym z powodów pasywizacji niemieckiego handlu zagranicznego w stosunku do krajów europejskich mają być, jak się to obecnie bardzo często słyszy i czyta, układy clearingowe z temi krajami. Zgóry zaznaczamy, że — jakkolwiek wcale pokaźna — rola tych układów posiada jednak tylko przeważnie techniczne znaczenie. Najważniejszym powodem trudności, z jakimi spotyka się niemiecki eksport zagranicą, są wysokie ceny niemieckiego produktu, słaba chęć kupna niemieckiego towaru, związana z polityką deflacyjną krajów złotych, a wreszcie utrudnienia handlowo-techniczne w postaci ceł i kontyngentów. Niemniej pewną rolę odegrały także i układy clearingowe bez t. zw. „klauzuli szwedzkiej“).

Dla bliższego zdania sobie sprawy z tej roli przyjrzyjmy się rozwojowi stosunków handlowych Niemiec z Francją, Szwajcarią i Holandją, z którymi to krajami posiadają one umowy clearingowe. Umowy te zawierane były w nadziei, że przez ułożenie odpowiedniego stosunku wymiany towarowej, zapewniającego Niemcom saldo czynne, umożliwi się krajom wierzycielskim otrzymywanie w towarze niemieckim spłat na poczet procentów i amortyzacji kredytów, udzielonych Niemcom. Pod tym względem jednakowoż układy clearingowe zawiodły, wykazując tendencję wyrównania obustronnych obrotów tak silną, że nieraz powstało stąd saldo pasywne dla Niemiec. Szło to zresztą po tej samej linii, co polityka aktywizacji bilansu handlowego krajów europejskich, zwłaszcza prowadzących politykę deflacyjną. I tak, Francja, która w latach 1932÷1933 miała przeciętnie Frs. 10 miljd. salda biernego, doprowadza to saldo w 1934 r. już tylko do Frs. 5'24 miljd. Obroty

towarowe z Niemcami, które w pierwszych 7 miesiącach 1934 r. dały Francji przeciętnie Frs. 45 miljn. deficytu, przyniosły w sierpniu nadwyżkę 17,6 miljn., we wrześniu nadwyżkę 28,6 miljn., a dopiero w październiku, już pod działaniem „nowego planu“, zdołały Niemcy ten deficyt zniżyć do Frs. 9,9 miljn. Z końcem stycznia r. b. podawał Office Franco-Allemand import francuski z Niemcami na Frs. 897 miljn., wpłaty zaś w Reichsbanku za eksport francuski na Frs. 1 013 miljn., a więc saldo płatnicze dla Niemiec Frs. 116 miljn. Jak z tego widać, nietylko że nie zdołano towarem niemieckim zapłacić długów we Francji, a'le tego towaru nie starczyło nawet na zapłatę importu z Francji. Specjalnem niedomaganiem, któremu mają zapobiec techniczne uproszczenia, zaprowadzone nowymi układami niemiecko-francuskimi, jest długi okres oczekiwania francuskich eksporterów na pieniądze. Skutkiem zapewne kredytów, udzielanych przez niemieckich eksporterów Francuzom, a z całą pewnością skutkiem powolnego działania francuskiej maszyny biurokratycznej w chwili, kiedy francuski import z Niemiec osiągał Frs. 900 miljn., wypłaty francuskim eksporterom przekroczyły zaledwie Frs. 500 miljn.

Podobnie ma się rzecz z rozwojem handlu zagranicznego niemiecko-szwajcarskiego od czasu zawarcia umowy clearingowej. Przy zawieraniu jej, wychodząc z dotychczasowych obrotów, przyjęto za podstawę, że eksport niemiecki przewyższać będzie około 3-krotnie import ze Szwajcarii. Nadwyżka miała posłużyć w pewnym kluczu do pokrycia zapotrzebowania na cele turystyczne i t. p., dalej do zapłaty niemieckich długów w Szwajcarii, a część jej miała pozostać do wolnej dyspozycji Reichsbanku. Tymczasem stosunek obrotów towarowych przesunął się rychło na niekorzyść Niemiec, skutkiem czego układ clearingowy musiał być coraz to poprawiany, ale i to bez skutku. Rachunki clearingowe na ultimo grudnia wykazują Frs. 150 miljn., wpłaconych za towar niemiecki, z czego 100 miljn. wypłacono za eksport szwajcarski do Niemiec.

Układ rozrachunkowy, zawarty z Holandją z końcem września r. ub., po licznych zmianach poprzednich umów, miał być tym udoskonalonym instrumentem, który zapewni Niemcom dużą nadwyżkę wywozową, a stąd możliwość pokrycia zamrożonych długów towarowych i uzyskania dewiz do wolnej dyspozycji. Tymczasem obrót rzeczy był tutaj taki sam, jak w stosunkach Niemiec z Francją i Szwajcarią. Wywóz holenderski, który naogół wykazał spadek o przeszło 20%, wzrósł w stosunku do Niemiec, a równocześnie spadł eksport niemiecki do Holandji. Stąd nietylko niemożność spłaty dawnych długów, ale i groźba nowych zamrożeń.

W przeciwieństwie do takich clearingów, jak np. niemiecko-bułgarski, który właściwie jest tylko kompensacją towarową, opartą o 71 kupieckich umów prywatnych, i rozwija się zupełnie pomyślnie, przyniosły naogół układy clearingowe Niemcom ten niepomyślny rezultat, że cisnęły one wywóz ku dołowi, a przywóz ku górze. Tłumaczy się to w pierwszym rzędzie niechęcią zagranicznego importera do narażania się na zwłokę i uciążliwe formalności, połączone z kupnem w Niemczech towaru i przeprowadzaniem go przez clearing. Kto miał do wyboru iść tą drogą, albo też kupować swobodnie w krajach, niekrepujących wywozu clearingiem, wołał niejedno-

krotnie zapłacić nawet wyższą cenę, aniżeli narażać się na te trudności. Specjalnie we Francji odegrała tutaj również rolę niechęć do przyznawania się do tego, że się czerpie towar ze źródeł niemieckich. Niezawodnie także i niewygasłe jeszcze ruchy bojkotowe musiały Niemcom w tym związku sporo zaszkodzić. Z drugiej strony zachęca clearing kupców niemieckich do importu towarów z tych krajów, z którymi istnieją odnośne układy. W okresie, poprzedzającym zaprowadzenie „nowego planu“, który cały import poddał ścisłej kontroli, wzmógł się eksport do Niemiec półfabrykatów i fabrykatów z krajów, mających z Niemcami umowy clearingowe, gdyż tylko import surowców był kontrolowany. Powyższe tendencje, wiążące się z systemem clearingowym, nie byłyby tak dobrze rozumiane i odczuwane w Niemczech, gdyby nie to, że stosunek cen krajowych do zagranicznych jest w Niemczech dla bilansu handlowego bardzo niekorzystny. Prof. Cassel oblicza, że różnica między siłą kupna marki niemieckiej we wnętrzu kraju i zagranicą wynosi 57% na niekorzyść Niemiec. Nie wdając się w analizę tego obliczenia, zdaje się mocno przesadzonego, stwierdzić musimy fakt najzupełniej oczywisty, że towar niemiecki jest za drogi i z wielką tylko trudnością daje sobie radę z konkurencją krajów dewaluacyjnych. Pozatem, jak już nieraz zwracaliśmy uwagę, rozszerzenie zbytu na rynku krajowym, wywołane energiczną akcją rządową likwidacji bezrobocia, zapewnia producentom wcale dobre ceny i odbiera im poczucie konieczności eksportu. To zjawisko, które obserwujemy przy każdej znaczniejszej poprawie konjunktury, pochodzi z traktowania eksportu pod kątem prywatno-gospodarczego interesu, a zapomnienia o roli eksportu w gospodarstwie narodowym. Jest ono w sposób coraz bardziej zacięty zwalczane przez Rząd niemiecki, ale mimo wszystko tworzy dotychczas jeszcze poważną przeszkodę w podniesieniu obrotów handlu zagranicznego Niemiec.

To jest tło, którego poznanie pozwoli nam zrozumieć, że odpowiedzialny za politykę gospodarczą Rzeszy Prezes Reichsbanku i Kierownik Ministerstwa Gospodarki Rzeszy, Dr. Schacht, zdecydował się zapowiedzieć zwrot w technice płatniczej i podkreślić obowiązek społeczny do eksportu, ciążyący na niemieckim przedsiębiorcy. System umów clearingowych, który Niemcy przyjęli pod przymusem — tak wywodził Dr. Schacht — sparaliżował handel tranzytowy i odstraszył zagranicę od kupowania w Niemczech. Obecnie nie pozostaje Niemcom nic innego, jak kupować surowce w tych krajach, w których można je dostać w wymianie za niemiecki towar. Muszą one stanowisko swoje, jako konsumenta surowców, rzucić całym ciężarem na szalę i kupować tylko tam, gdzie panuje chęć nabywania niemieckich produktów. Clearing, jako instrument wydobycia z Niemiec spłat na poczet kredytów, zawiódł zupełnie. Rozwiązanie problemu transferu niemieckich długów możliwe jest tylko albo w drodze rat procentowych i amortyzacyjnych, połączonej z czasowem moratorium, albo przez odpowiednie podniesienie niemieckiej nadwyżki eksportu. Pocięszające jest, że amerykański State Department zaczyna już sobie z tego zdawać sprawę.

Niemcy nie poszły ani drogą dewaluacji pieniądza, jak liczne kraje zagraniczne, ani drogą zwiększenia nacisku deflacyjnego. Zasada „nowego planu“ było

nie kupować więcej, niż Niemcy są w stanie zapłacić, a kupować tylko to, co jest konieczne. Wbrew wszelkim pesymistycznym zapowiedziom „plan” został przeprowadzony, chociaż było to ciężko. Rezultat handlu zagranicznego z grudnia i stycznia nie przeraża Niemców nadmiernie. Wywołany został w znacznym stopniu przyczynami natury technicznej, które dadzą się usunąć. Ale największą przeszkodę rozwoju stanowią układy clearingowe. Wynikło z nich nowe zadłużenie Niemiec w wysokości przeszło RM 500 miljn., które wprawdzie dewizowo nie jest uciążliwe, ale wywołuje błędne wrażenie, jakoby Niemcy dopuszczali znowu do gromadzenia się zaległych długów towarowych. Tymczasem właśnie to było powodem zaprowadzenia „nowego planu”, że Niemcy nie chcą powstawania dalszych zaległości płatniczych. Pozwolenia przywozu na konta rozrachunkowe będą odtąd ostrzej wzięte pod lupę. W przeciwieństwie do clearingu—umowa niemiecko-angielska dała dobre rezultaty.

Na spadek niemieckiego wywozu wywarły wpływ także: zanik siły kupna krajów surowcowych, wysokie cła zagraniczne, wzrost polityki kontyngentowej i wahania walut zdewaluowanych. Udział Niemiec w handlu światowym pogorszył się mimo to bardzo nieznacznie, a jeśli się pogorszył, to dlatego, że wzrosły obroty wewnątrz wielkich państw kolonialnych, gdzie problem transferu nie istnieje. Z tego pokazuje się, że dla państwa przemysłowego posiadanie kolonialnych obszarów surowcowych jest dla uzupełnienia krajowej gospodarki niezbędne.

Nacjonal-socializm widzi w uregulowanych stosunkach gospodarczych między narodami czynnik kultury i jest zdecydowany wypełnić swoją rolę w odbudowie handlu światowego. Dlatego uznał zobowiązania zagraniczne, chociaż są one wywołane reparacjami. Ale wola płacenia dłużnika nie na wiele się przyda, jeśli wierzycielowi brak woli odbierania zapłaty. Na tem załamała się deflacyjna polityka Brüninga. Na szczęście zaczyna się horyzont polityczny przecierać, i są oznaki, że po pokoju wersalskim przyjdzie prawdziwy pokój. Dlatego dzisiejszego chaosu w gospodarczych stosunkach międzynarodowych nie trzeba już brać tragicznie.

Niestety, niemiecka konjunktura wewnętrzna zachęca liczne przedsiębiorstwa przemysłowe do zaniedbywania wywozu. Ta konjunktura wewnętrzna jest dziełem Państwa, a nie zasługą niemieckich przedsiębiorców. Wysilek, który Państwo za przedsiębiorcę robi, nakłada nań obowiązki, bo dzięki zarządzeniom państwowym stanął on finansowo na nogach i zmniejszył koszty na jednostkę produkowanego towaru. Państwo zmniejszyło podatki i zniżyło stopę rynku kapitałowego, dzięki czemu przedsiębiorca może już dzisiaj w swoich dostawach znaleźć pokrycie dla tych ciężarów. Ale dzisiejsza konjunktura potrwa tylko wówczas, gdy przemysł uświadomi sobie konieczności handlu zagranicznego. Nie uchodzi, by każdy poszczególny przedsiębiorca uwijał się po przychylnym dzisiaj rynku wewnętrznym w oczekiwaniu, że sąsiedzi jego będą eksportować, i że zaświadczenia dewizowe, konieczne dla jego importu surowców, spadną mu z nieba.

Dr. Schacht spodziewa się, że możliwe będzie odpowiednie samorządne zorganizowanie się poszczególnych gałęzi przemysłu w celu utrzymania wywozu. Urzędy nadzoru otrzymały już polecenie, by jeszcze ścisiej przestrzegać udzielania pozwoleń

importu surowców dla celów eksportowych przed wszelkimi innymi.

O jakiegokolwiek konkurencji dumpingowej niema tu mowy, owszem, będzie się uważać, by zapobiec niektórym zniżkom cen. Jest to gospodarczo nierozsądne, jeśli kupcy niemieccy płacą nadwyżki na towar, sprowadzony w drodze kompensaty, którą zagraniczny sprzedawca tego towaru importowego przekazuje dalej jako premję zagranicznemu importerowi tywaru niemieckiego. Niemcy nie mają możliwości przeszkodzenia płaceniu tych premij zagranicą, ale mogą przez ostrzejszą kontrolę cen towaru importowego zahamować zbyt tani eksport.

Tyle Dr. Schacht. Obok niezmiernie ważnego zajęcia stanowiska w sprawie niemieckich długów zagranicznych, czem się dzisiaj nie będziemy zajmować, duże znaczenie ma zapowiedź nacisku na eksport i wycofywania się z układów clearingowych. Nie jest to niespodzianką. Tej formie technicznej wykonywania „nowego planu” nie wrożyliśmy nigdy długiego życia. Nie zmienia to jednak faktu, że właśnie clearing był tą formą, która miała umożliwić wykonanie „nowego planu”, i że to Dr. Schacht wyraźnie oznajmił dn. 26 sierpnia r. ub., zapowiadając w Lipsku zaprowadzenie „nowego planu”. Niedogodności, wywiązujące się z wykonywania układu clearingowego z Anglią, skłoniły Anglików do zaproponowania, tytułem próby, przydziału dewiz efektywnych. Ten eksperyment zrobiono w układzie z dn. 1 listopada r. ub., zawierając równocześnie także i umowę clearingową, na którą miały strony przejść automatycznie, za 1-miesięcznym wypowiedzeniem, gdyby eksperyment się nie udał. Tymczasem, mimo pewnych wstępnych niedomagań, eksperyment można uważać za udany, i to skłania Niemcy do dalszej próby: czy system ten da się zastosować z innymi krajami.

Ten rozwój rzeczy domagał się wyjaśnienia dlatego, że po zawarciu przez Niemcy umowy z Anglią w dn. 1/XI 1934 r. można się było spotkać w Polsce z poglądem, że to jest właściwie typ układu, odpowiadającego zasadom „nowego planu”, i że wszystkie następne układy niemieckie będą miały tę formę. Niestety, ludzie, ten pogląd wygłaszający, nie wyjaśniali, na czem polegają zasady „nowego planu”, i dlaczego właśnie ta, a nie inna forma technicznego przeprowadzenia tych zasad ma im odpowiadać. Co więcej, wszystkie umowy, zawierane przez Niemcy od listopada do dzisiaj (pomijając bardzo drobny wyjątek irlandzki), a więc umowy z Francją, Szwajcarią, Holandją, Czechosłowacją — są tylko technicznymi ulepszeniami clearingu.

Niemniej dzisiaj już Niemcy są zdecydowane próbować się wycofać z tego systemu. Rokowania z Francją, toczone obecnie w Paryżu, mają się podobno opierać o typ angielski. Z jakimi krajami ten typ da się zastosować — to trudno jest przewidzieć. Podkreślić należy, że według oświadczeń niemieckich, przy umowie z Anglią decydująca była okoliczność, że zapewniono sobie miesięczną nadwyżkę wywozu w wysokości 45%, przez co uzyskano swobodę ruchów w przydziale dewiz. Prawdopodobnie najbliższe już tygodnie przyniosą jakieś wiadomości co do tego, jak dalece ten nowy system ma szanse znaleźć zastosowanie w niemieckich obrotach towarowych z zagranicą.

W. H. H.

Berlin, dn. 12 marca 1935 r.

TRAKTAT BELGIJSKO-AMERYKAŃSKI

W poprzednim zeszycie „*Polski Gospodarczej*” (str. 351) podana została krótka charakterystyka zawartego w dn. 28/II r. b. w Waszyngtonie traktatu handlowego taryfowego pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Belgią. Z uwagi na wyjątkową wagę umowy tej dla całokształtu międzynarodowych stosunków gospodarczych obecnie zajmiemy się nią nieco bliżej.

Traktat z dn. 28/II jest pierwszym, jaki Stany Zjednoczone zawarły z obcym państwem na podstawie t. zw. Trade Agreements Act z dn. 12/VI 1934 r., a więc ustawy, która ustala, iż: „W celu rozwoju rynków zagranicznych... Prezydent Stanów... upoważniony jest od czasu od czasu: 1) do zawierania zagranicznych układów handlowych z obcymi państwami lub ich reprezentacjami, oraz 2) do ogłaszania takich zmian w istniejących cłach i innych ograniczeniach przywozowych, jakie są wymagane lub stosowne do wypełnienia każdego z układów handlowych, zawartych przez Prezydenta w myśl powyższego. Nie będzie ogłoszone żadne zwiększenie lub zmniejszenie istniejącego poziomu cła, przekraczające 50%, albo przeniesienie jakiegokolwiek artykułu z listy obciążonych cłem do listy wolnych od cła — i odwrotnie. Ogłoszone cła i inne ograniczenia przywozowe będą stosowane do artykułów urodzonych, wyprodukowanych lub wykonanych we wszystkich obcych krajach — bez względu na to, czy są przywożone bezpośrednio czy pośrednio. Zastrzega się, iż Prezydent może zawiesić stosowanie tego do artykułów urodzonych, wyprodukowanych lub wykonanych w jakimkolwiek kraju z uwagi na traktowanie przezeń w sposób dyskryminujący handel amerykański lub z uwagi na inne przyzyny”.

W ten sposób Trade Agreements Act dawał po raz pierwszy Stanom Zjedn. elastyczność w ich taryfie celnej — elastyczność, która nie istniała w niej nigdy. Była wprawdzie w taryfie Fordney-Mac Cumber z 1922 r. klauzula, zezwalająca na zmiany poziomu celnego w górę i w dół, ale w gruncie rzeczy unicestwiona była ona wymaganiami, aby zmiany te ograniczały się do doprowadzenia cła amerykańskiego do ścisłej różnicy pomiędzy kosztem produkcji artykułu clonego w Stanach i w kraju pochodzenia. A i tu jeszcze upoważnienia Prezydenta do zmian w cłach musiały się zamykać w 50% wahań w dół lub w górę. Zrozumiałe jest, iż tego rodzaju ograniczona zdolność zmiany cel nie mogła mieć zastosowania w jakichkolwiek rokowaniach handlowych, gdyż żadnemu kontrahentowi Stanów nie zależało, oczywiście, aby uzyskać dla swych produktów przy przywozie do Stanów cło, równe akurat różnicy pomiędzy kosztami własnymi produkcji i istniejącymi dla niej w Stanach. Tak więc „elastyczność” taryfy amerykańskiej z 1922 r. była więcej niż problematyczna.

O taryfie Hawley-Smoot z dn. 17/VI 1930 r., która doprowadziła nieomal do absurdu protekcjonizm w Stanach Zjedn., mówiono już powielokrotnie — tak, iż nie będziemy się w tej chwili zatrzymywać nad nią szczegółowo. Pewne jej skutki omawiane będą zresztą jeszcze poniżej przy ocenie całokształtu sytuacji gospodarczej Stanów Zjedn. w chwili obecnej.

Gdybyśmy chcieli w jednym zdaniu określić zasadniczy problem gospodarstwa narodowego Stanów Zjedn. po wojnie, trudno byłoby znaleźć lepsze porównanie niż to, jakiego użył Prof. Wagemann w wygłoszonym przed kilku dniami w Warszawie odczycie, kiedy porówna Stany Zjedn. z człowiekiem, który, otrzymawszy wielki spadek, nie zadowolili się spokojnym zyskiem rentjera, ale uparł się pracować nadal. W przetłumaczeniu na rzeczywistość Stanów Zjedn. prawda ta wygląda w ten sposób, iż Stany Zjedn., stawszy się nagle po wojnie z kraju dłużniczego krajem wierzycielskim, zachowały jednak w swej psychice gospodarczej wszystkie cechy „dorabiającego się” ubożego kraju o silnej ekspansji nazewnątrz. Zewnętrznym znów

wyrazem tego faktu może posłużyć struktura bilansu płatniczego Stanów, która np. w latach 1928 ÷ 30 przedstawiała się według danych waszyngtońskiego Department of Commerce, jak następuje:

Suma obrotów płatniczych z zagranicą — \$ 5 914 miljn. Po stronie dochodowej składały się na nią wpływy z wywozu w wysokości \$ 4 959 miljn., wpływy z długów i inwestycji zagranicznych — \$ 783 miljn. (z czego długi wojenne — \$ 218 miljn.), różne usługi — \$ 19 miljn. i sumy, niezidentyfikowane naskutek omyłek obliczeniowych — \$ 153 miljn. Natomiast po stronie rozchodowej przywóz przedstawiał wartość \$ 4 202 miljn., przywóz złota — \$ 42 miljn., usługi (turystyka, przewozy morskie, transakcje rządowe z wyłączeniem długów) — \$ 757 miljn., przesyłki emigrantów i dary filantropijne — \$ 252 miljn. Cała reszta, t. j. \$ 661 miljn., przypadała na sumy, należne Stanom, a wypożyczane zagranicy, t. j. na eksport amerykańskich kapitałów.

Z tego pobieżnego zestawienia widać, iż Stany Zjedn. stały się po wojnie fenomenem sui generis, posiadając jednocześnie dodatnie — i bilans handlowy i bilans obrotów niewidocznych w bilansie płatniczym. Przez długi czas nie zdawano sobie w Stanach Zjedn. sprawy z anormalności tego zjawiska. Dopiero w kryzysie — i w obliczu powszechnych nieomal zawodów ze strony zagranicznych dłużników — poczęło się w Stanach przejawiać zrozumienie dla istoty zagadnienia, a więc dla konieczności stania się, o ile chce się nadal zostać krajem wierzycielskim, krajem o ujemnym bilansie handlowym. Szczegółowy bieg myśli w Stanach wyglądał na ten temat mniej więcej w następujący sposób.

Na najbliższy okres Stany Zjedn. (bez względu, czy im płaci zagranica — czy też nie) pozostaną, oczywiście, krajem wierzycielskim. Powstaje pytanie, czy zostaną nim i na dłużej. Ołóż, tutaj przeważa opinia, iż mimo panującej obecnie w Stanach niechęci szerokiej publiczności do inwestowania zagranicą — do inwestycji tych z konieczności się powróci. Stany nie będą potrzebowały dla siebie już zbyt dużych kapitałów. Jeśli zaś będą — to kapitały te muszą być tanie. W pogoni za wyższą marżą zysku kapitały amerykańskie prędzej czy później zaczną znów odpływać zagranicę. W ten sposób Stany pozostaną i nadal krajem wierzycielskim — a to nawet, gdyby (jak niektórzy się spodziewają) obce kapitały poczęły napływać do Stanów, szukając pewności we względnie trwałych stosunkach gospodarczych tego kraju (np. odpływ kapitałów z W. Brytanji po stabilizacji de facto dolara przed rokiem).

Jeśli zaś — tak brzmi teza, która za rządów Prezydenta Roosevelta staje się w Stanach Zjedn. nieomal powszechną — Stany mają i nadal pozostać krajem wierzycielskim, muszą stworzyć warunki, aby zagranica wobec nich stała się wypłacalną. W tym celu muszą one: a) pożyczać dłużnikom zagranicznym tyle, aby mogli oni płacić procenty, b) wzmacniać przesyłki pieniężne obcych emigrantów do ich krajów, zwiększać wydatki turystów, zapłatę za usługi i t. d., c) ograniczać wywóz towarowy i d) zwiększać przywóz towarowy.

Powołana przez Prezydenta Roosevelta w r. ub. komisja dla zbadania polityki Stanów Zjedn. w międzynarodowych stosunkach gospodarczych uchwaliła właśnie bardzo podobnie brzmiące zalecenia, charakteryzując dotychczas prowadzoną przez Stany Zjednoczone politykę gospodarczą w sposób następujący:

„Mówiąc wyraźnie. Stany Zjedn. nie mogą w dalszym ciągu: wywozić wyrobów gotowych, wywozić środków żywności i surowców, wywozić kapitałów — i jednocześnie odmawiać przyjmowania procentów ani w wyrobach gotowych, ani w środkach żywności, ani w surowcach”.

„Drogą eliminacji — mówi dalej komentarz do uchwał wspomnianej komisji — doszliśmy do wniosku, iż zrobilibyśmy dobrze, gdybyśmy poczynili kroki dla powiększenia wywozu możliwie szybko, a to dopóty, dopóki Stany nie będą miały zdecydowanie ujemnego bilansu handlowego. Jest to najskuteczniejsza niemonetarna metoda zapewnienia bardziej normalnych warunków w naszych rozrachunkach międzynarodowych na najbliższą przyszłość, dla rozluźnienia napięcia w międzynarodowych stosunkach gospodarczych i dla wzmożenia międzynarodowego handlu na szeroką skalę. W dalszej przyszłości po wyjściu z kryzysu, gdy, być może, nasze zagraniczne wydatki turystyczne będą znów duże i ogólna wartość handlu międzynarodowego znaczna, położenie może się zmienić, zwłaszcza, gdy Stany Zjedn. staną się mniej wyraźnie krajem wierzycielskim lub nawet może w niewielkim stopniu krajem dłużniczym. Obecnie jednak naszą najbardziej obiecującą polityką musi być zwiększenie wywozu, dopóki nasz bilans handlowy nie stanie się ujemnym”.

Takie i tym podobne wywody, niewątpliwie, stały się powodem uchwalenia w połowie r. ub. Trade Agreements Actu, wspomnianego na wstępie niniejszych uwag, a zmieniającego do gruntu całą dotychczasową politykę handlową Stanów Zjednoczonych.

Z tego wszystkiego, co było powiedziane powyżej, wynika niezbicie, iż traktat belgijsko-amerykański z dn. 28/II 1935 r. wykracza znaczeniem swym wydatnie poza granice normalnego dwustronnego układu handlowego, stając się niejako symbolem nowego i niezmiernie ważnego posunięcia polityczno-handlowego w Stanach Zjedn. Z tego też względu rokowania, poprzedzające zawarcie traktatu, śledzone były bardzo szczegółowo — zwłaszcza zaś wzbudzały zainteresowanie obrady, jakie rozpoczęto w Waszyngtonie w końcu października r. ub., a które były faktycznie jednostronnem przygotowaniem się delegacji amerykańskiej do nieznanych dla niej dotychczas rozmów o traktat taryfowy z obcem państwem.

Doradczym organem dla Prezydenta w sprawach traktatowych jest utworzony w r. ub. „Executive Commercial Policy Committee”, składający się z wyższych urzędników wszystkich ministerstw, mających jakikolwiek związek z handlem zagranicznym, a więc przede wszystkim Departamentu Stanu, Handlu, Komisji Taryfowej i t. d. Komitet ten wypracowuje ogólną linię polityki handlowej Stanów — do zatwierdzenia przez Prezydenta. Ponadto wyłania on specjalny „Committee on Foreign Trade Agreements”, ustalający przede wszystkim kolejność mających być zawieraniem traktatów. Dla nieobowiązujących rozmów z każdym poszczególnym państwem stworzone są „Special Country Committees”, kontakt zaś z przedstawicielami rodzimego przemysłu i handlu utrzymuje specjalny „Committee for Reciprocity Information”.

Stany Zjednoczone posiadały z Belgią układ handlowy z 1875 r., zawierający warunkową klauzulę największego uprzywilejowania. Przez traktat, zawarty ostatnio, klauzula ta zostaje zmieniona na bezwarunkową, ponadto zaś w części ogólnej nowy traktat zawiera zabezpieczenie przeciwko zbyt silnym wahaniom waluty któregoś z kontrahentów, klauzule arbitrażowe i wypowiedzeniowe (w terminie 6-miesięcznym).

W tem, co się tyczy ceł, to, jakkolwiek nie znamy jeszcze dokładnie całej listy zniżek amerykańskich, widzimy już obecnie, iż cła konwencyjne, udzielone Belgii, są naogół cłami specyficznymi i stabilizowanymi. Tyczą się one ok. 60 stawek amerykańskiej taryfy celnej w działach: chemicznym, metalurgicznym, broni, niektórych jarzyn, włókienniczym, galanterijnym. Przykładowo: cła na blachę żelazną lub stalową wahają się od 0'6 do 0'35 centa za lb; strzelba o wartości do \$ 5 opłacać ma 75 centów od sztuki i 22'5% ad valorem; koń o wartości niższej niż \$ 150 płaci \$ 30 od sztuki, powyżej tej wartości — 30% ad valorem; błony fotograficzne — 12% ad valorem i t. d. i. t. d.

Co do ustępstw belgijskich dla Stanów Zjedn., to nie są one wyraźnie znane. Wiadomo tylko, iż czołową wśród nich jest silna zniżka cła na samochody i ich części. Samochody amerykańskie będą płaciły w Belgii 15% ad valorem, części zaś ich (stanowiące 90% wywozu w amerykańskim przemyśle samochodowym) otrzymały cła zniżone w niektórych wypadkach o 80%.

O ile sądzić z dotychczasowych głosów prasy obu krajów, Belgia jest raczej zadowolona z układu, podczas gdy w Stanach Zjedn. część opinii go krytykuje. Krytyki te nie wypływają, jak się zdaje, z niezadowolenia z uregulowania samych stosunków z Belgią, ale raczej z obawy, iż ustępstwa, poczynione Belgii, przejdą na podstawie bezwarunkowej klauzuli największego uprzywilejowania na inne większe kraje przemysłowe Europy — i one to dopiero zaczną czynić wywozem swym konkurencję przemysłowi Stanów.

W istocie Belgia zajmuje w ogólnym przywozie do Stanów Zjednoczonych zaledwie jakieś 1'5%, podczas gdy kraje europejskie, posiadające ze Stanami w traktatach KNU w formie bezwarunkowej (t. j. Niemcy — do końca października 1935 r., Czechosłowacja, Austria, Polska, Jugosławia, Węgry i Turcja), stanowią w przywozie do Stanów już bądź co bądź jakieś 12%. Wydaje się zatem, iż w nowej polityce Stanów Zjedn. ważniejsza będzie od kwestji samych zniżek celnych w poszczególnych traktatach kwestja stosowania tych zniżek na podstawie KNU do krajów trzecich.

Stany Zjednoczone przyjęły wprawdzie w 1922 r. bezwarunkową klauzulę największego uprzywilejowania, ale w doktrynie ich pokutuje do dziś dnia jeszcze — warunkowa. Uwydatnia się to najlepiej w owym zastrzeżeniu do p. 2 Trade Agreements Actu, cytowanym przez nas na wstępie, a mianowicie w „upoważnieniu” Prezydenta do zawieszania działania KNU co do ewentualnych zniżek (w tekście niema nawet mowy o klauzuli), o ile dany kraj dyskryminuje wywóz amerykański albo nawet „z innych przyczyn”. Swobodne uznanie Prezydenta jest zatem tutaj nieograniczone. Act nie wspomina nawet o ewentualności, w której Stany Zjedn. byłyby związane z jakimś państwem traktatem, opartym o klauzulę bezwarunkową, a więc uzasadniająca żądanie przeniesienia na dany kraj wszelkich udzielonych komukolwiek przez Stany zniżek — nawet w wypadku, gdyby dany kraj „dyskryminował” handel amerykański. Stany mogłyby, oczywiście, każdemu krajowi takiemu wypowiedzieć dany traktat, ale do czasu jego wygaśnięcia zniżki powinny być przenieszone na dany kraj. Otóż, wydaje nam się, iż Stany Zjednoczone zamierzają i w tej procedurze zainicjować system swobodnego uznania Prezydenta Stanów w rozstrzyganiu, czy dany kraj jest „dyskryminujący” czy też nie. W zależności od takiego czy innego stwierdzenia Stany Zjednoczone będą lub nie będą stosowały KNU do danego kraju.

Być może zresztą, że się mylimy. Fakt, iż Belgia uzyskała w Stanach również KNU, stwierdzić może, iż Stany zamierzają istotnie traktować liberalniej wywóz europejski — i że specjalnych trudności zatem stawiać nie będą.

Stany Zjednoczone są — obok Wielkiej Brytanji — największym rynkiem świata. W 1932 r. udział ich w imporcie światowym (60 krajów) wynosił równe 10%, w eksporcie światowym — przeszło 13%. W przywozie do Stanów przeszło ¼ wartości stanowią przywóz wyrobów gotowych — przede wszystkim z Europy. Jeśli istotnie założenia nowej polityki handlowej Stanów, które zobrazowaliśmy umyślnie w toku niniejszych uwag, zostaną utrzymane w całym ciągu rokowań handlowych, których początkiem jest traktat z Belgią z dn. 28/II, można spodziewać się wcale interesujących przesunięć w światowych kierunkach handlu międzynarodowego. Przesunięcia te jednak miałyby jedną pomyślną cechą, a mianowicie słusne założenie ogólnogospodarcze — spłatę długów europejskich wobec Stanów Zjedn. towarami. Aby jednak ta słusna polityka dała istotnie owoce,

potrzeba, naszym zdaniem, spełnienia się jeszcze następujących warunków:

1) niżki, jakich udzielić mają Stany Zjedn. krajom europejskim, musiałyby być odpowiednio duże, aby istotnie pozwoliły wywozowi europejskiemu na zwiększenie swej penetracji do Stanów.

2) klauzula największego uprzywilejowania powinna być w Stanach działać bezwarunkowo, t. j. niezależnie od takich czy in-

nych warunków, jakimiby Waszyngton chciał opatrywać jej stosowanie wobec poszczególnych państw,

3) dolar w każdym razie nie powinien spaść niżej, niż wynosi, iż już obecnie jego deprecjacja o przeszło 40% stanowi dodatkowe cło dla wywozu wszystkich krajów europejskich, które w czasie obecnego kryzysu nie zdawałyby swego pieniądza.

Dr. T. Ł.

KRONIKA ZAGRANICZNA

WŁOCHY

REORGANIZACJA INSTYTUTU EKSPORTOWEGO. — Na wniosek Mussoliniego, jako Szefa Rządu oraz Ministra Korporacji, Rada Ministrów uchwaliła przemianowanie Państwowego Instytutu Eksportowego na „Narodowy Instytut Faszystowski dla Wymiany z Zagranicą”. Dotychczasowy Instytut Eksportowy miał kompetencje naogół szersze od posiadanych przez analogiczne instytucje w innych krajach, zwłaszcza w zakresie inżynierowania w technikę handlu zagranicznego, w zagadnienia organizacyjne i t. p. Obecne rozciągnięcie jego praw i obowiązków na dziedzinę importu winno być uważane za konsekwencję przejścia przez Włochy na system handlu kompensacyjnego. Ten system handlu wymaga, jak wiadomo, posiadania aparatu, załatwiającego formalności, związane z kompensatami, poza tym zaś zmusza instytucje publiczne do wnikanania w sposoby dostosowywania transakcji do wymagań polityki kompensacyjnej. Te właśnie zadania wypełniać ma obecnie zreorganizowany Instytut.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 24/II ÷ 9/III r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	24/II + 2/III	3÷9/III	Wzrost (+) lub spadek (-)
Pszenica:			
Berlin . . .	21'00	21'00	—
Praga . . .	176'20	176'20	—
Chicago . .	3'87	3'87	—
Buenos Aires	2'02	2'02½	+ 0'2
Liverpool .	2'77½	2'77½	—
Wiedeń . .	37'75	37'75	—
Hamburg . .	5'25	5'25	—

Żyto:

Berlin . . .	17'00	17'00	—
Praga . . .	138'65	138'65	—
Chicago . .	2'56	2'49	- 2'8
Wiedeń . .	26'62½	26'62½	—
Hamburg . .	3'26	3'26	—

Owies:

Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	122'90	122'90	—
Chicago . .	3'90	3'77	- 3'4
Buenos Aires	1'87	1'85½	- 1'1
Liverpool .	3'32	3'48	+ 4'8
Wiedeń . .	24'00	24'00	—
Hamburg . .	3'21	3'21	—

Jęczmień browarowy:

Berlin . . .	21'55	21'55	—
Praga . . .	147'00	147'00	—
Chicago . .	4'40	4'32	- 1'9
Wiedeń . .	29'87½	29'87½	—
Hamburg . .	—	—	—

Jęczmień zwykły:

Berlin . . .	—	—	—

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd „Radomskiego Towarzystwa Elektrycznego”

SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 marca 1935 r. o godz. 11 min. 45 w lokalu Nr. 6 przy ul. Czackiego Nr. 8 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1934 r., oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki, zgodnie z art. 50 prawa o Spółkach Akcyjnych;
- 4) Postanowienie co do zysku za 1934 r.;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 6) Podział czynności pomiędzy członkami Rady Nadzorczej i ustalenie ich wynagrodzenia.

Akcjonariusze, którzy życzą sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni zgłosić do dn. 22 marca 1935 r. w biurze Zarządu Spółki w Radomiu, ul. Traugutta 53, swoje akcje, lub zaświadczenia ze złożonych akcyj u notariusza, urzędującego w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, lub w Bankach „Banque de Bruxelles, Société Anonyme à Bruxelles” (zezwolenie Ministra Skarbu z dn. 8/III 1927 r. L. D. O. P./151/III), „Compagnie Générale d'Entreprises Electriques et Industrielles Electrobél, Société Anonyme, Bruxelles (zezwolenie Ministra Skarbu z dn. 31/X 1933 r. Nr. D. II. 27316/1/33).

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Elektrownia w Piotrkowie, Piotrków Tryb.

ma zaszczyt podać powtórnie do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 marca 1935 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu przy ul. Czackiego L. 8 m. 6 w Warszawie, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1934;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat na dz. 31/XII 1934 r. oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki zgodnie z art. 50 Prawa o spółkach akcyjnych;
- 3) Wybór 7 członków Rady Nadzorczej;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i podział ich czynności;
- 5) Podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki ze zł 2 000 000·00 na zł 4 000 000·00;
- 6) Przydział akcji nowej emisji;
- 7) Zmiana Statutu Spółki, a mianowicie § 4, posiadającego dotychczas następujące brzmienie: „Kapitał zakładowy Spółki określony jest na zł 2 000 000·00 i podzielony na 8 000 akcji po zł 250·00 każda”, na brzmienie: „Kapitał zakładowy Spółki określony jest na zł 4 000 000·00 i podzielony na 16 000 akcji po zł 250·00 każda”;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, powinni — w myśl Statutu — na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki w Piotrkowie Tryb. lub dowody złożenia akcji u notariusza, w krajowej instytucji kredytowej, w Banku de Bruxelles w Brukseli lub też w „Société Générale d'Entreprises Electriques et Industrielles” (Electrobél) w Brukseli.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI AKCYJNEJ

Drzewnego Przemysłu i Handlu w likwidacji

odbędzie się w dn. 22 marca 1935 r. o godz. 19 w lokalu Wisłok 18 m. 5 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku zysków i strat na 1933/34 r. i pokrycie strat;
- 2) Pokwitowanie likwidatorów z wykonania przez nich obowiązków;
- 3) Wybór Komisji Likwidacyjnej i określenie jej wynagrodzenia;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 5) Zatwierdzenie protokołu ostatecznego Walnego Zgromadzenia 7 października 1933 r.;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny do dn. 15 marca 1935 r.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Fabryka Porcelany i Wytobów Ceramicznych w Cmielowie”

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej 95 m. 15

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu, oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły;
- 4) Powzięcie uchwały o wypłacie 4% dywidendy zł 48 000·00 i przelaniu reszty zysku zł 20 510·67 do funduszu zapasowego;
- 5) Przeniesienie siedziby Spółki z Warszawy, Marszałkowska 95 m. 15 do Krakowa, Basztowa 17/II. p.;
- 6) Pokwitowania władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 7) Zatwierdzenie budżetu na 1935 r.;
- 8) Wybór Rady Nadzorczej z § 10 statutu Spółki i wybór Zarządu w myśl § 12 statutu Spółki;
- 9) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, powinni złożyć swe akcje w Biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Marszałkowskiej 95 m. 15 najpóźniej na 7 dni (siedem) przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Kolej Elektryczna Łódzka”, spółka Akc.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w czwartek dn. 28 marca 1935 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Banku Przemysłowców Łódzkich w Łodzi przy ul. Pierackiego Nr. 15

XXXV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934 r. i pokwitowanie władz Spółki;
- 2) Podział zysku za 1934 r.;
- 3) Uchwalenie budżetu na 1935 r.;
- 4) Wybór dwóch członków Zarządu (§ 26 statutu);
- 5) Wybór trzech członków Rady Nadzorczej (§ 38 statutu);
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w tem Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje albo kwity depozytowe notariuszów lub krajowych instytucji kredytowych w biurze Zarządu Spółki w Łodzi, ul. Tramwajowa Nr. 6, najpóźniej do dn. 20 marca 1935 r. włącznie.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Białostockiego Towarzystwa Elektryczności Spółka Akcyjna w Białymstoku

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 marca 1935 r. o godz. 9 rano odbędzie się w Warszawie, przy ul. Czackiego 8

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW TOWARZYSTWA

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1934;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1934 r. oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki, zgodnie z § 50 Prawa o Spółkach Akcyjnych;
- 3) Podział zysków;
- 4) Wybory Rady Nadzorczej;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia PP. Członków Rady Nadzorczej i podział ich czynności;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, którzy życzą sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni zgłosić do dn. 22 marca 1935 r. w biurze Zarządu Spółki w Białymstoku, ul. Elektryczna 13, swoje akcje lub zaświadczenia ze złożonych akcji u notariusza, urzędującego w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, lub w bankach: „Banque de Bruxelles, Société Anonyme à Bruxelles”, „Compagnie Générale d'Entreprises Electriques et Industrielles, Société Anonyme, Bruxelles”, Bank Gospodarstwa Krajowego, Białystok.

Zyczący wystąpić z wnioskiem na Zgromadzeniu winni go zgłosić do Zarządu Spółki przed dn. 16 marca 1935 r. (art. 57 Ustawy o Spółkach Akcyjnych).

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Składy Towarowe „Warrant”, Spółka Akcyjna w Łodzi

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 marca 1935 r. o godz. 16 w lokalu Spółki przy ul. Tad. Kościuszki 15 odbędzie się zgodnie z §§ 21 i 28 Statutu w pierwszym terminie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r. oraz uchwały w przedmiocie zużycia osiągniętego zysku;
- 3) Uchwała o udzieleniu pokwitowania władzom Spółki z ich czynności;
- 4) Ustąpienie 2 członków Zarządu w myśl § 37 Statutu i wybory uzupełniające do Zarządu tudzież uchwała w przedmiocie przypadających wynagrodzeń;
- 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i uchwała w przedmiocie ich wynagrodzenia;
- 6) Uchwała w przedmiocie ustalenia budżetu na 1935 r.;
- 7) Wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć posiadane akcje — w myśl § 26 Statutu — nie później, jak na 7 dni przed dniem Walnego Zgromadzenia w Kasie Spółki. Akcjonariusze, pragnący wnieść dodatkowe sprawy na porządek dzienny Walnego Zgromadzenia, winni zgłosić je najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Jurata” Uzdrowisko na Półwyspie Helu

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Hotelu Europejskiego przy ul. Krakowskie Przedmieście 13, w Warszawie,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia przez Prezesa Rady Nadzorczej i wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za ubiegły rok operacyjny 1934;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań i bilansu Spółki na 1934 rok operacyjny i udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1935 rok operacyjny;
- 5) Wybory członków Zarządu;
- 6) Wybory członków Rady Nadzorczej;
- 7) Upoważnienie Zarządu do wydzierżawiania i poddzierżawiania terenów uzdrowiska, a również do nabywania, sprzedaży i obciążania nieruchomości Spółki;
- 8) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Towarzystwo Eksploatacji Kamieniołomów” w Krakowie

ul. Mikołajska 6, I p.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 10 rano w lokalu Spółki, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Dyrekcji i Komisji Rewizyjnej za 1933/34 r. i rozpatrzenie działalności dotychczasowych władz Spółki;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków za rok sprawozdawczy i udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 4) Pokrycie strat za rok sprawozdawczy;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Przedstawienie planów i możliwości na 1935 r.;
- 7) Wolne wnioski.

U W A G A. — Akcje na okaziciela należy złożyć do dn. 23 marca r. b. w biurze Spółki. Z a r z ą d

I OGŁOSZENIE

Zarząd Browaru i Fabryki Kwasu Węglowego Sukces. K. Anstadta Spółka Akcyjna w Łodzi

ma zaszczyt zawiadomić, że w sobotę, dn. 13 kwietnia 1935 r. o godz. 17 w lokalu Zarządu w Łodzi, przy ul. Pomorskiej Nr. 34/36 odbędzie się

47 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934 r. i w związku z tem udzielenie pokwitowania Zarządowi z dopełnionych czynności;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 4) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce ustępującego;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wyznaczenie stałych poborów dla członków Zarządu i określenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej za 1935 r.;
- 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub zaświadczenia, wydane na dowód ich złożenia u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej z wyszczególnieniem posiadanych numerów akcji nie później, jak na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Małopolskiej Fabryki Zarówek, Spółki Akcyjnej

zwoluje — na żądanie Akcjonariuszów, przedstawiających więcej niż 10% kapitału akcyjnego — na dz. 28 marca 1935 r. na godz. 11 do Warszawy do lokalu Dyrektora sprzedaży tejże Spółki przy ul. Świętokrzyskiej 25

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawa zastanowienia produkcji i sprzedaży z dn. 31 marca 1935 r.;
- 2) Zmiana § 9 i § 11 statutu w ten sposób, że prowadzenie interesów Spółki należy do Zarządu, składającego się z jednego członka Zarządu, i że firmę Spółki podpisywać będzie pod jej brzmieniem jeden członek Zarządu;
- 3) Sprawa odpraw pracowników;
- 4) Różne.

Akcie na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce we Lwowie, ul. Lwowskich Dzieci 25 przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej oraz w N. V. Rotterdamsche Bankvereniging wraz z filjami w Holandji. W zaświadczeniu należy wymienić liczbę akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Roman Groniowski“, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 28 marca 1935 r. o godzinie 19 odbędzie się w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Emilji Plater 10

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1934 i podział zysków; 3) Uchwalenie budżetu na 1935 r.; 4) Wybór 3 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW Banku Akceptacyjnego, Spółki Akcyjnej

odbędzie się w dn. 27 marca 1935 r. o godz. 13 w lokalu Spółki w Warszawie przy ul. Nowogrodzkiej 50, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za 1934 r.; 3) Podział zysków za 1934 r.; 4) Określenie wynagrodzenia dla członków Komisji Rewizyjnej; 5) Zatwierdzenie budżetu wydatków na 1935 r. 6) Uzupełniające wybory członków Rady; 7) Wybory członków Komisji Rewizyjnej.

Dyrekcja Banku Akceptacyjnego S. A.
(-) Z. Czalbowski, (-) K. Grosman

II OGŁOSZENIE

Zarząd Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska“ SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 3 kwietnia 1935 r. o godz. 17 w lokalu Spółki przy ul. Nowy Świat 23/25 w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu; rozpatrzenie bilansu oraz r-ku strat i zysków za rok operacyjny 1934;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdania i udzielenie pokwitowania Zarządowi z czynności operacyjnych za 1934 r.;
- 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski Akcjonariuszów w razie ich zgłoszenia w terminie ustawowym.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Spółki swoje akcje lub dowody zdeponowania takowych na 7 dni przed Zgromadzeniem.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego T-wa Budowy i Eksploatacji Rzeźni Miejskich SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że

WALNE ZEBRANIE DOROCZNE

odbędzie się w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 4 popoł. w lokalu Zarządu Towarzystwa w Warszawie, przy ul. Nowy Świat 41 m. 28 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1934 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum za jego czynności w 1934 r.;
- 4) Zatwierdzenie proponowanego przez Zarząd podziału zysków, osiągniętych w 1934 r.;
- 5) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1935 r.;
- 6) Wybór trzech członków Zarządu i pięciu członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Określenie czynności poszczególnych członków Zarządu i wysokości ich wynagrodzenia;
- 8) Upoważnienie Zarządu do wypłacenia na rachunek dywidendy za 1935 r. sum w terminie i do wysokości podług uznania Zarządu.

III OGŁOSZENIE

KOMISJA LIKWIDACYJNA

Spółki Akcyjnej pod firmą „Przemysł Usikowy“, Sp. Akc.

w Wilnie w likwidacji

mającej siedzibę w Warszawie przy ul. Rybińskiego Nr. 4

zawiadamia — w myśl art. 449 Kodeksu Handlowego, że uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki, odbytego w dn. 30 sierpnia 1930 roku uchwalono

POSTAWIĆ SPÓŁKĘ W STAN LIKWIDACJI.

Wszyscy wierzyciele Spółki zechcą zgłosić swe pretensje pod adresem siedziby Spółki w terminie sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia.

Komisja Likwidacyjna

Józef Dudziński, Kazimierz Kunicki, Tadeusz Pietkiewicz

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Płotno“ w Słeszewie

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW odbędzie się w dn. 29 marca 1935 r. o godz. 16 w Banku Kratochwill & Pernaczyński, Poznań, Plac Wolności 18, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1934 r. oraz udzielenie Radzie Nadzorczej i Zarządowi absolutorjum;
- 4) Podział czystego zysku za 1934 r.;
- 5) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysł Tłuszczowy Schicht-Lever Spółna Ancyjna, Warszawa, Nowy Zjazd 1

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 17 odbędzie się w siedzibie Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Nowy Zjazd 1

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1934; 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki;
- 6) Wybór 2 członków Zarządu i 6 członków Rady Nadzorczej;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 23 marca r. b. włącznie złożyć w Zarządzie Towarzystwa Przemysł Tłuszczowy Schicht-Lever S. A., Warszawa, Nowy Zjazd 1, akcje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych.

Zarząd

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Bawełniany „Adam Osser“, spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 kwietnia 1935 r. o godz. 17 odbędzie się w biurze Zarządu w Łodzi, przy ul. Kiłńskiego Nr. 222

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za 1934 r. operacyjny, jakoteż wniosków Komisji Rewizyjnej; 2) Podział zysków za 1934 r.; 3) Budżet na 1935 r.; 4) Wybory do Zarządu i wybór członków Komisji Rewizyjnej; 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje — w myśl art. 59 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o Spółkach Akcyjnych.

Zaproszenie

na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW,

Krakowskiej Miejskiej Kolei Elektrycznej**Spółki Akcyjnej w Krakowie**

odbyć się mające w dn. 11 kwietnia 1935 r. o godz. 12 w poł. w biurze prezydjalnem Zarządu stol. król. miasta Krakowa, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok administracyjny 1934;
- 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku, względnie pokryciu strat;
- 4) Kwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Zmiana statutów spółki, w szczególności:
 - a) ustępu 1 § 6 statutu, który opiewa:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi: zł 4 655 200 (cztery miliony sześćset pięćdziesiąt pięć tysięcy dwieście) złotych, podzielonych na 46 552 (czterdzieści sześć tysięcy pięćset pięćdziesiąt dwie) sztuk akcji, po zł 100 (sto), na okaziciela opiewających i gotówką pełnowpłaconych. Spółka może również emitować akcje składane po 10, 25, 50 i 100 sztuk” — będzie opiewał:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosił pierwotnie — na zasadzie postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 9 kwietnia 1927 r., ogłoszonego w Nr. 187 „Monitora Polskiego” z 18 sierpnia 1927 r. zł 4 300 000 (1 emisja), następnie na zasadzie postanowienia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z 7 maja 1929 r., ogłoszonego w Nr. 117 „Monitora Polskiego” z 23 maja 1929 r., podwyższony został o kwotę zł 355 200 (II emisja), łącznie zatem zł 4 655 200, podzielonych na 46 552 (czterdzieści sześć tysięcy pięćset pięćdziesiąt dwie) sztuk akcji po zł 100 (sto), na okaziciela opiewających gotówką pełnowpłaconych. Spółka może również emitować akcje składane po 10, 25, 50 i 100 sztuk”.
 - b) § 8 statutu, który opiewa:

„Cały kapitał akcyjny ma być umorzony w ciągu trwania koncesji według zatwierdzonego przez właściwe władze państwowe planu umorzenia.

Akcje, przeznaczone do umorzenia, wskaże losowanie, które będzie dokonywane przez Radę Nadzorczą co roku. Numery wylosowanych i do wykupu przeznaczonych akcji będą ogłaszane w sposób ustawą przewidziany. Wylosowane akcje zostaną zapłacone, bez względu na to, czy czysty zysk Spółki na to wystarczy, czy nie, do rąk okaziciela akcji w trzy miesiące po wylosowaniu pełną ich imienną wartością w gotówce za zwrotem akcji wraz z niezapadłymi jeszcze kuponami i talonami. Wartość brakujących kuponów potrąca się z kapitału. Akcje wylosowane i zwrócone zniszczy Zarząd” — będzie opiewał:

„Cały kapitał akcyjny ma być umorzony w ciągu trwania koncesji, według zatwierdzonego przez właściwe władze państwowe planu umorzenia. Akcje, przeznaczone do umorzenia wskaże losowanie, które będzie dokonywane przez Zarząd w obecności trzech członków Rady Nadzorczej i komisarza rządowego bez względu na to, czy dochód przedsiębiorstwa Spółki wystarczy na spłatę wylosowanych akcji. Numery wylosowanych akcji ogłasza się w „Monitorze Polskim”. O ile na zapłatę wylosowanych akcji wystarczy przeznaczona na ten cel według postanowień § 26 statutu część dochodu, okaziciele akcji wylosowanych otrzymają w trzy miesiące po ogłoszeniu wyników losowania pełną imienną wartość akcji w gotówce za zwrotem akcji z talonami i kuponami niezapadłymi jeszcze w terminie zapłaty kapitału, z wyłączeniem kuponu (kuponów) na dywidendę za rok, w którym losowanie nastąpiło lub za lata, w których dywidenda zadeklarowana nie została. Wartość brakujących zapadłych kuponów potrąca się z kapitału, o ile w odpowiednim roku dywidenda uchwaloną została. Akcje spłaca się w porządku kolejnym według czasu ich wylosowania. Akcje wylosowane i zwrócone zniszczy Zarząd w obecności Komisarza Rządowego”.

c) Ustęp ostatni § 20 statutu, opiewający:

„Rada może oznaczyć te sprawy, których Zarząd nie może przedsiębrać, bez zezwolenia Rady Nadzorczej” — ma być skreślonym.

d) Ustęp 4 § 22 statutu, opiewający:

„Zarząd zastępuje Spółkę przed sądem i poza sądem, Zarządowi nie wolno wszczynać procesów sądowych, bez zezwolenia Rady Nadzorczej” — będzie opiewał:

„Zarząd zastępuje Spółkę przed sądem i poza sądem, Zarządowi nie wolno wszczynać procesów sądowych bez zezwolenia Rady Nadzorczej o przedmioty, wartością swą zł 3 000 przekraczające, ani nabywać lub zbywać przedmiotów majątkowych Spółki, z wyjątkiem ruchomości, których cena nabycia względnie zbycia przenosi kwotę zł 3 000”.

e) Ustęp 1 § 26 opiewający:

„Przy sporządzaniu bilansu należy stosować przepisy prawa o spółkach akcyjnych (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383) oraz szczegółowe przepisy, wydane przez Ministerstwo Komunikacji” — będzie opiewał:

„Przy sporządzaniu bilansu należy stosować przepisy kodeksu handlowego (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 czerwca 1934 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 57 poz. 502), oraz szczegółowe przepisy, wydane przez Ministerstwo Komunikacji”.

f) Ustęp 3 § 31 statutu, opiewający:

„Komisarz Rządowy jest uprawniony do wglądania w czynności Spółki, w jej księgi, rachunki i inne dokumenty i ma prawo uczestniczenia na Walnych Zgromadzeniach, jakoteż na posiedzeniach Rady Nadzorczej i Zarządu, o których terminie winien być zawiadamiany: — będzie opiewał:

„Komisarz rządowy jest uprawniony do wglądania w czynności Spółki, w jej księgi, rachunki i inne dokumenty i ma prawo uczestniczenia na Walnych Zgromadzeniach, jakoteż na posiedzeniach Rady Nadzorczej, Komitetu Wykonawczego i Zarządu, o których terminie winien być zawiadomiony”.

g) § 32 statutu, opiewający:

„Obowiązkowe ogłoszenia Spółki powinny być umieszczane w „Monitorze Polskim”, w czasopiśmie „Polska Gospodarcza” oraz w jednym z pism miejscowych, według wyboru Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów, a ewentualnie także w innych pismach przez zarządzenia władz wskazanych” — zostaje uchylony.

h) § 33 statutu, opiewający:

„W kwestjach, niniejszym statutem nieuregulowanych, obowiązują przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. Nr. 39 „Dz. Ust. R. P.” poz. 383) — otrzymuje liczbę 32 i będzie opiewał:

„§ 32. W kwestjach, niniejszym statutem nieuregulowanych, obowiązują przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 czerwca 1934 r. Nr. 57 poz. 502 „Dz. Ust. R. P.”.

6) Zmiana postanowienia Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z 26 kwietnia 1932 L. R. 13202, dotyczącego podwyższenia kapitału akcyjnego o zł 800 do wysokości zł 4 656 000, oraz zmiany § 6 statutu w związku z tem podwyższeniem pozostającej, tudzież wymiany akcji na akcje po zł 2 000 opiewające i zrzeczenie się uprawnień, wynikających z postanowienia Ministra Przemysłu i Handlu z 4 sierpnia 1932 (Nr. 177 „Monitora Polskiego” z 4 sierpnia 1932);

7) Sprawa zatwierdzenia losowania akcji dokonanego 3 września 1934 a objętego protokołem z 3 września 1934 L. rep 1162/34;

8) Zmiana uchwały Walnego Zgromadzenia z 4 kwietnia 1933 L. R. 14472, dotyczącej umieszczania w „Czasie” ogłoszeń przez prawo wymaganych;

9) Wolne wnioski akcjonariuszów i interpelacje.

Kraków, dn. 7 marca 1935.

Zarząd: Inż. Polaczek — Kornecki.

Posiadanie jednej akcji nadaje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu. Akcje winny być złożone na 8 dni przed Walnym Zgromadzeniem w Kasie stol. król. miasta Krakowa.

Ogłoszenie zawiadomienia następuje dwukrotnie w myśl art. 338 k. h. w „Monitorze Polskim”.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszania dodatkowych spraw na porządek dzienny, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu.

II OGŁOSZENIE

XXI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Ziemskiego Banku Hipotecznego, Spółki Akc. WE LWOWIE

odbędzie się w poniedziałek dn. 1 kwietnia 1935 r. o godz. 11 w lokalu Banku we Lwowie, przy ul. Słowackiego 14/I.

Porządek dzienny:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z działalności i stanu Banku za rok 1934, zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r. i udzielenie absolutorjum Dyrekcji i Radzie Nadzorczej Banku;
- 3) Rozdział zysku;
- 4) Wybór 4 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 5) Wnioski po myśli § 67 statutu.
- 6) Uchwała przepisów szacunkowych dla pożyczek hipotecyjnych, zabezpieczających listy zastawne.

Do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu są uprawnieni ci akcjonariusze, którzy — po myśli § 60 statutu — najpóźniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą w kasie Banku swoje akcje lub zaświadczenia, prawem przewidziane. Uprawnionym do wstępu na Zgromadzenie będą wydane legitymacje.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mogą nie później jak 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem zgłosić dodatkowo sprawy do porządku dziennego.

Lwów, dn. 22 lutego 1935 r.

Dyrekcja Ziemskiego Banku Hipotecznego
Spółki akcyjnej we Lwowie

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

niziej podpisanej Spółki w likwidacji odbędzie się w dn. 28 marca 1935 r. t. j. we czwartek, o godz. 11 przed poł. w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 16/18 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Komisji Likwidacyjnej o ukończeniu działalności;
- 2) Zatwierdzenie działalności Komisji Likwidacyjnej;
- 3) Przyjęcie wniosku Komisji Likwidacyjnej;
- 4) Zgłoszenie do Rejestru Handlowego o ukończeniu likwidacji.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć u likwidatorów pod wyżej wymienionym adresem, w myśl § 59 Statutu, nie później jak 7 dni przed terminem swoje akcje lub zaświadczenia instytucji kredytowych, działających na mocy statutów, przez Rząd zatwierdzonych, o złożeniu w nich akcji i stwierdzające, iż akcje nie będą wydane właścicielowi przed terminem Walnego Zgromadzenia.

W razie niedojścia do skutku Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów w powyższym terminie, takowe na zasadzie § 10 Statutu Spółki odbędzie się w tymże lokalu z tymże porządkiem dziennym dnia 15 kwietnia 1935 roku o godzinie 11-tej w drugim terminie, przyczem Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów będzie prawomocne, a uchwały jego obowiązujące bez względu na wysokość reprezentowanego na niem kapitału akcyjnego.

Spółka Akcyjna Recenia Polska w likwidacji

LIKWIDATOROWIE

Karpackie Towarzystwo Leśne, Spółka Akc. w likwidacji

L W Ó W

Bilans obrotowy likwidacyjny za okres od 1/I do 31/XII 1933 r.
WINIEN. — Kasa zł 202·03; Dłużnicy zł 68 490·33; Strata na dz. 31 grudnia 1932 r. zł 518 014·81.

MA. — Kapitał akcyjny zł 200 000·00; Wierzyciele zł 386 707·17.

Zestawienie strat i zysków od 1/I do 31/XII 1933 r.

STRATY. — Koszty administracyjno-ogólne zł 4 447·35; Rachunek likwidacji zł 261 095·15; Różnice kursowe zł 3 394·92; Przeniesienie straty z 31/XII 1932 r. zł 249 077·39.

ZYSKI. — Przeniesienie straty z 31/XII 1932 r. zł 249 077·39; Strata za czas od 1/I do 31/XII 1933 r. zł 268 937·42.

Zarząd Wileńskiego Banku Ziemskiego

podaje do wiadomości, że w dn. 10 kwietnia r. b. o godz. 6 popoł. odbędzie się w Wilnie, w lokalu Banku (Mickiewicza 8),

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów Wileńskiego Banku Ziemskiego.

Akcje, albo zaświadczenia instytucji kredytowych o zdeponowanych akcjach z numeracją takowych, powinny być złożone w Banku przed dn. 3 kwietnia r. b.

Depozytariusze Wileńskiego Banku Ziemskiego powinni przed dn. 3 kwietnia r. b. powiadomić Bank o zamierzonym uczestniczeniu w Zgromadzeniu.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału zakładowego, mogą zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy (§ 102 Statutu). Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (§ 101 Statutu).

O ile powyższe Zgromadzenie nie dojdzie do skutku, to następne Walne Zgromadzenie, prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na niem akcji stosownie do Statutu Banku (§ 106), zwołane zostanie na dz. 1 maja r. b. o godz. 6 popoł.

Porządek dzienny:

1) Zamierzone zmiany Statutu, a mianowicie:

§ 8 pkt. 7 zamiast: „Dywidenda od akcji, niepodjęta w ciągu lat 10 od terminu jej płatności, nie podlega wypłacie, a odnośne sumy przechodzą na własność Banku” — ustanowić: „Dywidenda od akcji, niepodjęta w ciągu lat 5 od terminu jej płatności, nie podlega wypłacie i przechodzi na własność Banku”.

§ 79 zamiast: „Należności za kupony ubiegłe, jak również za wylosowane listy zastawne i obligacje ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat od dnia ich płatności i przechodzą na własność Banku” — ustanowić: „Należności za kupony, niepodniesione w ciągu lat 5, jak również należności za wylosowane listy zastawne i obligacje, niepodniesione w ciągu lat 20 od dnia płatności, ulegają przedawnieniu i przechodzą na własność Banku”.

Do § 118 dodać pkt. 3: „Walne Zgromadzenie może jednak na wniosek Zarządu postanowić: a) o czasowym wstrzymaniu wypłaty uchwalonej dywidendy i b) o nieuchwalaniu dywidendy z zaliczeniem do kapitału rezerwowego całego czystego zysku, pozostałego po dokonaniu przelewu na kapitał zapasowy, przewidziany w pkt. 1, jak również o niewypłacaniu z kapitału rezerwowego dodatkowej dywidendy do 8% kapitału zakładowego, przewidzianej w § 122 Statutu”.

2) Wolne wnioski.

Zachodniopolska Hurtownia Rur, Sp. Akc.

POZNAŃ

Bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — I. — Majątek stały, inwentarz biurowy martwy zł 1·00; II. — Majątek płynny gotówka w kasie zł 445·11; Gotówka w bankach zł 9 979·00; Papiery procentowe zł 3 840·00; Weksle w portfelu zł 11 073·15; Towary zł 190 468·03; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 161 030·29, b) dostawcy zł 5 098·14; Sumy przechodnie: Wydatki, dot. okresu przyszł. zł 4 104·00; Depozyt zł 87·50; Strata zł 16 786·87; Razem zł 402 913·09.

Sumy pozabilansowe: żyro na wekslach klientowskich zł 92 273·44; Ogólna suma zł 495 186·53.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 297 000·00; Kapitał zapasowy zł 19 730·10; Zysk z lat ubiegłych zł 12 208·17; Zobowiązania: a) dostawcy zł 73 882·76, b) odbiorcy zł 92·06; Razem zł 402 913·09.

Sumy pozabilansowe: różni na żyro zł 92 273·44; Ogólna suma zł 495 186·53.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty adm. ogólnej zł 60 469·24; Koszty sprzedaży zł 34 448·51; Podatki państw. i komunalne zł 9 764·25; Świadczenia socjalne zł 3 470·02; Komorne, światło i opał zł 8 090·71; Telefony zł 1 762·13; Inne wydatki zł 3 264·34; Strata na dłużnikach zł 2 887·46; Ogólna suma zł 124 156·66.

MA. — Zysk na sprzed. towarów zł 107 202·44; Prowizje otrzymane zł 167·35; Strata zł 16 786·87; Ogólna suma zł 124 156·66.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Towarzystwo Teatrów Stołecznych

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 23 marca 1935 r. o godz. 10 rano w siedzibie Spółki przy ul. Bielańskiej 5 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok ubiegły; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 6) Podział zysków względnie pokrycie strat; 7) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 8) Zmiana Statutu Spółki: a) w odniesieniu do § 1 przez zmianę redakcji tego paragrafu z nadaniem mu brzmienia następującego: W celu prowadzenia przedsiębiorstw widowiskowych istnieje spółka akcyjna pod firmą „Towarzystwo Teatrów Stołecznych Spółka Akcyjna“, b) w odniesieniu do § 3 przez skreślenie całego tego paragrafu, c) w odniesieniu do § 14 przez skreślenie całego paragrafu, d) w odniesieniu do całego statutu — przez ustalenie nowej kolejności paragrafów; 8) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zebraniu, o ile na 7 dni przed terminem Zebrania złożą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Bielańska 5 w godzinach 12 — 2 popoł.

II OGŁOSZENIE

Likwidatorowie Powszechnego Banku Depozytowego

Spółka Akcyjna w likwidacji

zwołują na dz. 29 marca 1935 r. o godz. 12 w poł. w lokalu Banku w Warszawie przy ul. Długiej 48

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Rady, Dyrekcji, Komisji Rewizyjnej oraz likwidatorów; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za czas od 1 stycznia 1934 r. do 31 października 1934 r., bilansu otwarcia likwidacji na dz. 1 listopada 1934 r., bilansu i rachunku strat i zysków za czas od 1 listopada 1934 r. do 31 grudnia 1934 r.; 4) Udzielenie pokwitowania Radzie, Dyrekcji i likwidatorom z wykonania przez nich obowiązków; 5) Ustalenie budżetu na 1935 r.; 6) Wybory władz Banku; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są złożyć swoje akcje lub świadectwa depozytowe przynajmniej na 7 dni przed terminem Zebrania w Kasie Banku w Warszawie przy ul. Długiej 48.

Wrazie nieobecności akcjonariuszów, reprezentujących piątą część kapitału zakładowego, odbędzie się ponownie Zgromadzenie Akcjonariuszów z tym samym porządkiem dziennym w tym samym dniu i lokalu o godz. 12½, które będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

I OGŁOSZENIE

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Spółki Akcyjnej pod firma „Kanold“. Spółka Akc. w Lesznie

odbędzie się w środę dn. 10 kwietnia 1935 r. o godz. 11 w biurze Spółki w Lesznie przy ul. Królowej Jadwigi 33.

Porządek obrad:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Przedłożenie, rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r.; 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie udzielenia pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz w przedmiocie pokrycia straty bilansowej; 4) Wolne wnioski bez uchwał.

Ewentualne wnioski akcjonariuszów o zamieszczenie na porządku obrad spraw dodatkowych winny być zgłoszone wraz z dowodem posiadania potrzebnej ilości akcji do Zarządu Spółki najpóźniej w dn. 27 marca 1935 r.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swoje akcje w kasie Spółki w Lesznie lub u notariusza z tem, że nie odbiorą je przed ukończeniem Zebrania.

„KANOLD“ Spółka Akcyjna w Lesznie
Zarząd: Henryk Kaczmarek

5 R. H. B 6.

W tutejszym rejestrze handlowym oddział B zapisano dziś przy firmie

„CUKROWNIA PELPLIN“, SPÓŁKA AKCYJNA

następująco: Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 4 grudnia 1934 r. wybrano jako dalszego członka Zarządu Wacława Dykiera, Dyrektora Pomorskiej Izby Rolniczej w Toruniu i właściciela ziemskiego w Szpegowie, powiat Tczew. Tą samą uchwałą uzgodniono statut z nową ustawą handlową w szczególności zmieniono §§ 4, 6, 9, 16, 18 (19), 20 (21), 22 (23), 23 (24), 26 (27), 28 (29), 29 i 22 (30) i 33 tegoż statutu.

Tczew, dn. 14 lutego 1935 r.

Sad Grodzki

I OGŁOSZENIE

SPÓŁKA AKCYJNA

dia Eksploatacji Letniska Zamek Pieskowa Skała

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZEBRANIE ROCZNE

odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Em. Plater 35/5 w dniu 14 kwietnia o godz. 5 po poł.

Porządek: 1) Sprawozdanie i rachunek strat i zysków za 1934 r.; 2) Budżet na 1935 r.; 3) Wybory.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Metalowy „G r a n a t“

w wykonaniu uchwały z dn. 12 lutego 1935 r. i na mocy art. 466 Kod. Handlowego ogłasza poraz drugi

zamiar złączenia majątku

swego z majątkiem Spółki Akc. „Kielecka Odlewnia“, w którym to przedmiocie zapadła uchwała Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń obu Spółek w dn. 4 czerwca 1934 r., podlegająca częściowej zmianie na

ZWYCZAJNEM WALNEM ZGROMADZENIU

mającym się odbyć w dn. 10 kwietnia 1935 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu Spółki w Warszawie, ul. Żórawia 17.

I OGŁOSZENIE

Osada Spółka Akc. Bud. Dom. w Gnieźnie

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w poniedziałek, dn. 15 kwietnia 1935 r. o godz. 17 w lokalu Hotelu Centralnego w Gnieźnie, ulica Mieczysława 7.

Porządek dzienny:

1) Przedłożenie bilansu oraz rachunków strat i zysków za rok obrachunkowy 1934, tudzież sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;

2) Udzielenie pokwitowania Zarządowi jak i Radzie Nadzorczej oraz uchwała, dotycząca podziału zysków;

3) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej;

4) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, chcący brać udział w Zebraniu, winni złożyć swoje akcje na 7 dni przed terminem Zebrania w biurze Spółki w Gnieźnie, ul. Mieczysława 7 — lub u notariusza, wzgl. przedłożyć akcje na Zebraniu osobiście notariuszowi.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni i Rafinerji „M i l e j ó w“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 kwietnia 1935 r. o godz. jedenastej rano odbędzie się w Warszawie, w Biurze Zarządu przy ul. Mokotowskiej Nr. 25

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawa unieruchomienia Cukrowni; 3) Wnioski PP. Akcjonariuszów; 4) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu w Warszawie, ul. Mokotowska Nr. 25 — akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucyj o zdeponowaniu akcji.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akc. Zakłady Ogrodnicze C. Ulrich

założone 1805 r. w Warszawie, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 2 kwietnia 1935 r. o godz. 11 w kancelarii notariusza S. Zaborowskiego w Warszawie w Gmachu Hipoteki odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu na dz. 30/VI 1934 r.;

2) Uzupełniające wybory do władz Spółki.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni do dn. 26 marca 1935 r. złożyć swe akcje w Biurze Spółki ul. Ceglana 11 w Warszawie.

**Warszawska Fabryka Masowych Wytrobów Blaszanych „TŁOCZNIĄ”
SPÓŁKA AKCYJNA**

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w sobotę dn. 30 marca 1935 r. o godz. 16 odbędzie się w biurze fabrycznym w Warszawie, Przemysłowa 19

**ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu, podział zysków za 1934 r., a także zatwierdzenie budżetu na 1935 r.; 2) Ustalenie ilości i wybór członków Zarządu, oraz określenie ich uprawnień; 3) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 4) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni dokonać formalności, przepisanych art. 59 prawa o spółkach akcyjnych z 1928 r.

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwacyjna

Banku Międzynarodowego w Warszawie, Spółki Akc. w likwidacji

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 kwietnia 1935 r. o godz. 11 rano w lokalu banku przy ul. Śto Krzyskiej Nr. 25, odbędzie się

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej i zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat za 1934 r. oraz wydanie Komisji Likwacyjnej pokwitowania z działalności za 1934 r.; 3) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Komisji Likwacyjnej banku w lokalu przy ul. Śto Krzyskiej 25.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Klesowski Przemysł Granitowy w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 kwietnia 1935 r. o godz. 12 w lokalu Zarządu przy ul. Śto Krzyskiej Nr. 25 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat, oraz udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Wybór Zarządu i Rady Nadzorczej;

4) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu swoje akcje względnie zaświadczenia, przewidziane art. 399 Kodeksu Handlowego.

I OGŁOSZENIE

Syndyk Tymczasowy Masy Upadłości

**Towarzystwa Schlösserowskiej Przędzalni
Bawełny i Tkalni w Ozorkowie, Spółka Akcyjna**

zawiadamia, że

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZY**

odbędzie się w dn. 9 kwietnia 1935 r. o godz. 3 popoł. w lokalu Stowarzyszenia Techników w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 102.

Porządek obrad:

1) Wybór przewodniczącego Zgromadzenia; 2) Wybór pełnomocnika lub pełnomocników do zawarcia układu z wierzycielami na podstawie art. 519 kodeksu handlowego francuskiego oraz ugód z wierzycielami hipotecznymi i przywilej mającymi w przedmiocie wysokości i sposobu spłaty ich należności.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia w terminie dn. 9 kwietnia 1935 r. dla braku kompletu Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbędzie się w drugim terminie dn. 17 kwietnia 1935 r. o godz. 3 popoł. w tem samym miejscu i z tymże porządkiem obrad, przyczem Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w drugim terminie będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

Dodatkowe ogłoszenia i zawiadomienia o drugim terminie Walnego Zgromadzenia dokonane nie będą.

Ozorków, dn. 8 marca 1935 r.

Syndyk Masy Upadłości firmy

Towarzystwo Schlösserowskiej Przędzalni Bawełny i Tkalni w Ozorkowie, Spółka Akcyjna

Dr. B. Fichna

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki zawiadamia, że w dn. 27 marca 1935 r. środa, o godz. 18 odbędzie się

Walne Zgromadzenie

**„Esge“ Spółki Akcyjnej Gruntowej i Budowlanej, Sp. Akc.
w Krakowie**

w lokalu Spółki w Krakowie, ul. Kochanowskiego 2.

Porządek obrad:

Odczytanie protokołu z poprzedniego Walnego Zgromadzenia; Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i przedłożenie zamknięcia rachunkowego za 1934 r. i udzielenie absolutorium władzom Spółki;

Uchwalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej;

Wybór uzupełniający członków Rady Nadzorczej;

Uchwalenie terminu wypłaty zaległej dywidendy;

Wnioski i interpelacje w sprawie ustalenia ceny sprzedaży parcel;

Wnioski i interpelacje.

Każdy akcjonariusz ma prawo uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu osobiście lub przez pisemnie upoważnionego pełnomocnika. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Walnym Zgromadzeniu, zechcą—stosownie do art. 59 prawa o spółkach akcyjnych—złożyć swoje akcje w lokalu Spółki do dn. 20 marca za pisemnym potwierdzeniem.

Zarząd

I OGŁOSZENIE

**Zarząd firmy Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „Fibra”
SPÓŁKA AKCYJNA**

zawiadamia niniejszem, że w dn. 9 kwietnia r. b. o godz. 3 popoł. w siedzibie Spółki w Warszawie przy ul. Hipotecznej Nr. 5 odbędzie się

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZY**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zebrania przez Prezesa Zarządu i obiór Przewodniczącego; 2) Zmiana uchwały Walnego Zgromadzenia akcjonariuszy z dn. 7 sierpnia 1934 r w przedmiocie wynagrodzenia Zarządu.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Towarzystwo Elektryczne Okręgu Częstochowskiego” w Częstochowie

ma zaszczyt podać do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 marca 1935 r. o godz. 9.30 w lokalu przy ul. Czackiego 8, m. 6 w Warszawie odbędzie się

IX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu na dz. 31/XII 1934 r. i rachunku strat i zysków za 1934 r. stosownie do art. 390 Kodeksu Handlowego;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 4) Postanowienie odnośnie salda rachunku strat i zysków;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia Rady Nadzorczej;
- 6) Powiększenie kapitału akcyjnego o sumę zł 3 000 000·00 (trzy miliony), t. j. do wysokości zł 5 000 000·00 (pięć milionów), przez wypuszczenie 12 000 sztuk akcji nominalnej wartości zł 250·00 każda i przydział powyższych akcji z wyłączeniem niektórych akcjonariuszów;
- 7) Zmiana § 4 statutu Spółki, który brzmi: „Kapitał zakładowy Spółki, całkowicie wpłacony gotowizną, określony jest na 2 000 000·00 (dwa miliony) złotych, podzielony na 8 000 (osiem tysięcy) akcji po 250·00 (dwieście pięćdziesiąt) złotych każda”, na brzmienie następujące: „Kapitał zakładowy Spółki, całkowicie wpłacony gotowizną, określony jest na 5 000 000·00 (pięć milionów) złotych, podzielony na 20 000 (dwadzieścia tysięcy) akcji po 250 (dwieście pięćdziesiąt) złotych każda;
- 8) Wolne wnioski Akcjonariuszów.

U w a g i. 1) PP. Akcjonariusze mogą w ciągu siedmiu dni od dnia ukazania się niniejszego ogłoszenia zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego Walnego Zgromadzenia;

2) PP. Akcjonariusze mają prawo w ciągu siedmiu dni przed Walnym Zgromadzeniem żądać wydania odpisu wniosków w sprawach, objętych porządkiem dziennym;

3) PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki w Częstochowie swoje akcje lub dowody złożenia akcji u notariusza, w instytucji kredytowej krajowej, w Banque de Bruxelles w Brukseli lub też w „Compagnie Générale d'Entreprises Electriques et Industrielles” w Brukseli.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Warszawskiej Fabryki Śrob i Droto J. Wolanowski

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 kwietnia 1935 r. o godz. 12 w poł. w kancelarii rejenta Wacława Dominika Paszkowskiego w Warszawie w gmachu hipoteki, Kapucyńska Nr. 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933/34;
- 2) Podział zysku;
- 3) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wybór 2 członków Zarządu na miejsce ustępujących sposobu ukończenia kadencji;
- 5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

PP. akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć posiadane akcje w kasie Spółki przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

II OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Fabryka Firanek, Tiulu i Koronek Szlenkler, Wydźga i Weyer, Sp. Akc. w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 marca 1935 r. o godz. 16 odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Dzielnej Nr. 91

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności w 1934 r.;
- 3) Rozpatrzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r.;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie absolutorjum Zarządowi;
- 5) Podział zysków za 1934 r.;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 8) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Upoważnienie Zarządu do obciążania hipotecznego nieruchomości Spółki;
- 10) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć Zarządowi Spółki swoje akcje lub pokwitowanie na złożone akcje u notariusza, względnie w instytucji kredytowej przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Warsz. Tow. Fabryk Wyrob. Met. Emaljow. „Wulkan” SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt prosić PP. Akcjonariuszów na

54 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbyć się mające w dn. 28 marca 1935 r. o godz. 18 w biurze Tow. w Warszawie na Pradze przy ul. Jagiellońskiej 4/6.

Porządek dzienny:

- 1) Zatwierdzenie sprawozdania i bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933/34 r.;
- 2) Uchwała w sprawie pokrycia strat i preliminarz wydatków na 1934/35 r.;
- 3) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów oraz nabywania i sprzedaży nieruchomości;
- 4) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Zgromadzeniu, o ile conajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem zostali zapisani do ksiąg spółki, właściciele zaś akcji na okaziciela, o ile najdalej do dn. 20 marca 1935 r. włącznie w dni powszednie w godz. od 10 do 14 złożą w biurze Zarządu oryginalne akcje lub przewidziane prawem dowody depozytowe.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Przemysłowo Handlowego Block-Bron SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 11 kwietnia 1935 r. o godz. 6 popoł. w Biurze Zarządu, przy ul. Krakowskie Przedm. 42, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok operacyjny 1934 oraz rachunku strat i zysków, dokonanie podziału zysków i udzielenie pokwitowania Zarządowi;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu na 1935 r. i wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej za 1934 r.;
- 5) Ustalenie budżetu na 1935 rok operacyjny;
- 6) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących i 5-ciu członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni najmniej na 7 dni przed terminem Zebrania złożyć Zarządowi swe akcje, albo świadectwa zastawowe lub depozytowe instytucji kredytowych, działających na mocy statutów przez władze zatwierdzonych. PP. Akcjonariusze, pragnący zgłosić dodatkowe wnioski na porządek dzienny, winni zawiadomić o tem Zarząd piśmiennie nie później, niż na 15 dni przed Zgromadzeniem Walnym.

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Lwów—Stojanów, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 10 — 18 statutu ogłasza się, że
XIX ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów—Stojanów” odbędzie się w dn. 17 kwietnia 1935 r. o godz. 10 przedpoł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie ul. Jagiellońska Nr. 1. II p.

Przedmiotem obrad będą:

- 1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1934 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 2) Rozdział zysku;
- 3) Zatwierdzenie dokonanej kooptacji jednego członka Rady Nadzorczej.

Po myśli postanowień § 20 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki, lub w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 2 kwietnia 1935 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr. 1 II p. (Gmach Galic. Kasy Oszczędności).

Lwów, dn. 8 marca 1935 r.

Z a r z ą d

I OGŁOSZENIE

Syndykat Rolniczy Ciechanowski, Sp. Akc. w Ciechanowie

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 10 kwietnia 1935 r. o godz. 3 po poł. odbędzie się w lokalu Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych w Ciechanowie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania oraz wybór przewodniczącego, sekretarza i asesora;
- 2) Odczytanie protokołu z poprzedniego Zebrania;
- 3) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1934 r. i odczytanie protokołu Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r.;
- 5) Powzięcie uchwały co do pokrycia straty;
- 6) Zatwierdzenie budżetu na 1935 r.;
- 7) Wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej i Zarządu;
- 8) Wnioski, zgłoszone Zarządowi na 14 dni.

UWAGA. Właściciele akcji na okaziciela, którzy zechcą uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni — stosownie do ustawy — na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć Zarządowi swe akcje lub odpowiednie dowody bankowe z wymienieniem numerów akcji.

Dyrekcja Banku Towarzystw Spółdzielczych, Spółka Akc.

po raz drugi zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW BANKU odbędzie się w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 17, w lokalu Banku, Jasna 1, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie z działalności Banku, bilans i rachunek strat i zysków za 1934 r.;
- 2) Budżet wydatków na 1935 r.;
- 3) Ustalenie liczby członków Rady. Wybory członków Rady i członków Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

Karty wstępu mogą otrzymać tylko ci akcjonariusze, na których imię akcje zostały przepisane w księgach Banku nie później niż na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Zarząd Kompanji Handlu Zamorskiego

Spółki Akcyjnej w Gdyni

niniejszem zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW,

zwołane na dzień 23 marca 1935 r.

nie odbędzie się.

ZARZĄD

Starzyckiej Fabryki Wyrobów Sukiennych Z. Bornstein

SPOŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dniu 27 marca 1935 r. o godz. 17 w lokalu biura Spółki Akcyjnej w Tomaszowie Maz. Warszawska szosa 59/71 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r.;
- 4) Pokwitowanie Zarządu;
- 5) Wybór 5 członków Zarządu, 5 członków Rady Nadzorczej i 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Sprzedaż gruntów, oznaczonych Nr. hipotecznym 105 — rosyjskie „g”;
- 8) Wolne wnioski:

- 1) Sprzeniewierzenia, uczynione w Spółce Akcyjnej przez Emanuela Bornsteina, byłego dyrektora Zarządzającego;
- 2) Sprzedaż placu Nr. hipoteczny 231 i nieruchomości Nr. hipoteczny 596;
- 3) Ewentualne kupno nieruchomości Nr. hipoteczny 34;
- 4) Odroczenie Walnego Zgromadzenia, celem poddania sprawozdania Zarządu oraz bilansu, sporządzonego przez Zarząd, badaniu przez biegłego rewidenta zarówno pod względem ich zgodności z księgami, dokumentami, jako też z faktycznym stanem majątku, a to spowodu niepojęcia przez Komisję Rewizyjną uchwały w przedmiocie zbadania bilansu, rachunku zysków i strat i sprawozdania Zarządu;
- 5) Przeprowadzenie wyborów grupowych do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na zasadzie § 4 art. 379 i § 1 art. 397 Kod. Handl.

W myśl statutu Spółki Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni nie później niż 7 (siedem) dni przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje Zarządowi w Tomaszowie Maz. przy ul. Warszawska Szosa 59/71.

Zarząd firmy „LECHJA”, Spółka Akcyjna dawniej Kujawski, Milewski i S-ka w Lublinie

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 10 kwietnia 1935 r. o godz. 18 w biurze Zarządu w Lublinie ul. 1 Maja Nr. 25 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu wraz z rachunkami strat i zysków za lata 1932/3 i 1933/4 oraz pokwitowania władz;
- 3) Plan działalności i sposób pokrycia strat;
- 4) Budżet na 1934/5;
- 5) Wybory do organów Spółki;
- 6) Zmiana w statucie Spółki odnośnie brzmienia firmy: Zamiast obecnego brzmienia firmy „Lechja” Spółka Akcyjna dawn. Kujawski, Milewski i S-ka proponuje się: „Lechja” Spółka Akcyjna;
- 7) Wolne wnioski — o ile zostaną zgłoszone na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia zgodnie z Art. 54 Prawa o spółkach akcyjnych.

I OGŁOSZENIE

Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 6 lutego 1935 r. postanowiono zlikwidować spółkę

„Huta Szklana Jabłonna”, Spółka Akcyjna

Na likwidatora powołano P. Witolda Moritza. Siedziba Spółki, Warszawa ul. Hoża 23 m. 1 (R. H. B. XXX—4822 z dn. 22 lutego 1935 r.)

Stosownie do art. 449 K. H. likwidator wzywa wszystkich wierzycieli

do zgłaszania swoich pretensyj

w ciągu 6 miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia. Likwidator przyjmuje w dnie powszednie od godz. 16½ do 18½ w biurze pl. Małachowskiego 2 m. 22.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Składnica Straży Pożarnych, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 marca 1935 r. o godz. 13 w lokalu Spółki przy ul. Kopernika 33, w Warszawie odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Rozpatrzenie bilansu za 1934 r.;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Uchwała w sprawie pokrycia strat;
- 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, zamierzający uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do Art. 59 prawa o spółkach akcyjnych — złożyć w Zarządzie Spółki, Kopernika 33, akcje lub kwity depozytowe najpóźniej do dn. 24 marca 1935 r.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów

Spółka Akcyjna, Warszawa

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 18 odbędzie się w siedzibie Zarządu Towarzystwa w Warszawie, Nowy Zjazd 1

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1934;
- 4) Udzielenie absolutorium Zarządowi;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków władz Spółki;
- 6) Wybór 4 członków Zarządu oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 23 marca r. b. włącznie złożyć w Zarządzie Towarzystwa Budowy i Eksploatacji Domów S. A., Warszawa, Nowy Zjazd 1, akcje lub świadectwa depozytowe instytucji finansowych.

Zarząd

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przechowania i Przewozu Mebli i Towarów A. Wróblewski i S-ka

niniejszym zawiadamia, że — zgodnie z art. 56 prawa o spółkach akcyjnych — odbędzie się w dn. 27 marca 1935 r. o godz. 1 w biurze Spółki przy ul. Marszałkowskiej 108

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku strat i zysków za 1934 r.;
- 4) Podział zysków i zatwierdzenie budżetu na 1935 r.;
- 5) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Na zasadzie art. 59 prawa akcyjnego właściciele akcji obowiązani są zgłosić swe prawa do głosu na 7 dni przed Zebraniem.

Zarząd Cukrowni „WOJUCZYŃ”. Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 kwietnia 1935 r. o godz. 5 po poł., odbędzie się w Warszawie, w lokalu Banku Cukrownictwa S. A. przy ul. Karowej Nr. 20

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i udzielenie absolutorium;
- 3) Ustalenie liczby członków Zarządu, stosownie do § 16 Statutu;
- 4) Wybory do Zarządu;
- 5) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Mokotowska Nr. 25, akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucji o zdeponowaniu akcji.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Elektrownia w Kielcach”

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 29 marca r. b. o godz. 10 min. 15 w Warszawie, w lokalu przy ul. Czackiego 8 m. 6 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 1934 r.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu, rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1934, oraz udzielenie absolutorium władzom Spółki, zgodnie z § 50 Prawa o Spółkach Akcyjnych;
- 4) Wybory Rady Nadzorczej;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i pozostałych czynności;
- 6) Podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki z zł 500 000-00 do kwoty zł 2 000 000-00;
- 7) Przydział akcji nowej emisji;
- 8) Zmiana § 4 Statutu Spółki; stare brzmienie: „Kapitał zakładowy Spółki, całkowicie wpłacony gotowizną, określony jest na zł 500 000-00 (pięćset tysięcy) i podzielony na 2 000 (dwa tysiące) akcji po zł 250-00 (dwieście pięćdziesiąt) każda”, nowe brzmienie: „Kapitał zakładowy Spółki określony jest na zł 2 000 000-00 (dwa miliony) i podzielony na 8 000 (osiem tysięcy) akcji po zł 250-00 (dwieście pięćdziesiąt) każda”;
- 9) Wolne wnioski.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 22 marca 1935 r. w Biurze Spółki w Kielcach przy ul. Sienkiewicza Nr. 59 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, w polskich instytucjach kredytowych, lub w firmie „Compagnie Général d'Entreprises Electriques et Industrielles” Bruxelles, Place du Trone Nr. 1. Zaświadczenia winny wymieniać liczbę akcji, oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Tomaszowskiej Fabryki Dywanów, Chodników i WYROBÓW KOKOSOWYCH Aleksander Müller, Spółka Akcyjna

w Tomaszowie Mazowieckim

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 marca 1935 r. o godz. 18 w lokalu Zarządu Spółki w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Rolanda 2, odbędzie się

ZWYCZAJNE ROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie posiedzenia;
- 2) Wybór przewodniczącego;
- 3) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za okres operacyjny;
- 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysku za okres sprawozdawczy i udzielenie pokwitowania Zarządowi Spółki;
- 5) Podział zysku;
- 6) Umorzenie straty z 1933 r.;
- 7) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

Uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu mogą akcjonariusze, którzy prawo swoje w tym względzie ustalą, stosownie do przepisów Statutu Spółki.

W razie niedojścia do skutku Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w powyższym terminie spowodu niezachowania przez akcjonariuszów dostatecznej ilości akcji — Walne Zgromadzenie odbędzie się w tym samym miejscu i z tymże porządkiem dziennym w drugim terminie w dn. 13 kwietnia 1935 r. o godz. 18.

Przemysł Gumowy „Ardal“, Sp. Akc.

Bilans na dz. 30 czerwca 1934 r.

AKTYWA	zł	zł
I. — Majątek stały:		
Grunty	19 417·42	
Budynki:		
a) fabryczne	zł 221 629·38	
b) gospodarcze	zł 61 398·78	283 028·16
Urządzenia techniczne:		
a) maszyny	zł 590 275·81	
b) narzędzia	zł 148 300·65	738 576·46
Inwentarz zakładowy i biurowy martwy (ruchomości)	28 004·42	1 069 026·46
II. — Majątek płynny:		
Gotówka w kasie i bankach	93 924·71	
Papiery procentowe	5 600·00	
Weksle	85 351·19	
Materiały	121 850·76	
Półfabrykaty	55 779·07	
Gotowe wyroby	226 539·99	
Dłużnicy:		
a) z tytułu oper. handl. CBS w Warszawie	zł 68 793·09	
b) różni	zł 240 088·37	
c) wątpliwe należności	zł 20 260·54	329 142·00
Sumy przechodnie:		
Wydatki dotyczące okresu przyszłego	6 586·80	924 774·52
Straty do 1/VII 1933 r.		243 575·00
Straty za rok sprawozdawczy 1933/34 r.		25 948·41
		<u>2 263 324·39</u>
PASYWA		
I. — Kapitał zakładowy		750 000·00
II. — Kapitał amortyzacyjny:		
a) saldo z roku ubiegłego	116 055·12	
b) dopisane w roku sprawozdawczym	83 409·60	199 464·72
III. — Zobowiązania		
Wierzyciele:		
a) akcepty	43 654·11	
b) banki	3 824·61	
c) różni	266 380·95	
d) pożyczki bezterminowe	1 000 000·00	1 313 859·67
		<u>2 263 324·39</u>

Rachunek zysków i strat za 1933/34 r.

WINIEN	zł	zł
Amortyzacja za 1933/34 r.		83 409·60
Pensja Zarządu i Dyrekcji		24 300·00
Pensja personelu administracyjnego		28 737·19
Odsetki za pożyczki zagraniczne		87 582·23
Dyskonto		8 868·73
Koszty handlowe	207 193·88	
Podatki	37 792·85	
Świadczenia socjalne	26 845·34	271 832·07
Straty na dłużnikach		61 978·39
		<u>566 708·21</u>
MA		
Remanent gotowych wyrobów na dz. 1/VII 1933 r.	316 907·98	
Koszt surowców etc.	zł 740 312·54	
Koszt robocizny	zł 162 364·62	
Koszt personelu technicznego	zł 40 730·90	
	zł 943 408·06	
Mniej pozostałe na 1/VII 1934 półfabrykaty	zł 55 857·37	887 550·69
		1 204 458·67
Sprzedaż za 1933/34	zł 1 506 079·18	
Remanent gotowych wyrobów na dz. 1/VII 1934 r.	zł 226 539·99	1 732 619·17
Zysk brutto		528 160·50
Zysk na różnicach kursowych		4 075·55
Zysk na papierach wartościow.		5 176·67
Różne zyski		3 347·08
Straty za 1933/34 r.		25 948·41
		<u>566 708·21</u>
Sumy pozabilansowe		
1) Akcepty gwarancyjne w porfelu		2 000·00
2) Wydane weksle gwarancyjne i beztermin.		1 234 625·22
3) Zobowiąz. z tyt. żyr na wekslach handl.		72 852·95
Uwaga do bilansu: Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych na 1/VII 1934 r.		1 043 422·62

Towarzystwo Akcyjne Manufaktury Wełnianej „Hugo Wulfohn“ w Łodzi w likwidacji

Bilans otwarcia likwidacji na dz. 1/V 1934 r.

AKTYWA. — Materiały zł 23 082·50; Towary zł 184 373·00; Weksle zł 1 071·60; Kasa zł 5·62; Klienci zł 135 989·02; Dłużnicy wątpliwi zł 1 00; Papiery procentowe zł 375·00; Wozy zł 2 500·00; Straty: 1929/1933 zł 701 447·56, 1934 zł 889 286·72; Depozyty zł 120 450·00; Razem zł 2 058 582·02.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 650 000·00; Akcepty zł 164 017·22; Wierzyciele zł 104 899·31; Zaległości podatkowe zł 19 215·49; Depozyty zł 120 450·00; Razem zł 2 058 582·02.

Rach. zysków i strat na dz. 30/IV 1934 r.

WINIEN. — Pozostałość na 1/I 1934 r. zł 701 447·56; Rach. klientów zł 497 607·72; Rach. towarów zł 15 154·92; Rach. wozów zł 12 009·44; Rach. dłużników wątpliwych zł 391 679·00; Rach. materiałów zł 5 081·58; Rach. fabrykacji zł 2 749·99; Rach. prowizyj zł 7·20; Rach. procentów zł 280·83; Rach. świadczeń socjalnych zł 855·81; Rach. podatków zł 16 848·67; Rach. kosztów handlowych zł 3 834·81; Razem zł 1 647 557·53.

MA. — Różnica kursowa zł 56 823·25; Straty: 1929/1933 zł 701 447·56, 1934 zł 889 286·72; Razem zł 1 647 557·53.

Bilans na dz. 31/XII 1934 r.

AKTYWA. — Towary zł 152 869·90; Materiały zł 11 570·00; Klienci zł 132 618·70; Wozy zł 2 100·00; Papiery procentowe zł 375·00; Sumy przechodnie zł 117·00; Dłużnicy wątpliwi zł 1·00; Kasa zł 55·95; Straty: 1929/1933 zł 701 447·56, 1934 zł 889 286·72 i zł 21 340·98; Depozyty zł 47 700·00; Razem zł 1 959 482·81.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 650 000·00; Wierzyciele zł 231 895·93; Akcepty zł 4 521·39; Zaległości podatkowe zł 19 215·49; Zaległe pensje zł 6 150·00; Depozyty zł 47 700·00; Razem zł 1 959 482·81.

Rachunek zysków i strat na dz. 31/XII 1934 r.

WINIEN. — Pozostałość na dz. 1/V 1934 zł 1 590 734·28; Rach. prowizyj zł 24·50; Rach. kosztów handlowych zł 15 026·66; Rach. podatków zł 2 519·62; Rach. świadczeń socjalnych zł 2 073·00; Rach. materiałów zł 21 430·38; Rach. procentów zł 2 006·92; Rach. fabrykacji zł 8 344·34; Razem zł 1 642 159·70.

MA. — Rach. towarów zł 30 084·44; Straty: 1929/1933 zł 701 447·56, 1934 zł 889 286·72 i zł 21 340·98; Razem zł 1 642 159·70.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Portland-Cementu „Klucze”

SPÓŁKA AKCYJNA

ma zaszczyt prosić PP. Akcjonariuszów Spółki o łaskawe przybycie na

ZWYCZAJNE OGÓLNE ZGROMADZENIE

odbyć się mające w dn. 25 kwietnia 1935 r. o godz. 11 min. 30 w poł. w biurze Zarządu w Kluczach, pow. Olkuskiego.

Porządek dzienny:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu i rachunku zysków i strat za 1934 r. oraz sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 2) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1935 r.;
- 3) Wybór 2 członków Zarządu, jak również 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 4) Sprawozdanie Zarządu o stanie spraw w roku bieżącym;
- 5) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną wziąć udział w Zwyczajnym Ogólnym Zgromadzeniu, raczą złożyć w biurze Zarządu przy fabryce w Kluczach, pow. Olkuskiego, akcje swe lub kwity na zdeponowane akcje w instytucjach bankowych najpóźniej do dn. 18 kwietnia 1935 r.

W myśl art. 394 Kodeksu Handlowego, PP. Akcjonariusze mogą zgłosić pisemne swe wnioski do Zarządu najpóźniej na 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie

dn. 17 grudnia 1934 r. Firm. 444 i 1450/34 X. 16/94

W rejestrze handlowym w Dziale „B” przy firmie

MAŁOPOLSKIE TOWARZYSTWO CUKROWNICZE „PRZEWORSK”, SPÓŁKA AKCYJNA z siedzibą w Przeworsku wpisano następujące zmiany: Wskutek uchwały Walnego Zgromadzenia z 12/XII 1934, zarządza się wykreślenia członka Zarządu Czesława Januszewskiego i wpisanie Czesława Januszewskiego i Olgierda Markowskiego jako członków Rady Nadzorczej.

Data wpisu 18 grudnia 1935.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Pabjanickiej Spółki Akcyjnej Przemysłu Chemicznego W PABJANICACH

na zasadzie § 18 statutu Spółki zaprasza PP. Akcjonariuszów na

39 DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI,

odbyć się mające we środę, dn. 10 kwietnia 1935 r. o godz. 10 rano w biurze Zarządu w Pabjanicach przy ul. Piłsudskiego Nr. 5, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu z 38 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki z dnia 1 maja 1934 r. oraz stwierdzenie wykonania uchwał tegoż Walnego Zgromadzenia;
- 2) Przyjęcie sprawozdania rocznego, bilansu rocznego oraz sprawozdania Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1934; powzięcie decyzji w sprawie bilansu rocznego oraz udzielenia Zarządowi pokwitowania;
- 3) Powzięcie decyzji w sprawie użycia czystego zysku oraz ustalenie dywidendy tudzież terminu wypłaty tejże;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wybory do Zarządu oraz wybór Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wnioski.

Zgłoszenia w przedmiocie zamieszczenia dodatkowych spraw na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia przedłożone być winny Zarządowi niepóźniej, niż na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.

PP. Akcjonariusze, którzy zamierzają uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje Zarządowi Spółki co najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej oraz w banku „Schweizerischer Bankverein”, Basel (Szwajcarski Związek Bankowy w Bazylei).

Sąd Okręgowy w Rzeszowie

dn. 30 stycznia 1935 r. Firm. 450/34 X 16/94

Zarządza się wpisanie w Rejestrze Handlowym przy firmie: **MAŁOPOLSKIE TOWARZYSTWO CUKROWNICZE „PRZEWORSK”, SPÓŁKA AKCYJNA** z siedzibą w Przeworsku że uchwałą Walnego Zgromadzenia z 12 grudnia 1934. Nr. rep. 610/34 zmienione zostały postanowienia ustępu L. § 7, § 8, § 14. ustępu L. § 15. § 16, tudzież zdań 1 i 2 § 19 statutu.

Data wpisu 30 stycznia 1935.

WALNE ZGROMADZENIE

Wielkopolskiego Towarzystwa Budowlanego „Rika”

Spółka Akcyjna w Bydgoszczy

odbędzie się w dn. 13 kwietnia 1935 r. o godz. 17 w lokalu Towarzystwa przy ul. Marcinkowskiego 7.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie; 2) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 3) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 4) Przedłożenie bilansu na dz. 31/XII 1934 r. i obliczenia strat i zysków, oraz sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej; 5) Podział czystego zysku; 6) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 7) Ustąpienie Rady Nadzorczej i wybór nowej; 8) Dyskusja; 9) Wolne wnioski; 10) Zamknięcie.

PP. Akcjonariusze winni przedstawić w biurze Towarzystwa swe akcje lub kwity depozytowe najpóźniej do dn. 28 marca r. b. o godz. 10 przedpoł.

PP. Akcjonariusze, pragnący wnieść dodatkowe sprawy na porządek dzienny Walnego Zgromadzenia, winni zgłosić je najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Prezes Rady Nadzorczej:

() A. Burzyński

Zarząd:

(-) M. Reich

Zarząd Towarzystwa Wyróbów Wełnianych i Gumowych „F. W. Schwellkerta”, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dniu 30 kwietnia 1935 r. o godz. 4 po poł. w lokalu Zarządu przy ul. Piotrkowskiej 147 w Łodzi odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW,

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934 r.; 2) Budżet na 1935 r.; 3) Kwitowanie Rady Nadzorczej; 4) Wybory dwóch członków Zarządu na miejsce ustępujących podług starszeństwa; 5) Wybory członków Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Zarząd Polskiej Centrali Importu Kawy, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW zwołane na dzień 22 marca 1935 r. zostało odwołane.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Polskiej Centrali Importu Kawy, Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że — zgodnie z § 8 Statutu Spółki —

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW odbędzie się w dn. 12 kwietnia 1935 r. o godz. 17, w lokalu Spółki przy ul. Moniuszki 6 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934 r., sprawozdań Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 2) Powzięcie uchwały co do rozdziału zysków;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki co do dokonanych czynności;
- 4) Uchwała co do budżetu na 1935 r.;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej i Zarządu;
- 6) Wnioski PP. Akcjonariuszów (Art. 57 Ustawy o Spółkach Akcyjnych).

Poznańska Kolej Elektryczna w Poznaniu

zawiadania PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w czwartek dn. 11 kwietnia 1935 r. o godz. 11 przed poł. w siedzibie Spółki przy ul. Gajowej nr. 1, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1934 r.;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za 1934 r.;
- 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934 r.;
- 5) Podział zysków;
- 6) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje: a) w biurze Zarządu Spółki przy ul. Gajowej Nr. 1, lub, b) w Komunalnej Kasie Oszczędności Miasta Poznania, względnie w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, lub c) w Głównej Kasie Miejskiej w Poznaniu, lub d) u notariusza.

Kwit depozytowy ad b), c) i d) należy wręczyć Zarządowi Spółki do dn. 7 kwietnia 1935 r.

Towarzystwo Zakładów Chemicznych „Strem”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 30 września 1934 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty: Strzemieszyce zł 110 401·73; Lwów zł 150 611·80; Tarchomin zł 45 399·92; Łódź zł 98 316·69; Budynki: Strzemieszyce a) fabryczne zł 1 155 073·79, b) gospodarcze zł 43 672·87, c) mieszkalne zł 208 222·35; Lwów a) fabryczne zł 457 008·97, b) gospodarcze zł 7 335·00, c) mieszkalne zł 89 339·00; Tarchomin a) fabryczne zł 368 304·54, b) gospodarcze zł 9 327·77, c) mieszkalne zł 153 490·34; Łódź a) fabryczne zł 426 425·35, b) gospodarcze zł 16 041·40, c) mieszkalne zł 123 573·30; Maszyny i urządzenia techniczne: Strzemieszyce zł 3 211 777·35, Lwów zł 1 451 597·69, Tarchomin zł 514 345·07, Łódź zł 842 824·45; Inwentarz zakładowy i biurowy żywy Strzemieszyce zł 930·00, żywy Lwowa zł 279·00, martwy Centrali zł 27 836·51, martwy Strzemieszyce zł 14 843·71, martwy Lwowa zł 8 924·62, martwy Tarchomina zł 17 850·00, Fabryka w Odesie zł 1·00; Majątek płynny: gotówka w kasie i bankach zł 114 133·98, papiery procentowe zł 27 003·39, weksle w portfelu i w inkasie zł 119 318·00, akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 647 124·45, materiały i surowce zł 155 078·11, materiały pomocnicze i pędne zł 169 327·78, półfabrykaty zł 221 387·10, gotowe produkty zł 1 155 377·02; dłużnicy: odbiorcy zł 890 310·34, dostawcy zł 12 713·02, różni zł 1 056 404·45; Wątpliwe należności: weksle protestowane zł 18 348·84, należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 14 679·35; Sumy przechodnie: wydatki, dotyczące przyszłego okresu zł 3 973·15. **Razem zł 14 158 931·20.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 5 000 000·00; kapitał zapasowy zł 1 547 236·56; kapitał amortyzacyjny saldo z roku 1932/33 zł 3 474 917·51; dopisano w roku sprawozdawczym zł 304 630·87; zobowiązania: akcepty zł 663 640·37, banki zł 1 144 097·51; Two Kredytowe Przemysłu Polskiego zł 324 000·00; zaległe podatki zł 1 657·66; dostawcy zł 158 451·25; odbiorcy zł 10 441·10; różne zł 1 201 681·23; R-k specjalny przejściowy różnic kursowych zł 157 486·44; zaległe dywidendy zł 8 759·44; sumy przechodnie wydatki 1933/34 roku zł 161 931·26; **Razem zł 14 158 931·20.**

Obligo weksli zdyskontowanych zł 556 982·57; kauce hipoteczne zł 500 000·00; różni za gwarancje hipoteczne zł 573 317·93; depozyty i kauce u różnych zł 567 094·74.

Zobowiązania zagraniczne zł 697 405·35.**Rachunek zysków i strat**

WINIEN. — Remanenty na 1.10.1933 roku zł 1 413 987·77, koszty administracji ogólnej zł 584 560·51, świadczenia socjalne zł 95 798·72, koszty fabrykacji zł 2 340 265·27, koszty sprzedaży zł 335 479·46, koszty kredytów zł 286 854·58, podatki państwowe i komunalne zł 141 754·15, koszty nabycia kontyngentów zł 76 139·46, straty na dłużnikach zł 41 792·07, koszty handlowe zł 247 546·65, asekuracja zł 48 295·51, amortyzacja zł 304 630·87. **Razem zł 5 917 105·02.**

MA. — Wpływy zł 4 114 195·06, wpływy za kontyngenty zł 61 895·37, różnice kursowe zł 39 844·58, remanenty na 30.9.1934 zł 1 701 170·01. **Razem zł 5 917 105·02.**

Kompanja Singer—Singer Sewing Machine Company w Warszawie

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Utensylja — Inwentarz biurowy zł 334 828·54; Samochody zł 62 315·11; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 9 184·30; Państwowa Poczta Narodowa zł 3 840·00; Maszyny i części zł 8 946 081·89; Towary nabyte zł 508 406·72; Dłużnicy: Odbiorcy zł 11 305 576·98; Izba Skarbowa Grodzka nadpłacone podatki zł 231 259·13; Personel — Awanse zł 4 980·50; Firma „Kosmos” zł 116 170·29; Personel sprzeniewierz. zł 141 451·61; Sumy przechodnie: Wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 35 932·58; R-k Zarządu w N. Y. za straty 1934 r. zł 3 048 965·76 — 31 671·20 = 3 017 294·56; **Ogółem zł 24 717 322·21.**

pozycja pozabilansowa: Kaucje w Pocztovej Kasie Oszczędności zł 14 741·04.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 300 000·00; II. Kapitały amortyzacyjne: a) Kapitał ruchomości: Dopisano w roku sprawozdawczym zł 29 649·50; b) Kapitał samochodów: Dopisano w roku sprawozdawczym zł 24 748·20; III. Kapitał obligacyjny. — IV. Zobowiązania. Wierzyciele: a) Dostawcy: The Singer Mfg. Co. N. Y. R-k bież. zł 22 115 956·78; b) Zobowiązanie na realizację należności zł 2 246 967·73; **Ogółem zł 24 717 322·21.**

pozycje pozabilansowe: Różni za kauce (16 książeczek kaucyjnych w P. K. O.) zł 14 741·04.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 22 115 956·78.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Wydatki ogólne zł 3 343 149·68; Odpisy amortyzacyjne zł 54 397·70. **Ogółem zł 3 397 547·38.**

ZYSKI. — Procenty za kupony Poż. Narod. zł 120·00. Zysk na towarach własnych zł 326 946·26; Zysk na towarach nabytych zł 21 515·36; Strata przeniesiona na R-k Zarządu w N. Y. zł 3 048 965·76; **Ogółem zł 3 397 547·38.**

Podpisał:

Dyrektor Biura Nadzorczonego: (—) O. Myslik

Dyrektor Biura Centralnego: (—) F. Nechwilla

Komisja Rewizyjna: (—) W. Winteler

Buchalter: (—) St. Mielczarek

Włocławska Fabryka Druku dawniej C. Klauke, Spółka Akc.

W WŁOCŁAWKU

Bilans za rok operacyjny 1933/34

AKTYWA. — Kasa i banki zł 5 900·27; Papiery procentowe zł 50 297·00; Weksle zł 3 349·00; Surowce i towar zł 349 377·11; Nieruchomości zł 468 520·21; Ruchomości zł 49 549·65; Maszyny i narzędzia zł 450 743·65; Dłużnicy zł 185 257·17; **Razem zł 1 562 994·06.**

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 500 000·00; Kapitały rezerwowe i amortyzacyjny zł 620 251·04; Wierzytelności hipoteczne zł 142 932·66; Sumy przechodnie zł 3 615·95; Wierzyciele zł 291 735·81; Zysk za okres od 1/X 1933 — 31/IX 1934 zł 4 458·60; **Razem zł 1 562 994·06.**

Straty i zyski

Koszty produkcji i zużyte surowce zł 808 888·13; Koszty handlowe zł 97 971·63; Świadczenia socjalne zł 20 049·16; Pro wizje zł 47 232·98; Amortyzacje zł 29 263·56; Zysk zł 4 458·60; **Razem zł 1 007 864·06.**

Zysk brutto zł 1 007 864·06.

**Człowiek nowoczesny
podróżuje SAMOLOTAMI**

**t a n i o
wygodnie
szybko!!!**

Polskie Zakłady Babcock—Zieleniewski, Spółka Akc. dawn. F. Fitzner i K. Gampert w Sosnowcu

Bilans per 30 września 1934 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Majątek stały:				Kapitały własne:			
Poz. 1	Narzędzia i urządzenia	824 941'63		Kapitał zakładowy		1 000 000 00	
" 2	Modele	1'00	824 942'63	Poz. 22	Kapitał amortyzacyjny:		
Majątek płynny:				a) saldo z ubiegłego roku	127 587 35		
" 3-4	Gotówka w kasie i bankach	579 250'23		b) dopisano w roku sprawozdawczym	13 834'65	141 422 00	
" 5	Papiery procentowe	64 179 60		Zobowiązania:			
" 6-7	Weksle w portfelu i inkasie	3 176'49		Wierzyciele:			
" 8	Weksle zdeponowane	774 063'11		" 11	Dostawcy	83 909'77	
" 9	Magazyn:			" 12	Odbiorcy	453 712'70	
a) mater. twórcze zł 685 358'00				" 13	Interesenci	3 731 543'27	
b) mater. ruchu „ 114 474'41		799 832'41		" 14	Różni	117 170 78	
" 10	Półfabrykaty	726 639 36		" 23	Nierozliczone faktury	23 956'45	4 410 292'97
Dłużnicy:				" 20	Zarezerwowane na dodatkowe koszty zleceń, wykonanych w 1931, 32, 33 i 34 r.	119 700'00	
" 11	Dostawcy	45 941 06		" 21	Rezerwa walutowa	455 987'27	
" 12	Odbiorcy	1 961 010 86		" 24	Zarezerwowane na różnice cen przyjętych materiałów	91 684'65	667 371'92
" 13	Interesenci	19 004 91		" 17	Sumy przechodnie 1934/35 r.		31 078 11
" 14	Różni	18 126'39					
" 15	Kaucje gotówkowe	210 00					
" 16	Weksle zaprotestowane:						
a) komunalne zł 138 287 07							
b) inne zł 1 452 92		139 739 99	5 131 174 41				
" 17	Sumy przechodnie 1934/35 r.		3 981'76				
" 18	Strata za lata ubiegłe		284 554'05				
" 19	Strata za 1933/34 r.		5 512'15				
			<u>6 250 165'00</u>				<u>6 250 165'00</u>
" 25	Obligo żyrowe		177 149'75	Poz. 13A	Obligo żyrowe		177 149'75
" 26	Dłużnicy za obbligo żyrowe		863 103'91	" 13A 28	Udzielone żyro obbligo		863 103'91
" 15	Dłużnicy za kaucje		291 382 75	" 29	Kaucje		291 382'75
" 27	Kaucje otrzymane		26 355 52	" 30	Wierzyciele za kaucje		26 355'52
			<u>1 357 991'93</u>				<u>1 357 991'93</u>

Rachunek strat i zysków za 1933/34 r.

ROZCHÓD	zł	PRZYCHÓD	zł
Koszty administracji ogólnej	391 768'15	Dochód brutto z produkcji	1 631 889'47
Koszty fabrykacji	1 110 762'03	Różnice kursowe na walutach obcych	199 552'68
Koszty sprzedaży	45 804'64	Wpływ należności wątpliwych	3 954'74
Koszty kredytów	41 985'86	Zwolnione rezerwy	13 522'36
Podatki państwowe i komunalne	121 711'65	Strata	5 512'15
Odpisy amortyzacyjne	13 834'65		
Rezerwa na koszty dodatkowe zleceń wykonanych	119 700'00		
Odpisy na dłużnikach	2 432'55		
Koszty ukonstytuowania się n/Spółki	6 431'87		
	<u>1 854 431'40</u>		<u>1 854 431'40</u>

Zarząd: (—) E. Zieleniewski, (—) St. Bloch

Organ Rewizyjny: (—) T. Przybylski

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Belgisko-Polskie Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe Belpol

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 12 kwietnia 1935 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Jasnej 5 (gmach Filharmonji) w Warszawie

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu w sprawie uzupełnienia strat, poniesionych przez Spółkę w 1933 r., zgodnie ze zleceniem Walnego Zgromadzenia z dn. 28 kwietnia 1934 r. oraz zatwierdzenia sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków za 1934 r. i udzielenie Zarządowi pokwitowania z czynności;
- 3) Upoważnienie Zarządu do kredytowania się;
- 4) Zatwierdzenie budżetu na 1935 r.;
- 5) Wybory członków Komisji Rewizyjnej i Zarządu na miejsce ustępujących i określenie wynagrodzenia;
- 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje, zgodnie z przepisem art. 59 prawa o Spółkach Akcyjnych.

Włocławska Fabryka Cykorji „Stella“, Sp. Akc.

w e W ł o c ł a w k u

Bilans za 1933/34 r.

STAN CZYNNY. — Kasa, banki, wartości pieniężne zł 46 195'08; Nieruchomości, maszyny i urządzenia zł 574 517'41; Towary zł 155 708'81; Dłużnicy zł 421 977'35; Razem zł 1 198 398'65.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 500 000'00; Inne kapitały własne zł 341 226'59; Wierzyciele zł 200 625'65; Tow. Kred. m. Ws. wy zł 77 300'00; Zysk za 1932/33 r. zł 14 517'87; Zysk za 1933/34 r. zł 64 728'54; Razem zł 1 198 398'65.

Straty i zyski

Koszty ogólne zł 945 321'98; Świadczenia socjalne zł 29 031'90; Odpisy amortyzacyjne zł 24 000'31; Czysty zysk zł 64 728'54; Razem zł 1 063 082'73

Zysk brutto zł 1 063 082'73.

LUDWIG BUCHHOLZ FABRYKA SKÓR, SPÓŁKA AKCYJNA, BYDGOSZCZ

Rejestr Handlowy Oddział B, Liczba 305

Bilans zamknięcia na dz. 31/XII 1934 r.

AKTYWA	zł	zł	zł	PASYWA	zł	zł	zł
Majątek stały:				Kapitały własne:			
Grunty		32 000'00		Kapitał zakładowy		3 000 000'00	
Budynki:				Kapitał rezerwowy			
a) fabryczne . . .	90 000'00			a) saldo z r.ub.	477 878'84		
b) mieszkalne . . .	68 000'00	158 000'00		b) dopisano wro-			
Urządzenia techn.				ku sprawozd.	—	477 878'84	
(maszyny i t. d.)		217 223'98		Kapitał zapasowy		22 121'16	3 500 000'00
Inwentarz zakładowy i biurowy				Kapitał amortyzacyjny:			
Tabor:				a) saldo z roku			
a) żywy	2 620'00			ubiegłego . . .	77 080'52		
b) martwy	25 491'28			b) dopisano w roku			
Urządzenie biur i mieszkań fabr.	5 718'65	33 829'93	441 053'91	ku spraw.	27 937'46		105 017'98
Majątek płynny:				Zobowiązania			
Gotówka w kasie i bankach		258 971'89		Wierzyciele:			
Papiery procentowe		27 261'75		a) zaległe podatki i świadczenia socjalne		14 717'67	
Weksle w portfelu i inkasie		334 524'75		b) dostawcy		249 183'96	
Materiały:				c) odbiorcy		7 326'55	
a) pomocnicze i pędne		252 756'19		d) różni		170 588'26	441 816'44
b) surowe (skóry surowe)		316 717'78		Zysk z roku 1934			8 592'80
Półfabrykaty		652 653'09					
Gotowe wyroby i towary		316 281'46					
Dłużnicy:							
a) odbiorcy	1 021 011'41						
b) wątpliwe należności:							
1) weksle protestowane		20 574'26					
2) należności w postępowaniu rewidycyjnym		79 583'96					
		1 121 169'63					
c) dostawcy	5 158'64						
d) różni	17 345'75	1 143 674'02	3 302 840'93				
Strata z 1931 r.		8 190'37					
" " 1932 "		146 207'97					
" " 1933 "		157 134'04	311 532'38				
			4 055 427'22				4 055 427'22
Redyskont-obligo w Banku Polskim		17 000'00		Hipoteka zabezpieczająca dla Banku Polskiego za redyskont-obligo		1 000 000'00	1 000 000'00
Niewykorzystany redyskont		983 000'00					1 000 000'00
			1 000 000'00				

Rachunek strat i zysków per 31/XII 1934 r.

WINIEN	zł	MA	zł
Koszty administracji ogólnej	316 761'02	Różnice kursowe	4 773'98
Świadczenia socjalne	42 116'20	Rachunek towarów	2 155 464'75
Koszty fabrykacji	1 133 399'35	" skonta	4 702'45
" sprzedaży	318 757'41	" papierów procentowych	2 366'95
" kredytów	10 122'35		
Podatki	102 231'66		
Różnice kursowe	901'77		
Odpisy	27 937'46		
Rachunek strat i zysków	196 488'11		
" tantiemy	10 000'00		
Zysk 1934 r.	8 592'80		
	2 167 308'13		2 167 308'13

Z polecenia Rady Nadzorczej zbadatem powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków i stwierdziłem zgodność z księgami Spółki Akc. LUDWIG BUCHHOLZ, Fabryka Skór Bydgoszcz.

Bydgoszcz, dn. 25/II 1935 r.

Zaprzys. rzeczozn. księg. (—) Andrzej Burzyński

Bydgoszcz, dn. 31/XII 1934 r.

LUDWIG BUCHHOLZ, Fabryka Skór
Spółka Akcyjna

(—) Herbert Kittler (—) Frost

Warszawska Spółka Akcyjna Budowy Parowozów

W WARSZAWIE

Bilans z dniem 31 marca 1934 r.

AKTYWA. — Place zł 1 045 018·93; Budynki zł 6 211 070·72; Maszyny i urządzenia zł 8 480 059·26; Narzędzia, przyrządy i modele zł 618 388·05; Ruchomości biurowe zł 53 497·22; Magazyn zł 108 260·13; Wyroby gotowe zł 677 315·00; Objekty w fabrykacji zł 1 674 607·34; Papiery wartościowe zł 263 560·15; Dłużnicy zł 3 875 688·46; Udziały zł 62·00; Kasa zł 18 138·54; Waluty zagraniczne zł 149·49; Weksle w portfelu zł 4 403 011·13; Banki zł 155 459·55; Kaucje, złożone przez nas, zł 706 049·34; Straty za 1933/34 r. zł 415 814·57, a po uwzględnieniu pozostałości z zysku za 1932/33 r. w sumie zł 70 161·61 pozostaje strat zł 345 652·96; Razem zł 28 635 988·27.

Depozyty u różnych zł 105 204·45; Udzielone gwarancje zł 413 755·00.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 10 000 000·00; Kapitał zapasowy zł 1 510 323·60; Kapitał amortyzacyjny zł 9 731 673·18; Akcepty zł 217 074·72; Banki zł 593 150·02; Wierzyciele zł 6 511 244·25; Dywidenda niepodniesiona zł 72 522·50; Razem zł 28 635 988·27.

Różni za depozyty zł 105 204·45; Wierzyciele z tyt. gwarancji zł 413 755·00.

Rachunek zysków i strat za 1933/34 r.

WINIEN. — Robocizna, materiały, koszty fabryczne, handlowe i ogólne zł 7 189 238·10; Procenty, prowizje, kurtaże zł 57 855·16; Ubezpieczenia od ognia zł 25 888·34; Odpisy na amortyzację zł 1 003 166·95; Podatek przemysłowy, dochodowy i inne zł 269 753·06; Opłaty stemplowe zł 21 182·94; Kasa Chorych zł 67 449·59; Fundusz Bezrobocia zł 22 219·77; Fundusz Pracy zł 20 068·84; Fundusz Emerytalny zł 32 610·48; Ubezpieczenie od Wypadków zł 97 911·82; Urlopy urzędników i robotników zł 153 949·65; Zapomogi, szkolnictwo i inne świadczenia zł 21 672·78; Razem zł 8 982 967·48.

MA. — Różne wpływy zł 28 455·56; Sprzedaż zł 8 538 697·35; Strata za 1933/34 r. zł 415 814·57; Razem zł 8 982 967·48.

Bilans otwarcia likwidacji w dn. 1 kwietnia 1934 r.

AKTYWA. — Place zł 603 816·00; Budynki zł 2 400 013·00; Maszyny, urządzenia, narzędzia, przyrządy, modele i ruchomości biurowe zł 1 390 000·00; Magazyn zł 108 260·13; Wyroby gotowe zł 677 315·00; Objekty w fabrykacji zł 1 674 607·34; Papiery wartościowe zł 263 560·15; Dłużnicy zł 3 875 688·46; Udziały zł 62·00; Kasa zł 18 138·54; Waluty zagraniczne zł 149·49; Weksle w portfelu zł 4 403 011·13; Banki zł 155 459·55; Kaucje, złożone przez nas, zł 706 049·34; Straty zł 1 161 427·17; Razem zł 17 437 557·30.

Depozyty u różnych zł 105 204·45; Udzielone gwarancje zł 413 755·00.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 10 000 000·00; Akcepty zł 217 074·72; Banki zł 593 150·02; Wierzyciele zł 6 554 810·06; Dywidenda niepodniesiona zł 72 522·50; Razem zł 17 437 557·30.

Różni za depozyty zł 105 204·45; Wierzyciele z tytułu gwarancji zł 413 755·00.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Kompanji Handlu Zamorskiego

Spółka Akcyjna w Gdyni

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW,

odbędzie się w dn. 13 kwietnia 1935 r. o godz. 17 przy ul. Mońszki 6, w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934 r., sprawozdań Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 2) Powzięcie uchwały co do rachunku zysków i strat; 3) Pokwitowanie władz Spółki z dokonanych czynności; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu organizacyjnego i finansowego na 1935 r.; 5) Umowa z Gdańsko-Polską Kompanją Zamorską, S. A.; 6) Wybory do Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wnioski PP. Akcjonariuszów (art. 57 Ustawy o Spółkach Akcyjnych).

!!! Bądź nowoczesnym i podróżuj samolotem !!!

W dniu 16 sierpnia r. ub.

weszła w życie ustawa z dn. 10/III 1934 r., nowelizująca rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 7/VI 1927 r.

o prawie przemysłowym

Komentarz do tej ustawy,
w opracowaniu Radcy Ministerstwa Przemysłu i Handlu, P. Romana St. Śląskiego, p. t.

„Prawo przemysłowe“

został wydany nakładem tyg. „POLSKA GOSPODARCZA” i jest do nabycia w Administracji (Warszawa, ul. Elektoralna 2) oraz w większych księgarniach.

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNE
WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINERYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ———

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWARTOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”, DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNIĄ UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO ———

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: PKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW,
POZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ, LWÓW

C Z Y N N O Ś C I B A N K O W E :

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSLA I INNE DOKUMENTY (CZEKI, KWITY I T. P.) PŁATNE WE WSZYSTKICH MIEJSCOWOŚCIACH KRAJU. WALUTA ZAINKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST NA KONTO ZLECENIODAWCY

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYTY):

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DAJSZYCH ZLECEŃ, SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYŁOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

Z L E C E N I A G I E Ł D O W E :

ZLECENIA GIEŁDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH ŚCIŚLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIEŁDOWYCH). P. K. O. SKUPIE RÓWNIEŻ KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYI OSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE, .. (CENTRALA W WARSZAWIE). ..

OBRÓT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĘ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWEMI NA URZĘDY CZEKOWO-POCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCA PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRII, BELGJI, DANII, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWII, LOTWY, WŁOCH, TUNISU, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTA P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

UDZIELANIE POŻYCZEK (LOMBARD):

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJBANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZALATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE KORESPONDENCJI.

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁY W KRAKOWIE, LWOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach